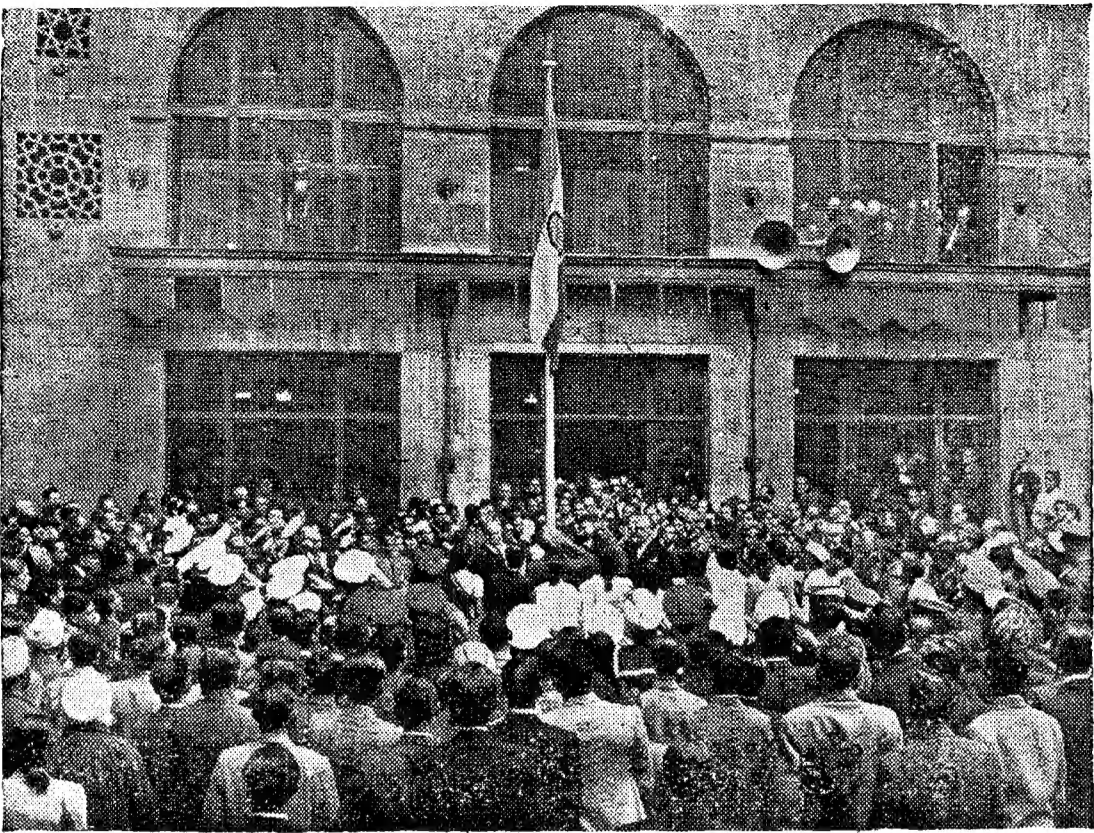

ఆంధ్రపత్రిక

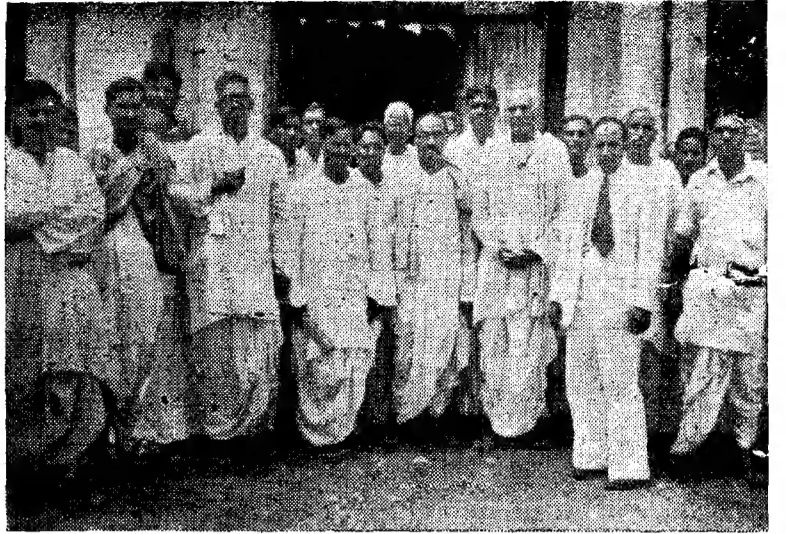
సచిత్రవారపత్రిక

గొట్టెలను చంపితినే
రామచిలుకలు

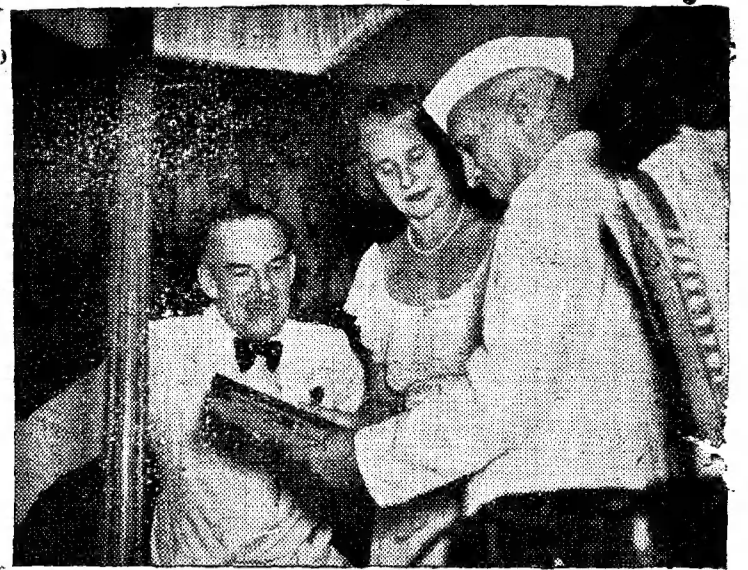
లండన్ ఇండియా హౌస్ లో భారత స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవము

రాజమండ్రి పేపరుమిల్లను మద్రాసు మంత్రిలు గా|| పీఠారామన్, వెంకట్రావుగారు సందర్శించినప్పటి చిత్రాలు

అధిని వేళప్రధాన మంత్రిల సమావేశానికి లండను వెళ్ళుచున్న ప్రధాని నెహ్రూను పొలం విమానాశ్రయంలో సర్దార్ పటేల్, గవర్నరు జవహర్ రాజగోపాలాచారిగారు సాగనంపుట

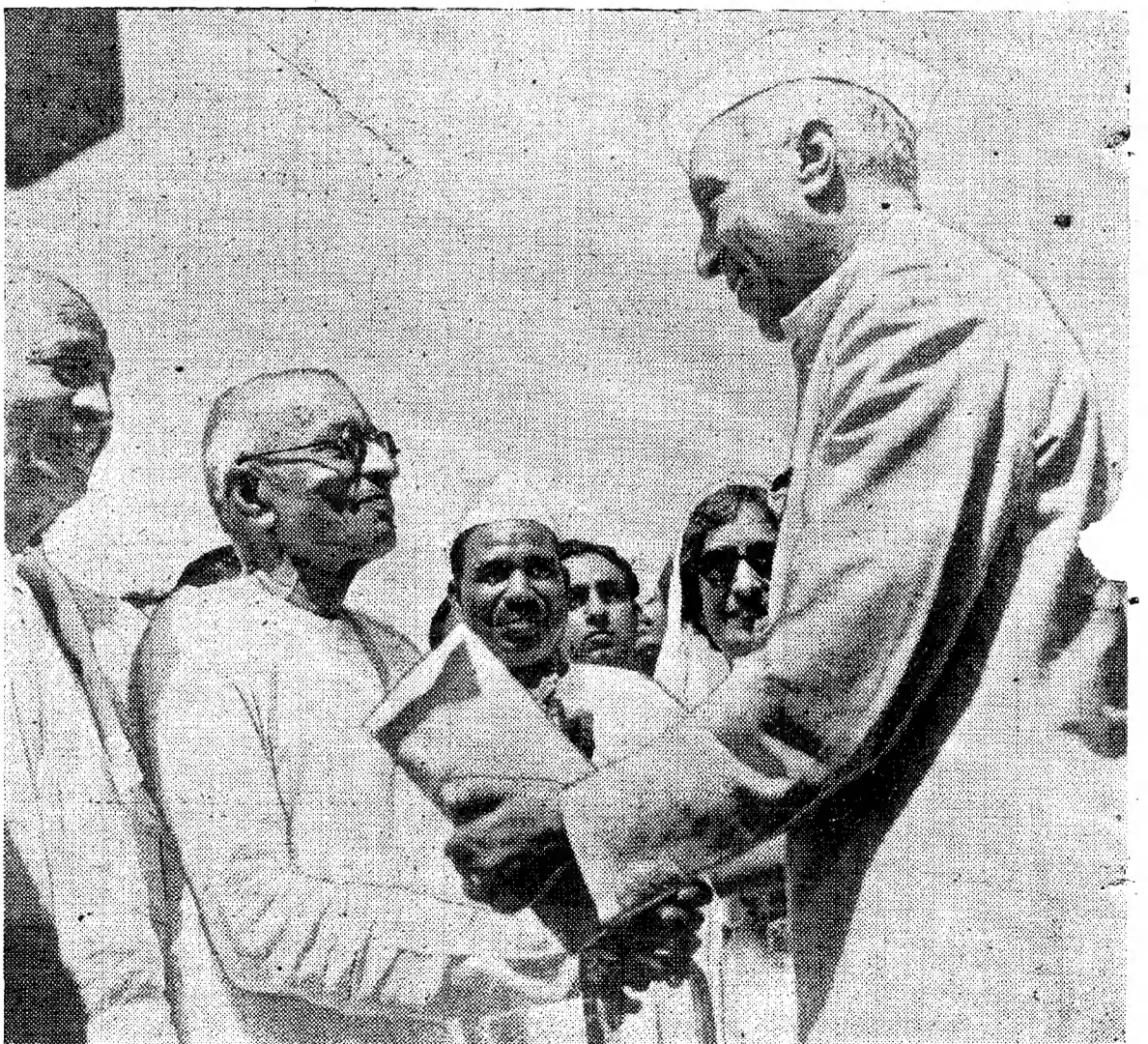

ఇండియాలో బ్రిటిష్ హైకమిషనర్ ఔరెన్సుహాక్ దంపతులతో పంజిట్ నెహ్రూ

"మీ ప్రయాణము సుఖప్రదముగాక" అని లండను వెళ్ళడానికి విమానం ఎక్కుతున్న ప్రధాని నెహ్రూను గవర్నరు జవహర్ రాజగోపాలాచారిగారు కరస్పర్శ చేయుచు. అభివందించుచున్నారు.

ప్రతిభాదీప్తి
లండన్ ప్రయాణం

సంవత్సర చందా రూ. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్లు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన సరవర ! యప్రియము తన మనంబున కగు దా

నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁక. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 6

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వదారి సంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ ఏకాదశి బుధవారము

“ఉ ద క మ ం డ ల ం”

“ఫేరింగ్ క్రాస్” అన్న శృంగాటక దృశ్యం

ఆంధ్రపత్రిక

1948-వ సం॥ ఆక్టోబరు నెల 13-వ తేది బుధవారము

అధికచలామణి నిరోధము

అధికచలామణి నిరోధమునకు భారతప్రభుత్వము తీసికొనదలచిన చర్యలు క్రిందటి మంగళవారమునాడు ప్రకటితమైనవి. తాము అమలు జరుపదలచిన చర్యలకు నాల్గు ఉద్దేశములు ఆధారమని భారతప్రభుత్వము వాటిని పేర్కొనినది. మొదటిది: ప్రభుత్వ వ్యయమును సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించి ఆదాయమును అన్ని విధముల వృద్ధిపరచుట. రెండవది: వస్తువుల ధరలు, జీవనవ్యయ ప్రమాణము ఎక్కువ కాకుండా నిరోధించుట. మూడవది: వీలైనంత త్వరలో ధరలు తగ్గుటకు గాను ఉత్పత్తి అధికమగునట్లుగా తమ విధానమును నిర్మించుట. నాల్గవది: వీలైనచోటల్లా కొనుగోలు శక్తిని తగ్గించి, తిరిగి అది పెరుగుండా చూచుట.

ఈ సంకల్పములు లోపరహితమని సర్వత్ర అంగీకరింపబడగలవు. ఇందుకు గాను వారు తీసికొనదలచిన చర్యలు ఎంతవరకు ఉపకరింపగల వనునదే ప్రశ్న.

అధికచలామణి అనునది వస్తువులకు మించిన వైకమున్నప్పుడే ఏర్పడగలదు. కొత్త బురదనీరు వచ్చి పాత తేటిని పాడు చేసినట్లు అది వరకు దేశములో ఉన్న నోట్లకు కొత్తనోట్లువచ్చి చేరి, వైకము యొక్క కొనుగోలు శక్తిని సన్నగిల్లజేసినది. వైకము జాస్తి అయినది గాని వస్తువుల ఉత్పత్తి జాస్తి కాలేదు. వస్తువుల ధర, వాటి సరఫరాల ఎక్కువ తక్కువలమీద ఆధారపడినట్లే డబ్బు విలువకూడ దాని సరఫరా ఎక్కువ తక్కువలమీద ఆధారపడి యుండును. ఉన్న కొద్దివస్తువులను, అధికమైన వైకము వెంబడించి, పూర్వధరలకు చిక్కకుండా చేయుచున్నది. అనగా వైకము పెరుగుటతో సరిసమానముగ వస్తుత్పత్తి పెరుగలేదు. కాబట్టి భారతప్రభుత్వము ఈ అధిక చలామణిని అరికట్టుటకు సంకల్పించినది; ధరలు ఇక పెరుగకుండా అరికట్ట సంకల్పించినది. అయితే అంత మాత్రముతో సమస్య పరిష్కారమైనట్లు ఎంచరాదు. వైకమును తగ్గించు

టతోపాటు దాని కొనుగోలు శక్తిని అధికము చేయవలసియున్నది. అందు వల్ల శీఘ్రకాలములో సాధ్యమైనంత వరకు ఉత్పత్తిని అధికముచేయదలచినది. ఇది జరగకుండా కేవలము వైకముకీమ్యరమును తగ్గించిన వైకము యొక్క పాస్తవప్రయోజనము లభింపదు. ఉత్పత్తికి అగుచున్న ఖర్చును తగ్గించినకాని వస్తువులధర తగ్గదని వాదించవచ్చును. కాని ఉత్పత్తి అధికమగుచున్న కొద్దీ జీవిత అవసరముల ధరలు తగ్గి ఉత్పత్తికి అవుచున్న ఖర్చుకూడ తగ్గగలదు. ధరలను అరికట్టి ఉత్పత్తి అధికమవు మధ్యకాలములో నూతన కంప్రోలు విధానము ననుసరించి సక్రమమైన ధరలకు, ఆహార ధాన్యములను, ఇతర జీవితావసరములను సరఫరా చేయుటకు ప్రయత్నించునూరు.

ప్రభుత్వము తీసికొనదలచిన చర్యలు చాలవరకు జయప్రదము కాగల వనుటకు సందేహము లేదు. ప్రప్రథమముగా తమ బడ్జెటులందు, రాష్ట్ర బడ్జెటులందు లోటును భర్తీ చేసికొని, ముందు సంవత్సరమునకు మిగులు బడ్జెట్లు వచ్చునట్లుగా చూడదలచిరి. అలా జరిగిన దేశములో ఉన్న సరకునకు, ఉద్యోగములకు, ఇతర సంస్థలకు పోటీ యుండదు. అందువల్లనే అధిక చలామణియున్న కాలములో మిగులు బడ్జెటులను తయారుచేయుటకు ప్రయత్నించెదరు. తక్షణము ప్రతిఫలము నివ్వని పథకములపై ద్రవ్యమును వెచ్చించి చలామణిని అధికము చేయకుండుటకుగాను ఇతరుల వ్యయశక్తిని తగ్గించదలచినట్లే తాము తలపెట్టిన పథకముల కొన్నిటి అమలును కొంతకాలము నిలుపదలచిరి. పన్నులను హెచ్చించుట ధనమును తిరిగి ప్రభుత్వభాగ్యములోకి రప్పించుట. అందువల్లనే అధిక లాభాల పన్ను ముదరా ఇచ్చుటను వాయిదా వేసిరి. ప్రజలు నేవింగ్గుబ్యాంకులందు, ప్రభుత్వ ఖుణములందు ఎక్కువగా వైకమును పెట్టుబడి పెట్టునట్లు ప్రోత్సహింపదలచిరి. తక్షణఫలము నివ్వని పథకములను వాయిదా వేయదలచిరిగాని, నిజముగా అవసరమైన

వాటిని నిర్ణయించుటకు ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసిరి. జమీందారీ విధానమును రద్దుచేసి పరిహారమిచ్చిన ఆవిధముగాకూడ చలామణి అధికమవుననే కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆభిప్రాయమైనట్లున్నది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు తమ ఆర్థిక సదుపాయములను బలీయ మొనర్చుకొనవలెనని ఆదాయ లోటును భర్తీ చేసికొనుటకు వ్యవసాయ పన్నును విధించమని సూచించిరి. దానితోపాటు మరణసుంకములను విధించెదమని, దాని రాబడిని రాష్ట్రముల కిచ్చెదమనిరి. ఆధునిక సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఈ పన్నులు అంగీకార యోగ్యమైనవేగాని, భారతదేశ ప్రస్తుత పరిస్థితికి ఇవి ఎంతవరకు యోగ్యమననది ఆలోచించవలెను. భూమిశిస్తు విధానము తగ్గించక వ్యవసాయ ఆదాయ పన్ను విధించిన అదనపు పన్ను విధించినట్లే అవును. అదీగాక ప్రభుత్వ తక్షణ లక్ష్యము, ముఖ్యముగా ఆహారధాన్యముల ఉత్పత్తి అధికముచేయుట అయినపుడు వ్యవసాయ దారునిపై ఇప్పుడు పన్ను విధించుట ఎంతవరకు ఉచితమో ఆలోచించవలసియున్నది. అంతేకాక మామూలు ఆదాయపుపన్ను కంటే ఇది అధికము కాకుండా చూడవలసియున్నది. పారిశ్రామికులు దేశమునకు ఉపయోగకరమైన ఉత్పత్తులను స్థాపించదలచిన ఆదాయపుపన్నును రాబట్టుట నిలుపుదలచేసిరి. ఆవిధమైన సౌకర్యమును వ్యవసాయదారునికి కలిగించ నక్కరలేదా? మరణసుంకములను హిందూలను సంస్కరించువరకు ఆపదలచి, ఇప్పుడు పునరుద్ధరించదలచుటలో భావము గోచరించుటలేదు రాష్ట్రములకు రాబడిని కల్పించు ఉద్దేశముతో కావచ్చును.

ఋశ్రమల అభివృద్ధికి చూపెట్టిన సదుపాయములు పారిశ్రామికులచే అంగీకరింపబడినవి. కంపెనీ డివిడెండ్ల పంపకమును పరిమితి చేయవలెనను వాదమును అన్నివర్గములవారు అంగీకరించిరి. యంత్రములమీద డిప్రీసియేషనును ఎంతవరకు ఇవ్వదలచిరో ఇంకనూ తెలియలేదు. ప్రభుత్వము అమలుదలపెట్టినది కేవలము వైకమునకు సంబంధించినది. అనలు ఆర్థిక విధానము బహుశః నూతన బడ్జెటువరకు తెలియక పోవచ్చును. ప్రభుత్వము ఆశించినట్లు ఇప్పుడు తెలియజేసిన చర్యలు అన్ని వర్గములందు విశ్వాసమును కలిగించగలవు. పెద్ద నోట్లను రద్దుచేసెదరని, బ్యాంకు డిపాజిట్లను బిగపట్టెదరను వాదాలు బయలుదేరి భయమును కలుగజేసినవి. ఇప్పుడు ఆ భయము తొలగిపోయినది. అయినప్పటికీ పూర్తిగా ఇప్పటి సంధిగ్ధస్థితి తొలగి పోవలెననిన వ్యక్తుల వ్యాపారమును గురించి ప్రభుత్వము తన ఆర్థిక విధానమును సుస్పష్టముగా తెలియజేయవలెను.

అణుశక్తి యాజమాన్య చర్చ

ఆటంబాంబు ప్రబలమారణాస్త్రము; రక్షణాయుధము కాదు. ఇతరులలో భీతిగొల్పుటయే అది ఈయగల తక్షణ. ఇతరులకూడ తయారు చేయగలరను సందేహ భయములు, ఆ రక్షణకు పునరభ్యంతరములు.

అణుశక్తిని అధీనములో నుంచవలెనన్న సూత్రమును ప్రపంచరాజ్యములన్నియు ఒప్పుకొనుచునే ఉన్నవి. కాని ఆ ఒప్పుకోలులో పరస్పర భయములే అధికముగా మూలకారణములగుటచే, అణుశక్తిని అధీనములో నుంచుటకై ప్రణాళికను ఏర్పరుచుటకు రెండేండ్లయినను సంపూర్ణ సమాధానము కలుగుటలేదు.

ఇప్పుడు రష్యాకు కూడా ఆటంబాంబు కలదను అనుమానము ప్రబలమైనది. ఇక సమాధానము ఇద్దరికినీ తప్పనిసరి యైనది.

“సమర్థనీయమైన అంతర్జాతీయ అధికార అధీనములలో అణుశక్తిని ఉంచవలెను” అన్న ప్రతిపాదనను ఐక్యరాజ్యసమితి అణుశక్తి విచారణ సంఘములో 14 గురు ఒప్పుకొన్నారు. రష్యా, యుక్రెయిన్ లు మాత్రమే ఒప్పుకోలేదు. ముందు ప్రపంచములో నున్న ఆటంబాంబు లన్నిటిని రూపుమాపుకొని తర్వాత అణుశక్తిపై అధికారసంఘమును నియమించవలెనని రష్యావాదన. తక్కిన అగ్రరాజ్యములు ఆయుధవిసర్జన నవలంబించనిదే తమ తమ మారణాస్త్రమును నాశనము చేసికొనుట, తమ కున్న కొద్ది రక్షణశక్తిని తగ్గించుకొనుటే అని అమెరికావాదన. పరస్పర అనుమానమూలకములగు, ఈ ప్రతిపాదనలకు సామనస్యము కుదరలేదు. అవి కూడ ఒప్పుకోనంతవరకూ ప్రతిష్టంభన అటు నిలవవలసినదే కాబట్టి అణుశక్తి విచారణ అధికార యాజమాన్యములను, భద్రతాసంఘ వీటో అధికార ప్రమేయములు లేని, వేరొక అంతర్జాతీయ సంఘమునకు వేయవలెనని, ఈ సంఘమును ఇంతటితో చాలించవలెనని ఐక్యరాజ్యసమితిముందు అమెరికా ప్రతిపాదించినది.

ఐక్యరాజ్య సమితి యాజమాన్యమును, అగ్రరాజ్యముల వీటో స్వరూపక సమైక్యతను తోసిపుచ్చి వేరొక అంతర్జాతీయ అధికారమని పుట్టించు 16 గురి సంఘములో 14 వోట్లు సంపాదించుకొని వీటో అడ్డముగా తన అభీప్రాయమును కొనసాగించుకొనజాలక ఆగిన అమెరికా, అణుశక్తి విషయములో తన కభ్యంతరముగ వీటోను తొలగించుకొని, ప్రాబల్యమును పరిపూర్ణము చేసుకొని, తక్కిన విషయములలో ఐక్యరాజ్య సమితిద్వారా, తన వీటో అధికారముతో అగ్రరాజ్య సరిహద్దులలో

నన్నయ పవిత్ర శిల్పము

శ్రీ జోన్యల సూర్యనారాయణమూర్తి

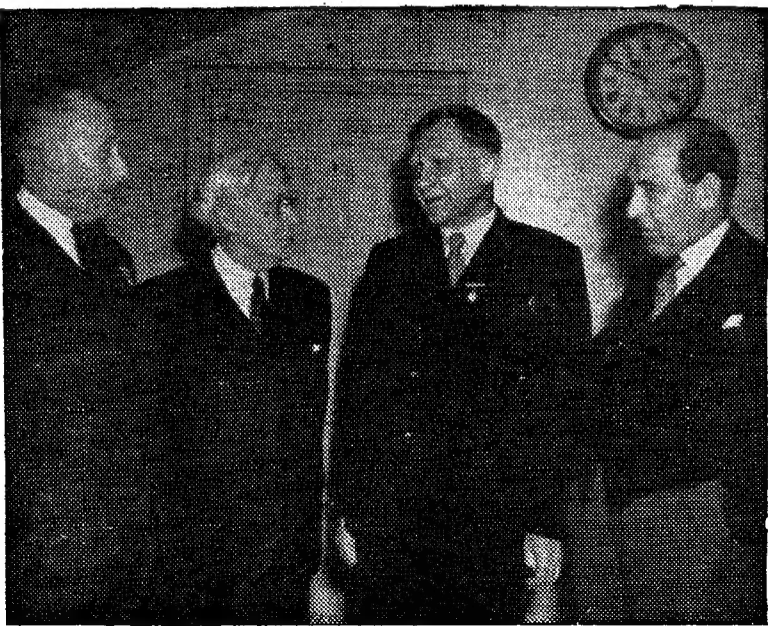
అది కవి యగు నీతని గూర్చి చాలమంది చాల రీతుల విభింఁచియుంచుచున్నది. అతని నామము నన్నయ పవిత్ర శిల్పముగా గాఢ గాఢ పాఠక లోకమున కియ్యదలంచి యిట్లు ప్రకటించుచున్నాను.

విశేషాపిత్వ మొకటి మానవుని కున్న తపాంత నీయగలదు. ఏకాంత సేవనము నిర్మలత్వమును జక్కటి భావనాపాటరము నీయగలదని యీ రెంటిపైనా యనుభూతిని బట్టి విశ్వాసముంచి యుండువాడను నే నొకడను. నన్నయలో నిర్మల మొదటి దున్నట్లు స్పష్టము. రెండవ వానిని గూర్చి మన మెట్లు నిర్ణయించుము? విశేషాపిత్వము కవిత్వమున దుపయోక్తమగునా? — యన్న ప్రశ్న తోచకపోదుగాని, యెందైనను విశేషాపిత్వమునాని నోట వెల్లడు నాల్గు మూటలు మిగుల, దీర్చి దీర్చినట్లుండును గదా! అట్లు తీర్చి వదిలి యెచ్చి కూర్చుంటు కవి కావ్యకము. ఇది యీ కవిలో గలదు. కేవల వ్యాకరణ నిర్మితి మూర్త్యుచేతనే నన్నయ “వాగనుశాసనుడు” గా లేడు. ఈ వాగనుశాసనత్వ మితని కృతిలో నున్నది. సామాన్యముగ మనకు సాహిత్యములో గాన నగు విశేషము లన్నియు నొక్క యాది కావ్యములోనే పరిశీలించిన చో గ వృత్తులు కేవల ప్రసంగాత్మక ప్రాత్రతనే పొందదు, అనుకరణీయత ననుభవ నీయతనుగాడ గర్భితుడనంద సంధాయి యగును.

ఒకప్పుడు పూర్వ వాఙ్మయమును స్మరించుచు నే జెప్పిన సీసమున కంత్యభాగ మిది— “...గాని యన్నియు నాల్పికి కామధేను వాఙ్మయ పాన స్మరియ్యగలుగుతే”. ఈ యశస్సే ఆంధ్రాదికవికన్న యభిప్రాయకుని కిది దక్కిన దనుట కనేకోదాహరణములే కాక, అమకృతాన్వయదాహరణలు గలవు. శబ్దకృతుల గుర్తించి సాంకేతిక యోగిక తాదాది శబ్దముల ననుకూలముగ గూర్చు ప్రాథమిక ప్రారంభక కవుల కే దక్కినది. అందుపాధ్యాయుడు నన్నయ. నలోపాఖ్యానమును మాత్ర ముదాహరించు కొనుచు మన ప్రస్తుతమును బరికింతము.

జోక్యముచుకొనుట యగునని రమ్య ప్రతిపాదనల అంతరాధము. ముందు అణు అత్రుము నిర్మాలన జరగవలెను—తర్వాత భద్రతా సంఘ ఇష్టాయుష్టములతో వీటో అధికారములతో, అణుశక్తి కంట్రోల్ సంఘ ప్రణాళికను విచారించుకొను ఘనము—అనుచు వాదించుచువచ్చిన రమ్య, ఒకమెట్టు జారి, ఏకకాలము లోనే అణుశక్తి కంట్రోల్ సంఘ పిదంబడికయు, ఆటంబంబుల నిర్మాలనమును జరుగవచ్చునని ప్రతిపాదన సూచించినది. ఈ ప్రతిపాదనలో, కొంత సమాధానమునకు వచ్చు స్వభావము ఆధారముగా, ఇండియా ప్రతినిధి బి. య్. గారు చేసిన ప్రతిపాదన, ఏకకార్య సమితిలో ఆమోదము పొందినది. ఈ ప్రతిపాదన ప్రకారము ఇంత వరకు ‘అణుశక్తి ఆధ్వర్య’ సంఘము చేసిన కృషి వృథా కాదు. అణుశక్తి అధీనమునకై ఏకకార్య సమితి నిర్ణయించుకొనవలసిన విధాన పరిపూర్ణ స్వరూపమును, సమితిముందు పెట్టుటకై పూర్తి అవకాశము ఈయబడినది. అగ్రరాజ్యములు తమ పట్టుదలను పరస్పర భయములను నడలించుకొని

వచనములు స్వల్ప పరిమాణము లే కాక చక్కటి గమనిక గల్గియుండును గాని పాండిత్య స్ఫోరకత్వ పరాయణములు గావు. తరువాతి కవులలో శక్తి నెఱుగజేయు ఘట్టము లటనట దొరకును గాని నన్నయ సర్వత్ర సమర్థుడే— ప్రారంభావస్థ యగుటనో యేమా కవిత సావధానముగ నిర్మిత్వమై పవిత్ర వాహిని యైనది. శృంగార నైషధమునకు శృంగార నిరూపణను లక్ష్యము; శ్రీహర్షానువాద మొకటి ముఖ్యతమును ప్రధానమును. నలోపాఖ్యానమున లక్ష్యము నలుని యిడుములు దెల్పుట ఇట్లు

లండనులో అంతర్జాతీయ భాగోళిక శాస్త్రజ్ఞుల సమావేశం

భిన్నలక్ష్యకమై యుండియు కక్షైకత్వమును బట్టి యొక దాని జూచు స్పృహ కలిగి దృష్టికి తగులును, అంతే. శబ్దసాభాగ్యము— “నలదమయంతు లిద్దఱు మనకప్రభవానల బాధ్యమానులై నలిపిరి దీర్ఘవాసరని శక్తి విలసన్న వందనంబులకై”

కొంతకొంత త్యాగమునకు సంసిద్ధమవలసిన స్థితి నర్వే సర్వత్ర గుర్తింపబడినది. అగ్రరాజ్యముల వైదేశిక విధానములు, ఏకకార్య సమితికి ఆ విధానములలోగల సంబంధములను, అణుశక్తితో కలిపి సమన్వయించుకొని, అన్నిటిని కలుపుకొని వచ్చు ప్రణాళికను తయారుచేసుకోవలసిన, తత్కాలవరము ఏకకార్య సమితిచే గుర్తింపజేయబడినది. అణుశక్తి సమన్వయపరిష్కారమునకు, భారత దేశ మాపాదించిన విధానములో, రమ్య, అమెరికాల ప్రాబల్యములను రెంటిని అరికట్టు బీజము లుండుటచే తాత్కాలికముగైనను, ఉభయ లకు, ఎదిరి ప్రాబల్యము తగ్గనన్న ఆశచే, కొంత హితకరములే యైనవి. సమన్వయ పరిష్కారము దొరకక పోయినను, అవలంబియమైన పరిష్కార విధానము సూచించగల్గుటలో ప్రపంచరాజ్యముల పరస్పర భీతావహములను తగ్గించవలెనని అగ్రరాజ్యములకు కొంత నచ్చగిలునట్లు చేయుటలో, భారత దేశము తన సాంస్కృతికధర్మమును నిలబెట్టుకొనగలిగి, అగ్రరాజ్యములకు హితైకస్థానమున నిలువగల్గినది.

నలినదళంబులకై మృదుముఖాశములకై ఘనసార పాంసులకై దలిరుల శయ్యలకై సలిల భారలజంబనచారుచర్మలకై”. ఇచ్చట నీతని శబ్ద నిర్మాణ వైభవమును వాని మేళన గౌరవమును బట్టి యర్హులైన కవుల కొక యాశ్వాసము గాదగ్గ విషయ మిం దిమిడిపోయినది. కవి తొడకక బెణకక తన పనిని చటు సాధించి ముందుకు బోయినాడు. దమయంతి నలవరిత్వకయై యడవుల ద్రిమ్మరుచు మునిపల్లె జేరినప్పు డామెసంగతి నెఱుగ గోరిన మును లెట్లు పృచ్ఛచేయుచున్నారో గాంచుడు! “అవ్వ! నీ వెవ్వరిదాన వివిధ

దేవతే! దేవభామినిదే? దివ్యంబైన యీ తేజంబుతో నేల క్రమ్ముచెదవు?” ఇదియే యే పెద్దనార్యులొనైన “ఎవ్వరె వీవు భీతహరిణే క్షణ!” అని యాచిత్యభ్రంశ మొనర్చియుండి తీరుదురు. తరువాతివారి కీ శబ్దగౌరవము పోయి తూచి యుపయోగించు శక్తి తగ్గి పద్యములకు గూనులిచ్చుట లేనది గదా! దమయంతి యెంటరిగ దిరుగునప్పుడే యామె యన— “అలయుచు బులుగుల యెలుగుల కులుకుచు నుగ్రాతపమున కోపక వృక్షంబుల నీడల నిలుచుచు నెలుగుల బులులంజూచి భయముగొని వగవగచుకొ” “ఏచిన పొదల బడల్పడ క్రోచుచు ముండ్లకును నల్ల దొలగుచు ద్విధుల చూచుచు దొడరుచు ద్రెళ్లుచు లేచుచు లలితాంగి సంపదించుచు నడచెకొ” ఈ రెండు పద్యము లొక్క పెద్ద వర్ణన పెట్టు చేయుచున్నవి. శబ్దముల జక్కగ శేర్చి కూర్చి పద్యముల దిగలవలె సాగించి యిటు నామె యవసంతను నొక్కపెట్టున జెప్పినను జక్కగ రసానుభూతి గల్గించిన యీ కవి ధన్యుడు. “పద్యము పద్యము వ్రాయుటకే” యను తత్వ మవ్యతివారి కబ్బియట్లు వారి పద్ధతినా కాళమున గొన్ని వేల పద్యములు వారు రచించిరి. నన్నయ భావస్ఫురణకై పద్యము వ్రాయగడం గుటలో నిష్ణాతుడై శబ్దసాభాగ్యము ననుభవించి పంచిపెట్టినాడు. అసలీతడు వృత్త రచనముగూడ విషయానుకూలత నెఱిగి తయారై యాచిత్యపాఠక మైనది. దమయంతిని రక్షించిన యెటు కొమె వృత్తాంతము విని— “రజనీకరానన మేచకకుంతల రాజితరాజసుతకై విలస ద్దశపతిగామిని జందనగంధి బ్ర కాశితకాంతిసమన్విత బం కజదళలోచన జూచి కిరాతుడు కామనిశాతరాహతుడై నిజహృదయం బెఱిగించె లతాంగిక నింద్యచరిత్రకు వేడుకతో.”

ఏమి రసానుసంధానము? ఏమి యాచిత్య? వాని కెంత సావధానముగ కామశరణాపతి దగిలి నదో గాంచుడు. తగిన కారణ మెంతయో పరికింపదగును. ఇంతకు నిట్లు జెప్పదగినది యీ వృత్తముగదా! ఇట్లే యీతని మధ్యాక్కణలు, మత్తకోకిలలు గూడ వృత్తానుకూలవృత్తములుగ నుండునుగాని యన్యము గాదు. అదియే కవిత్వ సహజమైనదే అని కొందఱికి ధోవపచ్చుగాని యందు సఫలత నా ర్జించిన బుుషి నన్న పాఠ్యుడే! ఇక దృశ్యములనుగా వర్ణ్యముల శేర్పరచుట:— “పాంసుజాలంబుపై బ్రాకిన గరము రూక్షములగు సూర్యాలకములదాని చతిమలినంబైన యర్ధవస్త్రంబున నావృతంబగు దేహయష్టిదాని నాకలి తృప్త నిద్ర యనువాని నెఱుగక యున్నాడనియుబోలె నన్నదాని.” సారవాహుల జేరబోవు నీ దమయంతి రూపు జెలిమినికొనవలెనన్న నేటి “చలనచిత్ర” దర్శకుల కిది యెంతో మార్గదర్శకమేగాక, అధ్యాపకత్వమున వహించియున్న దనరాదా! ఆంధ్ర సటులుగాని, దర్శకశిఖామణులుగాని యెన్నో శేర్పదగిన విందు వర్ణ్యమై దృశ్యములవలె నున్నవి. అంతఃపురమున నలుడు దమయంతిం జూచి వపుడు— “హంసచే దన వినిసంతకంబెను రూప విభవాతిశయముల వెలయుదాని. సురకన్యకల యట్టి సురుచితకత్వకన్య కాళిచే బరివృతయైనదాని” ఇట్లున్నదట. దమయంతియు “దినకరాభు” “సుధాకుక్కుము” “వరుణదధిపు” “ధనదోపము” “నశ్వినమాను” నిషధభూపతి నలుజూచినది. ఎందుకింత విశేషణ బాహుళ్యమున్న నన్నివిధములగు సంపత్తులు గల్గియున్న వాడని నిరూపించు నావశ్యకతను సాధించుటకే. “ఉపమా కాళిదాసస్య” అను ప్రఖ్యాతి కల్గి వర్ణింపు కాతడు తాళికాతాళిక ప్రాకృతి కోపములు యథాసమయముగ మానవ హృదయ గోచరములు, దృష్టగోచరములునుగ జేయుటయే హేతువు. అట్టి యుపమాసాభాగ్య మితనియందున్నదనవలెను. రాజమార్గమున బోవు దమయంతి (చేది రాజ్యములో)— జీర్ణమై కడుమాసిన చీర గట్టి ధూళిధూసరాలకములు దూలుచుండ నట “యున్నత వేషిణియైన లచ్చి” కరణి నిట వచ్చుచున్నది..... ఈ యుపమా సామాన్యరీతి గన్పట్టినను గొప్ప భావుకత్వ మున్న మీదట నిట్టి శబ్దములతో నమర్చబడగలదు. సుజేవుడు చూచునప్పటికి— “ధూళిధూసరయైన ధూమజాలని బద్ధయైన యగ్ని ప్రభయనుంబోలె నీలాధ్రసంవృతంబైన చంద్రరేఖయుంబోలె, బహుపంకనిమగ్నయై మృణాళియుంబోలె నేర్పడకున్నను” శుమ్మ ప్రవాహంబైన నదియునుంబోలె, శూన్యకమలంబైన నలియునుంబోలె.”... ఇత్యదులలో ప్రకృతి రామణీయకము సుపమానీకరింప గడంగుటలోని చాతుర్య మామె చేన్న జిన్నవోయినను నదియొక రమణీయత నొందియున్న దన్న చిత్రము పాఠకుల కవగత మగునట్లు చేయుచున్నది. “సరసిజ ముమితంశైవరేనాసి రమ్యం, మలిన ముపి హిమాంశో ర్ణక్షు లక్ష్మితోతి” అను నిట్టి యుపమలు కాళిదాసులో జూచి మరల నన్నయలోనే జూడగలముగాని యన్యము లన్యములే. ఇంతకు వ్యాసమహర్షి యున్నాడన్న మాట కాదన్న వా రుండరుగాని స్వతంత్ర కవులై గన్పట్టిన ట్లనర్చిన కవిత్రియమువారి శిల్పము స్వయంప్రకాశమే యయ్యె ననుట సమంజసము. ఇట్లు పవిత్రతరంబగు నట్లుచేతనే యీ కవిత యజరామరమై యెన్నిమాలు లెందఱిచే బ్రశంసితమైనను పతనావసరమున నవ్యాతినవ్యమై విలసిల్లుచున్నది. అందుకే “నాన్యసిః కురుతే కావ్య”మృత నారోగ్యికి వ్యాప్తి. అట్టి బుుషి నన్నయభట్టారకుడు.

పశువుల దీవాణం

మూలం :
జార్జి ఆర్వేల్

ఉపోద్ఘాతమైన
పెద్దకథ

అనువాదం :
శ్రీ జనమంచి రామకృష్ణ

పంచకల్యాణి డెక్కరు తగిలిన గాయం మానడానికి చాలాకాలం పట్టింది. అంత పెద్దగాయం తగిలి బాధపడుతూన్నా, పంచకల్యాణి ఒక్కదినమైనా విశ్రాంతి తీసుకోక గాలిమర పనిలో మునిగిపోయింది. సాయంత్రం పూట మాత్రం, రహస్యంగా జాకీకి, తనకాలు ఆపరిమితమైన బాధపెడుతోందని చెప్పింది. గింజలు వమిలి పండిగా తయారుచేసి, ఆ పిండితో జాకీ, నెంకన్నా కలిసి, చీలిపోయిన డెక్కరి కట్టుకట్టి ఎక్కువ పనిచేయవద్దని పంచకల్యాణిని మందలించేవి. కాని అది మాత్రం యెవరి మాటా విన్నదికాదు.

“నేస్తాలూ! నా కోరిక ఒక్కటే! నేను ముసలిదానైపోయి, పంభిని పుచ్చుకునే లోపుగా గాలిమర నిర్మాణం పూర్తవాలి, దాని వల్ల, పశువులన్నీ సుఖపడాలి. అందుకోసమే, కష్టమైనా, నిష్కారమైనా ఎండైనా, వానైనా సరే కష్టపడి పనిచేస్తున్నాను; ముందుముండా చేసితిరుతాను!”

పశువుల దీవాణం శాస్త్రాన్ని క్రొడీకరించి వచ్చుడు పండులకీ, గుర్రాలకీ పంభిని పుచ్చుకునే వయస్సు పన్నెండు సంవత్సరాలనీ, ఆవులకు పన్నాలుగనీ, కుక్కలకి తొమ్మిదనీ, మేకలకి గొర్రెలకి ఏడనీ, కోళ్లకి బాతులకి ఐదనీ వియమించడమైంది. వృద్ధాప్యపు పంభినిలు కూడా వున్నాయి. కాని అప్పటివరకూ ఏ జంతువూ కూడా పంభిని పుచ్చుకోలేదు. ఐనా పంభిని విషయమై సమాజాచారాలు ఇరగిడిన ప్రారంభ మయ్యాయి. గంజాయిమొక్కలు నాటేందుకు గాను ఎలాగైతే కొంతసేల కేటాయించడమైందో ఆ మోస్తరుగానే, పంభిని పుచ్చుకున్న జంతువులు మేనేందుకుగాను, డెడ్ల పొలం మూలచున్న డెక్క కేటాయించడమాతూన్నట్లు జంతువులకి తెలిసింది. పంభినిగా, గుర్రానికి, గోజుకి మాడు పేర్ల గోధుమలూ, నీతాకాలంలో ఒక మోపు వచ్చగడ్డి, పండగ దినాలలో, ఆకాలంలో కాసే పట్ల ఒక గంజెడూ, ఇచ్చేందుకుగాను పశుస్వామిక ప్రభుత్వ నిర్ణయమని కూడా తెలిసింది.

ఆలోపుగా జీవితాలు దుర్భరమైపోయాయి. పంటలు సరిగ్గా పండలేదు. దాంతో ఆహార కొరత యేర్పడింది. తిరిగి ఒక్క పండులకీ కుక్కలకి ఇచ్చే రేషనుతప్ప, తక్కిన జంతువుల రేషను తగ్గించడమైంది.

“అందరికీ సమానంగా రేషనువ్వడం సకుస్యామిక సిద్ధాంతానికి విరుద్ధం. ‘నేస్తాలూ! రేషను పెట్టమని అనుకోడమేకాని, నిజానికి, మనకి ఆహారకొరత లేదన్న సంగతిమాత్రం మరకకండి. ఆహారం సద్దుతున్నాము, సరిపెడు తున్నాము—అందరికీ ఔనా! అంతేకాని తగ్గించడం లేదు. రత్తయ్యపెట్టే తిండికి, ఇప్పుడు మనం తింటున్న తిండికి ఎంతైనా తేడా వుంది. కావలినే, లెక్కలు నిదుపుతాను. వినండి,” అంటూ రాడి లెక్కలేవో గజగజా చదివి—

“నేస్తాలూ! బాధపడిందా? మనకి ధాన్యానికి గడ్డికి లోటులేదు. రత్తయ్యకాలంలో పని చేసినట్లుగా మనమంతా పాటుపడ నవసరంలేదు. కావలినంత విశ్రాంతి ఎంత పరిశుద్ధమైన నీళ్లు త్రాగివున్నా మిప్పుడు! అన్నికంటే, మన పటికంటే ఇప్పుడెక్కువకాలం బ్రతుకుతున్నాము; మన సంతానం చిన్నప్పటి చచ్చిపోడంలేదు. ఎన్నడైనా సుఖంగా, ఈగల బాధలేకుండా, మనం గడిమీద హాయిగా పడుకుని యిరుగుదుమా? అంతా మన నేస్తం నాయకత్వమహిమే! ఏమంటారు నేస్తాలూ?”

జంతువులన్నీ క్రొడీమాటలు నమ్మాయి. నిజానికి రత్తయ్య కాలంలో కంటే ఇప్పుడే సుఖానికి విహారమయ్యాయి. ప్రస్తుతంలో, నిద్రపోయే వేళ వినహాయిస్తే తక్కిన కాలమంతా వట్ల హూసమయేలా పనిచేస్తున్నాయి. ఐనా జంతువులకి ఇప్పుడే సుఖం కా ఉంది. కారణం పూర్వం అవి రత్తయ్య బానిసలు; ఇప్పుడో, స్వేచ్ఛగా స్వతంత్రంగా జీవించే జీవులు!

నాలుగు ఆడపండులూ మొత్తం ముప్పై ఒక్క పంది పిల్లలను పెట్టాయి. అన్నీ గునపం పోలికనే వున్నాయి. పందిపిల్లలు చదువునిమిత్తం ఒక పాఠశాల దీవాణం భవనం తోటలో కట్టాలని గునపం తెలియపరిచింది. ప్రస్తుతం మట్టుకు, గునపం వాటిని వంటగదిలో కూర్చో పెట్టుకుని చదువు చెప్పడం ప్రారంభించింది. ఇతర పందిపిల్లలతోగాని, ఇతర జంతువుల పిల్లలతో గాని కలిసి ఆడుకోక, నేరే తోటలోనే ఆ పందిపిల్లలు ఆడుకునేవి.

ఆదినాలలోనే గునపం ఐక కొత్త నిబంధన జారీచేసింది. ఏ జంతువూ, తన కెదురుగా ఏ పండ్ల నా వస్తున్నప్పుడు, దారికడ్డుగా వుండక, మర్యాదగా తొలగి నిలబడి దారినియ్యవలెననీ, ఏ సందయినాసరే, ఆదివాగలనాడు తోకకి ఆకువచ్చు రిబ్బను కట్టుకోడానికి హక్కు కలదనీ.

ఆ సంవత్సరము కరువులేకుండానే గడిచిపోయింది. కాని ధనం కావలసినచ్చింది. గాలిమర నిర్మాణం, అదనంగా పాశశాల నిర్మాణం ఈ రెంటికీ ధనం ఎక్కువగా కావలసినచ్చింది. చిల్లర ఖర్చులన్నీ ఉండిపోయాయి. భవనం దీపాలకి కిరణనాయలు కొనాలి. కొవ్వొత్తులు కొనాలి. పంచదార తిన్నట్లయితే టామర్లతాయనే మిషమీద, తక్కినవండులు పిచకూడదని గునపం నిషేధించినా, తమమాత్రం పంచదార తీస్తే భోగనం ఆరగించేదికాదు.

డబ్బు విమిత్తం ఒక్కగడ్డిమేటి. మొదటి పంట బాపతు బంగాళా దుంపలూ అమ్మేయడమైంది. వారానికి ఆరువందల గుడ్డు సరఫరాచేయడానికి నిశ్చయించింది. నాయకుని నిరంకుశత్వానికి కోడిపెట్టు గొల్లమని యేడ్చాయి. వాటిజాతి నాశనమైపోతుందని యేడ్చాయి. డిసెంబరులో తగ్గించిన రేషను క్రిందకి మాసాంతానికి, మరింత తగ్గించడమైంది. నూనె ఖర్చు తగ్గించే నిమిత్తం సాలల్లో దీపాలు నిషేధించబడ్డాయి. ఏ ఇబ్బందులు వచ్చినా జంతువులే బాధపడేవి. పండులు ఎటువంటి ఇబ్బందులకీ నరి అవలేదు; మైగా అవి రాసు రాసు బలవడం మొదలెట్టాయి.

ఒకనాడు మధ్యాహ్నం, ఏదో వండుతూన్న వాసన పశువుల దీవాణమంతా అలముకుంది. సగ్గ బియ్యం ఉండక పెడుతూన్న వాసనని జంతువులవకున్నాయి. తమకు పెట్టడానికి సగ్గ జావ తయారవుతుందని, జంతువులన్నీ చూడలేకాయి. కాని అటువంటి జేమా లేదు. సారా తయారవుతూన్న సంగతి వాటికి తెలిసింది. గోజా ప్రతి పందికీ ఒక కేరు సారా రేషను ఇవ్వబడమైందనీ, ప్రతిగోజూ ఒక కేలు సారా గునపం ప్రాగు తూందని జంతువులకి తెలిసింది.

రాసు రాసు కష్టమై కుక్కలై పోతున్నా, హోదాగా బ్రతుకుతున్నామనే సంతృప్తిలో ఆ కష్టాలను జంతువులు మర్చిపోయాయి. దీవాణంలో ఎప్పుడూ బృందగానాలూ, ఉపన్యాసాలూ, ఉత్సవాలూ, ఊరేగింపులూ ఉంటూ వచ్చాయి. వారానికోమాటూ, ఏదో ఒక ప్రదర్శనం వుండాలనీ తద్వారా పశువుల దీవాణం కట్టసుఖాలు ప్రదర్శించి కావాలనీ, నాయకుడు గునపం ఆజ్ఞాపించాడు. ప్రదర్శనం ప్రారంభమయ్యే సమయానికి పనిచేస్తున్న జంతువులన్నీ, ఎక్కడి పనులక్కడ ఆపేసి, దీవాణం చుట్టూ కూర్చుంటే, నెంక గుర్రాలూ, ఆవులూ, మేకలూ, గొర్రెలూ, బాతులూ, కోళ్ళూ, కుక్కలూ బారులుతీర్చి నడవాలి. పిటన్నిటికీ ముంసుగా నైతాళికుడు కుక్కటం నడవాలి—డెక్కా, కొమ్మూ చిహ్నాలుండి ‘నేస్తం గునపం చిరకాలం జీవించాలి’ అనే మాటలుగల పచ్చబావుటాను జాకీ, పంచకల్యాణిలు ఎగర వేస్తూ నడవాలి. తర్వాత గునపం పేరుప్రఖ్యాతులను సంతోష వ్రాసిన పద్యాలు పఠించడం, ఆహారోత్సత్తి గురించి తడవీల్లిస్తూ రాడి ఉపన్యసించడం, చివరకు భుషాకీ పేల్చడం—అవి ఆ ప్రదర్శనాలలోని వింతలూ, విశేషాలూ. అన్నింటికన్నా, ఆ ప్రదర్శనాలలో గొర్రెలూ మేకలూ ఎక్కువ ఉత్సాహంతో పాల్గొనేవి. ఒక వేళ ఎప్పుడైనా, ఏజంతువులైనా, ఆ ప్రదర్శనాలపట్ల ఆయిష్టత చూపించడం తటస్థమే, మేకలూ గొర్రెలూ పసిగట్టి ‘చతుష్పదులు మంచివి. ద్వీపాదులు చెడ్డవి’ అని చెప్పులు గింసరుమనేలా అరిచేవి. జంతువులు ఆ ఉత్సవాలపాదావిడిలో ఆకలిదప్పలు, కష్టాలూ మర్చిపోయేవి.

ఏప్రిల్ మాసంలో పశువుల దీవాణం Republic కింద ఎంచుబడింది. Republic అర్హత పడవికి పేర్నికలు జరపవలసివుంది. ఆ పడవికి అర్హతగా ఒక్క గునపమే నిలబడింది; ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడింది. ఆ గోజునే కన్నయ్య, రత్తయ్యతో బాల్లోనీ జరుపుతూన్న కొత్త విషయాలు గల కొన్ని కాగితాలు బయట పడినట్లు తెలిసింది. రాసురాసు కన్నయ్య గ్రోహానికి సంబంధించిన కాగితాలు బైటపడు దూస్తూ కొద్ది, కన్నయ్య రత్తయ్యతో కుట్ర పన్నుతూన్నదనీ, జంతువులమీదకి రత్తయ్యని ఉసికొల్పుతూన్నదనీ దృఢంగా జంతువులు నమ్మాయి. కన్నయ్య వీపుమీది గాయాలు గునపం దంతతీతాలని కూడా నమ్మాయి.

డెక్కకి తగిలిన గాయం మానగానే ముని పటికన్న ఎక్కువగా పంచకల్యాణి పనిచేయడం మొదలెట్టింది. నిజానికి ఆ సంవత్సరం జంతువులన్నీ బానిసల్లా పనిచేశాయి. ఒక్క గాలిమర నిర్మాణం, పొలంపని వలే అనుకోవచ్చును. పందిపిల్లల చదువు నిమిత్తం పాశశాల కట్టవలసిగి వుంది కూడాను, ఆ పని మార్చిమాసంలో ప్రారంభమైంది. ఒక్కొక్కప్పుడు కడుపులు మాడుతూన్నా, జంతువులు ఒళ్లు తెలియకండా పాటుపడేవి. ముఖ్యంగా పంచకల్యాణి నిద్రాహారాలు మానకుని ఒళ్లు హూసంతయేలా పనిచేయడం సాగించింది. అందుమూలంగా రాసు రాసు అది ఒక్కచిక్కిపోడం మొదలెట్టింది. నేల పచ్చబడిగానే పంచకల్యాణి మళ్లా కాస్త చియ్య బడుతుందని తక్కిన జంతువులను కున్నాయి. కాని పంచకల్యాణి రాసురాసు చిక్కిపోడం జరిగింది. క్యారికిపోయే పల్లం లోంచి నడిచిపోతూంటే పంచకల్యాణి ఎక్కడ తూలిపోయి పడిపోతుందో అని అనిపించేది. కాని, పట్టుదలే దానికి బలంగా నిల్చి కాపాడేది. అంతే శ్రమపడుతూకూడా ‘నేను ఇంకా ఎక్కువగా కష్టపడతాను’ అని అంటూండేది. పంచకల్యాణి అస్వస్థతయ్యాసి, ముసలి నెంకన్నా, జాకీ, ఆరోగ్యం జాగ్రత్త అని హెచ్చరించాయి. ఐనాసరే, అది జేమాటా చెవినిపెట్టేది కాదు.

పంచకల్యాణికి పన్నెండు సంవత్సరాలు నిండాయి. తాను పంభిని పుచ్చుకునేలోపుగా, గాలిమర నిర్మాణానికి సరిపోయేంత రాయి

చేర్చాలనే పట్టుదలతో అది ఎక్కువ మోరాల పడింది. అందుమూలంగా, ఒక్కొక్కసాయంత్రం రాళ్లుమాసుకుపోతూంటే పంచకల్యాణికి ప్రమాదం సంభవించింది. ఆ విచారకరమైన వార్తను గెండు పావురాలు యెగిరివెళ్ళి పశువుల దీవాణంలో చెప్పాయి: “పంచకల్యాణి నడిపోయింది. లేవలేకండా వుంది.”

జంతువులన్నీ గాలిమర దగ్గరకి పరుగెత్తాయి. లేవలేని స్థితిలో, కళ్లు తెలవేసి అది పడుకునుంది; వంటినిండా ముచ్చుమటలు పోశాయి; నోట మట్ట రక్తం కారుతూంది. జాకీ పంచకల్యాణి మీదకి వారి—

“పంచకల్యాణి! ఎలావుం దిప్పుడు?” అని అడిగింది. “ఊపిరితిత్తులు బాగా లేవు జాకీ! ఫర్వా లేదులే! జాకీ! నేను లేకపోయానా, నీవు గాలిమర కట్టడం పూర్తిచేయాలి సుమా! యిచ్చాయి చాలామట్టుకు చేరవేశాను. జాకీ! నేను మహా బ్రతుకులే ఒక నెలేనేమా! పింభిని పుచ్చుకునేందుకు చాలా అభిలాష పడుతున్నానీ బహుశా లి ముసనంకన్నకీకూడా పింభిని ఇస్తారనకుంటాను. అప్పుడు మే మిద్దరం కలిసి ముసలితనం శాంతంగా గడుపుతాము.”

“పంచకల్యాణి స్థితి ఏంబాగులేదు. ఎవరైనా పరుగెత్తుకెళ్లి, సంగతంతా రాడితో చెప్పండి!” అని జాకీ కంగారుతో అరిచింది.

జంతువులన్నీ పరుగెత్తుకెళ్ళి రాడితో పంచకల్యాణిని గురించి చెప్పాయి. రాడి వచ్చి, ఈగలు వాలకండా, తోకతో, పంచకల్యాణికి, తోలుతూన్న నెంకన్ను చూసి—

“నేస్తం గునపం పంచకల్యాణి స్థితి గురించి విని చాలా విచారపడింది. పారుగునే వున్న పశువులస్వత్రికి దానిని పంపేందుకు గునపం ఏర్పాట్లు చేయిస్తుంది. అందుచేత పంచకల్యాణిని గురించి మనం ఏమంత కంగారు పడనవసరంలేదు.” అని ధైర్యం చెప్పింది. పశువులస్వత్రికి పంచకల్యాణిని పంపడం గురించి వినగానే, జంతువులన్నీ బిక్కమొహం వేశాయి. ఒక్క కన్నయ్య, పంచకల్యాణి తప్ప, మరే ఇతరజంతువూ, అంతవరకూ పశువుల దీవాణం విడిచి బైటకి పోలేదు. చికిత్స నిమిత్తం మానవుల చేతుల్లో పంచకల్యాణిని పెట్టడానికి జంతువులు భయపడ్డాయి. ఒక అరగంటతర్వాత శక్తి తెచ్చుకుని పంచకల్యాణి లేచినిలబడింది. జాకీ నెంకన్నులహాయంతో నిమృదిగా కడుము కుంటూ వెళ్లి, అది లేవసాలలో పడుకుండే.

గెండు దినాలవరకూ, పంచకల్యాణి సాలలోంచి బైటికి కదలలేదు. దీవాణం భవనం న్నానాలగిడిలో ఏదో ఎర్రమందు కనిపిస్తే, పంచకల్యాణికి కిమ్మంటూ పండులు ఆమందున జాకీకి అందజేశాయి.

నెంకన్ను ఒక్కని పడుకుని తోకతో ఈగలు తోలుతూంటే, పంచకల్యాణి, జాకీతో విచ్చాపాటి మాట్లాడుతూ కాలం గడిపేది.

“నేస్తాలూ! జరిగిందానికి నేనేం విచార పడడంలేదు. జబ్బు నిమ్మగించి మళ్లా లేరకున్నానంటే, మరో మాడు సంవత్సరాల బ్రతుకుతాను. ఐనా పనిచేయను, పంభిని పుచ్చుకుంటాను. నేస్తాలూ! నేను చచ్చిపోయే లోపుగా మిగతా అక్షురాలన్నీ నేర్చుకోగలవంటారా!”

తీరిక సమయాల్లో, జాకీ, నెంకన్నా పంచకల్యాణి దగ్గర కూర్చునేవి. పంచకల్యాణికి ఆస్పత్రికి తీసుకుపోయేందుకు, మధ్యాహ్నం

(19 వ పేజీ చూడుడు)

నెరనిన వెంధ్రుక

రంగులు వాడవద్దు. మా నూనెవా

60 యెండ్లవరకు మీ జాట్లును నల్లగా వుంచును. కొద్దిగా జాట్లు నెరిస్తే రు 2/-లు బుడ్డిచాలును. ఎక్కువ నెరిస్తే రు 3/8-బుడ్డి వాడండి. తలంతా నెరిస్తే రు 6/-బుడ్డి కొనవలెను. పనిచేయకపోతే ఖరీదు రెట్టింపు వాపసు. అది మెదడుకు కళ్లకు టానిక్.

Viswakalyan Oushadhalaya,

P. O. Katrisarai, Gaya.

(జీవిత చిత్రం)

(శ్రీ) రమణారెడ్డి

[illegible]

గోవింద్ చందర్ ప్రభు తోడ్కొమ్మో ౧—

పదయాణేళ్ల పిల్ల పరిసం లను వదిలి
యాకోపు సంచారానికిని, సాహసికత్వ
నాన్నతో, అమ్మతో, తనకన్న మాణేళ్ల పెద్ద
అక్కతో బయలుదేరింది. ఆమె తైత్రధం—
దేశదేశపు పూవులు, కొత్త రంగులు, కొత్త నీడలు
యిమిడ్చికుంటూ, పాతవాటితో జోడించు
కుంటూ వెళ్లింది. ఆమె తైత్రధం—దేశ
దేశపు భావాలు, భావలను జయించి, తన
వాటిని చేసికుంది.

మీ రఘునాథాను, 'యాతూరి' యే మి ట్టి
'మరొక' యేమిటిఅని. 1876 లో 'A Sheaf
gleaned in the French Fields' అనే
గ్రంథాన్ని భవానీపూర్ ముద్రణాలయం ప్రచురించింది. సమాక్షిక లింకలో 'ఎక్జామినర్' పత్రికకు ప్రతి పంపింది. పా స్టలు చూచి, ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ గానీ, "ఇండియన్ హిస్టరీ ప్రొజెక్ట్" యింత లేలిక పేకెట్ వచ్చిందంటే, చెత్త కాగా తొలబుట్టలో దానికి యోగ్యతాన మనుకున్నాను. అయినా చూద్దామని పేకెట్ చించి, నిర్లక్ష్యంగా తొలగితాలు పైపెన చూచాను...

(16 వ పేజీ చూడుడు)

దేవుడెవరు?

బ్రహ్మ శతావధాన చెల్లవిల్ల వేంకటాద్రిగారు

పండిత పామర సాధారణ్యనా రాముడు దేవుడని చెప్పకుంటారు. కాస్త పూర్వోత్తరసంధర్భాలు తెలిసినవాళ్ళు మాత్రం రాముడు త్రేతాయుగపురుషుడు కదా! అంతకు ముందు కృతయుగంలో వుండేవాళ్ళకు దేవుడు వున్నాడా, లేదా? వుండేవత్తుంటే ఆయన పేరెవరు? అని శంకిస్తారు. ఆయి శంకలు గాని, పిట్టకు ప్రతిపక్షాలు చెప్పే సమాధానాలుగాని యివి యావత్తూ “రామాంశకతల్ల మేమెఱుంగనియవా?” మాదిరివారికి సంబంధించినవి.

రాముడు తాను దేవుణ్ణి కాని, దేవుడు కొడుకునని కాని వాచ్యవృత్తి యెక్కడా చెప్పినట్లు లేదు. ఆయి సందర్భాలన్నీ - వాల్మీకి ప్రభృతులు, లేదా వశిష్టాదులు చెప్పిన వాక్యాల మీద ఆధారపడి వుంటాయి. “అహం వేద్య మహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమం” ఆయి వాక్యం విశ్వామిత్రునివంటి రాక్షససంహారం రాముణ్ణి పంపడానికి సంశయించే దశరథునితో వశిష్టాదులు—“ధరనాలేదు పంపించండి. మన రాముడు సర్వాత్మనా సమగ్రుడు. ఆయి రహస్యం నాన తెలుసును. నాకేకాదు, ఆయి సభలో వున్న మహాకొండలు (యేమోమీ తపసి శిథిలా మా.) తపస్సులక్కడా తెలిసివుంది” అని చెప్పి ప్రోత్సహించే సందర్భంలో వుండి ఉత్తరరామాయణంలో రావణసంహారం లోనైన దుర్బటకార్యాలు నెఱవేర్చిన పిమ్మట అగస్త్యులు రాముణ్ణి దేవుడుగా సంభావించడానికిన్నీ శుద్ధ క్షీరకంఠుడు—కాకపక్షుధుడు ఊనహాడేశ వసుడు, అప్పటికి యేమహాకార్యం గాని చేసి వుండనివాడూ ఆయన రాముణ్ణి దేవుడని వ్యాఖ్యానించడానికిన్నీ చాలా భేదం వుంటుంది. అగస్త్యులకు దివ్యదృష్టితో ఆవశ్యకత లేదు. అంతా ప్రత్యక్షమే కదా! వశిష్టాదులతో యావత్తూ పుస్తకాశ్రయకే వదిలిపెట్టాలి. ఆ వయస్సులోనట్లా రాముడికి చేతనైతేది గుటి తప్పకుండా బాణాలు వదలడం మాత్రమే అయి వుంటుంది. ఆమాత్రం నేర్పు ఆకాలంలోనే కాదు, యాకాలంలోకూడా “కోయదోరల పల్ల కాలులకు సోమేతూకలిగి వుంటుంది. తావస్తా తాని వశిష్టాకే దంతిగా పొగడడం సంభవించదు రాముడు మానవమాత్రుడు కాడనిన్నీ సాక్షాత్తూ శ్రీమన్నారాయణుని అవతారమే అనిన్నీ వశిష్టసకు జ్ఞానదృష్టిద్వారా తెలిసివుండడం వల్లనే సంభవించి వుంటుందనీ విజ్ఞులకు గోచరించడం యుక్తిసహం. వాల్మీకి రాముణ్ణి— “మానవమాత్రుణ్ణిగానే చిత్రించాడు. విశ్వామిత్రుడు అధ్యాత్మ రామాయణంలో మాత్రం రాముణ్ణి సర్వత్రా దేవుణ్ణిగా నిర్వచించడమే కనపడుతుంది. యీ రామాయణ రచననాటికి రాముడు దేవుడయి చాలకాలమయి వుంటుంది. రాముణ్ణి దేవుణ్ణిగా తెల్పడానికే అధ్యాత్మ పుట్టింది.

“యద్య ద్విభూతిమ త్వత్త్వం శ్రీమదూర్జితం” అనే గీతావాక్యాన్ని బట్టి ఆలోచిస్తే మనకు కొన్ని నూర్లు చేపతలు (చేవుళ్లు) ప్రత్యక్షమవుతారు. వారిలో రాముడు కూడా ఒకడు. నిన్ను మొన్న కీ! కీ! లయన శ్రీయుతులు గాంధీ గారు ఆగణంలో యిప్పటికి తుదినారు. వీరిలో శ్రీకృష్ణుడు ఒకడుగా మన పురాణబుఘులు తరసావహించి తదనుగుణమైన గాథలు పురాణ తూపమున వక్కాణించి యున్నారు. సరే! యితరులు వారివారియందు గోచరించే కొన్ని అద్భుతచర్యలనుబట్టి ఆయి విభంగా పేర్కొందురు గాక. తన్ను గుఱించి తత్త్వం తెలియని వారంటూ వుండరు. అట్టి సీతిలో యేవరేనా— వేమ చేవుణ్ణి నన్ను నేవించండి అని వక్కాణించేయెడల విజ్ఞులకు కర్తవ్యం యేమిటి?

(1) మా మేకం కరణం ప్రజ. (2) అహం మాదిర్ని భూతానాం—ఆయి వాక్యద్వయమే కాదు, యివిధమైనవి మఱికొన్ని వున్నాయి.

పిట్టని విశ్వసించి శిరసా వహించవలసినదేనా? అంటే చూచునండి. శుక్ల తిర్మాల్లో వాదించే వారికి తుదకు—“జేపూనై, గురుపూనై” ప్రత్యక్షమవుతుంది గనక, మహనీయులైన ఋషులుగాని, తత్తులుగాని నిర్వాజంగా— “అహం త్వం సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి” అని చెప్తున్నా వుంటే ఆ వాక్యాన్ని యేల విశ్వసించకూడదు? శ్రీకృష్ణుడు ఆరుసుణ్ణి మోగించి సంపాదించే దేమున్నది? కృష్ణుని చరిత్రలో యేకాంతమా శృంగారకళంకం వుండే అనండి. అంతమాత్రంచేత ఆయన గారికి తత్త్వజ్ఞత్వం లేదా? సర్వజ్ఞత్వం యావత్తూ చున్న కొట్టుకు పోవలసిందేనా? ఖండంతి రీయులు, మతాంతరియులు శిరసా వహించే భగవద్గీతవంటి శ్రీకృష్ణుని జ్ఞానోపదేశాన్ని శుక్ల తిర్మాల్లో విశేషవాదానికి దిగి వదులుకుంటే యిక మనలకు తిరింపచేసే దేముంటుంది?

“భగవద్గీతా కంచి దీప్తితా” అని ప్రశంసించి శిరసావహించి భాష్యాదులు విరచించిన శంకరాదుల విష్ణుత్వం యెట్టిదా? మనం విచారించుకోవాలి. శంకరునికి శ్రీకృష్ణునియందు యెంతటి ప్రామాణ్యమూ లేకపోలే “భజ గోవిందం భజ గోవిందం భజ గోవిందం” అని పువడేశించడం సంఘటిస్తుందా? యింకొక విశేషం మనం విచారించుకోవాలి. భగవద్గీతవంటివి శివగీత, బ్రహ్మగీత లోనైనవి యిదే తత్త్వాన్ని బోధించేవి మఱికొన్ని కనపడతాయి ఆయి గీతాపరంపరకు సారాధార విచారం చేస్తే తుట్టుతుదిగీత భగవద్గీతే కాని యితరం కాదు. ఆయి గీత భారతయుద్ధం నాడుకదా పుట్టింది. ఆపక్షంలో కలియుగారంభ కాలానికి పూర్వమందు కాదు దీనిజననం (ప్రవిష్టం కలియుగం విధి అనే శ్రీకృష్ణ వాక్యం భారతంలో మా.) శ్రీకృష్ణుడు అప్పటికి వేదాంతము నవసరించి పుట్టిన గీతాశాస్త్రములు యావత్తూ పరిశీలించి, వాట్లకు మాతృకా స్థానంగా పరిగణింపబడే బృహదారణ్యం లోనైన నైదికవాఙ్మయం యావత్తూ జీర్ణింపజేసి కొన్న పిమ్మటనే శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఆయి గీతాశాస్త్రాన్ని మనకు ప్రసాదించి వున్నాడంటే వివదించేవారుండరు. ప్రత్యక్షంగా ప్రతమవుతూ వున్న ఋషేంద్రాదులు ఆలా వుంచుదాం. యింకా ఆయి వేదత్రయానికి తోడుగా మనభారతీయ విజ్ఞానాన్ని కాపాడు తూవున్న భిలసం హితలంటూ కొన్ని వున్నాయి. వైవేతిమతాచార్యుల భాష్యాలలోనూ, వాట్ల వ్యాఖ్యానాల్లోనూ వుదూరించే శ్రతులు భిలసంహితలంచే. అల మతివిస్తరణ లోకమును వుద్ధరించే తలపుతో శ్రీకృష్ణుడు పాశుణ్ణి నిమిత్తమాత్రుడుగా పెట్టుకొని బోధించిన గీతాశాస్త్రంలో వొక్క అక్షరంకూడా పొల్లు పోయేది లేదనే మన మతాచార్యుల తాత్పర్యం. అక్షరంకూడా వ్యర్థం కాదన్న మాట ఆతి శయోక్తిగా బావిస్తారేమో? అది అవచారం. మి మాంసా శాస్త్రం లో— “తాతాశివతం” అంటూ వొక మతం వుంది. ఆమతం గురువులకు సమన్వయం కాని వొకా నొక శాస్త్రప్రపంకిలో వున్న “తు” అనే అక్షర యాన్ని చక్కగా సమన్వయించి నిశ్చయని తెలివితేటలకు గుఱుతుగా పుట్టిందని విజ్ఞులకు వివదం. ఆయి సందర్భాన్ని బట్టి విచారిస్తే భారతీయుల విజ్ఞానం యెంత కట్టుదిట్టంగా కాపాడబడేదీ గోచరిస్తుంది. దేవుడెవరు, అని శీర్షిక పెట్టి ప్రధానాంశాన్ని వదిలి అన్యాన్ని వ్రాస్తున్నా నేమో! లేదు ఘోర దృష్టులు ఆలా భావించినా సూక్ష్మదృష్టులు యథాగతాన్ని గ్రహిస్తారు. దేవుణ్ణి గూర్చి వ్రాసేటప్పుడు తద్వస్తుప్రతిపాదకం వేదాన్ని గూర్చి గాని, శాస్త్రాన్ని గూర్చి గాని వ్రాయడం అప్రస్తుతం కాదు. యేవరో విజ్ఞులు నిగ్గులోపాసకు

లుగా జీవయాత్ర గడిపి తిరింప గలిగినా, నూటికి 99 మంది సగుణోపాసనవల్ల తిరింపవలసిన వారే. “సల్లనివాడు పద్మనయనంబుల వాడు..... ఓముల్లియలార, మీపాదలమాటన లేదు గదమ్మ? చూడరే” “నగు మొగముకొ సుముగ్ధమును సల్లని మేనును ... నెన్ను డి ముగ్ధ బోడమాపుగాక కనుసూసెయప్పడు విచ్చిసప్పడుకొ”

యీ మాదిరి పద్యాలు గాని గద్యలుగాని— “నజలజలదనీలం వల్లకేతల్లోలం” “శాంతాకారం జలధిశయనం పద్మనాభం” “నూతనజలధరచయే గోపవహుటీ దుకూల” ఆయి మాదిరి శ్లోకాలు గాని ధర్మమునకున్న నందు భగవంతుణ్ణి నిల్పడానికి తగ్గ ఆకారాన్ని కల్పిస్తాయి. తేజమగా సృరించడంవల్ల ధర్మనికి ప్రాణప్రయాణసమయంలోకూడా ఆస్పృతి చలించదు భక్తులు ముగ్ధంగా కోరేదన్నీ అజే. “తేజః సరం పరమకారుణికం పురస్తాత్, ప్రాణప్రయాణసమయే మమ సన్నిహితమ్” “తేజః పరం సుధితభూతిమయం చకాసు ప్రాణప్రయాణసమయే మమ మార్గదర్శి” “అత స్తే కామాక్షి స్ఫురతు తరసా కాలసమయే

సమాయాతే మాత ర్మమ మనసి పాదాబ్జయగళి” ఇత్యాదులన్నీ సగుణోపాసకుల తరసాపా యానికి కల్పితమైన రూపకల్పనలే. వాల్మీకి రామునిచేతి యెక్కడా— “నేను దేవుణ్ణి, నన్ను నేవించి తిరించంపి” అని చెప్పించకుండానే 24 వేల గ్రంథాన్ని రిచించాడు వ్యాసుడో? “అహం వైశ్వా నరీ భూత్వా . . . ప్రతిజానామి వ మే భక్తః ప్రణశ్యతి” ఈవిధంగా కృష్ణభగవానుల—పరాత్పర త్యాన్ని శతముఖాల ఫలొపేషజేస్తూ తన రచన సాగించాడు.

“యేకు లొడికినదానిమగడూ వస్తాడు” అంటూ వొక లోకోక్తి దీని సాంప్రదాయం యేకాంతికో తెలిసివున్నా యావరేదీని అందఱీకీ తెలిసి వుండదు. వొక సంపన్న గృహస్థుని స్వగృహుడైన సందర్భంలో ఆయనభార్య లిద్దటిలోనూ వొకావిడ దుఃఖిస్తూ యింటిపనులు మానుకొని దిగాలుపడి యేదో మాదిరిని వుండటం! యింకొక భార్య లోపల బోలెడు దుఃఖం వున్నా దిగ మింగి యేకులు వొడుక్కుంటూ వున్నదనిన్నీ పరామర్శకు వచ్చిన బంధువులు, యీగండ్లో ఆవిణ్ణి “చెట్టిదానా, యేకులు నేడే వొడకాల్లా?” అని యేమేమో తాత్కాలికాక్షులతో మంద లింప బోయేటప్పటికి ఆపై పైలోకోక్తితో తన పనిని సమర్పించినట్లు చెప్పకుంటారు ప్రస్తుతం రాముడూ పరాత్పరుడే, కృష్ణుడూ పరాత్పరుడే. దీనికి వ్యతిరేకించే భారతీయులంటూ వుండదు. యికనట్లా రాముడు—నివురు గప్పిన నిప్పువలె శివయాత్ర సాగించాడు కృష్ణుడో? ఆలా కొక విశ్వరూపప్రదర్శనాదులద్వారా తన పరాత్పరత్వాన్ని ప్రకటించి వున్నాడు ప్రకటించని రామునికి కల్గిన నష్టి గాని, ప్రకటించిన కృష్ణుడికి కల్గిన పుష్టిగానీ కనపడదు. మూర్ఖులు యిద్దఱీనీ కూడా భగవదంశనంభూతులుగా సన్మానిస్తూనేవున్నారు త్రిమతకులకూ రాముడు శ్మయ్యుడే కాని, అందులోనూ విశిష్టత్వములకు మఱీ ధ్యేయుడు శివపక్షపాతిగా వుండే శంకరులకూడా రాముణ్ణి ప్రేమించడం ఆయన రచనలవల్ల గోచరిస్తుంది (రామకర్తామృతంచూ) ద్వితులలో యింకో విశేషం శ్రీమహావిష్ణు తేజస్సంభూతులైన రామకృష్ణాదులకంటే కూడా ఆ రామకృష్ణులలో సక్రసరుడైన హను మంతుని పేరంటే చెవి కోసుకుంటారు. ఏలూరు మొదలుకొని పడమటేదేవంలో సర్వత్రా ప్రతి పల్లెటూరులోనూ అవచ్చేదకావచ్చేదేనా అంజనేయులనడి వుండి తీరుతుంది. తేజమ మార్గస్థులు ఆగుడిఆవరణలోనే మకాం చేస్తూ వుంటారు. “అలూ బిడ్డలూ లేని వాడికి అంజనేయులే గతి” అంటూ వొకసామెత దీన్ని పురస్కరించుకు పుట్టిందే, నైజాంలో నానమంతునికి సంబంధించిన పేళ్లు కలవాల్లేందటో వున్నారు. అందులో తోకయ్య అనేది మారు మఱీ కొత్తగా కనిపించింది. హనుమంతుణ్ణి యెక్కడ భక్తితో వుపాసించే వారు సామాన్యులలోనే కాదు; గొప్ప విద్యత్కవులలోకూడా వున్నారన్నం

దుకు యెంతో నెడక నక్కల లేదు, రసవద్విద్యుత్ త్కవితా రురువు భట్టుమా రి చాలడా? అతడు తనకు కవితాప్రాపకుడు ‘జగత్ప్రాణనందను’ వనియే కదా వ్రాసుకున్నాడు— “నను శ్రీరామపదారవింద భజనా నందుకొ జగత్ప్రాణనం చనకారుణ్య కటాక్షులబుకవితా ధారా సుధారాశీలం జనితైకైక సనప్రబంధ ఘటికా సద్యశ్శతగ్రంథకల్పన”...

(మిగిలినది పుస్తకంలో చూడండి.) యిక్కడ కొంత చర్చించి వలసిన విషయం వుంది: భట్టుమూర్తికి శ్రీరామ చంద్ర మూర్తి నే వ్యు; ఆయనకు పరమభక్తుడుగా వుండే అంజనేయులున్నా నేవ్యుడే. యిట్టి సీతి లోక విత్వం యి యిద్దటిలో యేవరికటాక్షంవల్ల సంప్రాప్త వైనదో చెప్పవలసివస్తే అంజనేయుని పేరు చెప్పకోవలసివస్తే జౌచిత్యం కనపడుతుంది— భూనాయకంవా ధనదాయకంవా సజ్జా భువం వా ధనమేలి లోకే; తద్విష్ణు నాథం సభజామి కింతు సహస్రశ్రం ప్రణమామి నిత్యమ్.”

అని యొకకవి చమత్కరించి వున్నాడు. దీన్ని బట్టి చూస్తే కవిత్యం కల దేవుణ్ణి నేవినే కవికి భట్టునిది కలుగుతుంది కాని, యితరదేవుళ్ళను నేవినే గలుగదు. శ్రీరాముడు ధీరోదాతనానా గడు; భానుష్కాగ్రగణ్యాడు. అల మతివిస్తరణ. “వేయనేటికి నల పాండవేయుసాటి వీరు షకలేడు ప్రతి రఘువీరు డొకడు” గదా? యింగలో కవిత్యల్లికి వుపకరించే దేమంది? అంజనేయులు కపి యయ్య కవికూడాను. కవి అంటే కవి, గాడు అంటే—“కేవలకవయసు” తరగతిలో వాడు కాదు. యిక నేమంటే? “విద్యత్కవయః” తరగతిలో వాడు. అంటే యేవనకున్నారా?

“ఘట పట ఇతి స్ఫుటం పట రటంతి నైయాయికౌ, పరంతిచ పరాత్పరాం శిష్యతేతి పాతంజలః” ఆయి తరగతిలో రచన సాగించేవాడు గాక అవసరమైనంతవఱకు వ్యాకరణాదులలో ప్రవేశం సంపాదించుకొని—“వయం వసుభ మంజరీ గళదరీణ మాధ్వీరురీ ధురీణ శుభరీతిభిః ఫణితిభిః ప్రమాదామహే” అనే తరగతి రచనతో ఆనందించే వాడన్నమాట. అంజనేయులు శబ్దాలంకార భూయిష్టమైన రసవత్త్వ విత్వంలో అంజనేవిన కవితాధిస్తాన దేవత కనుకనే తదుపాసకుడు మన భట్టుమూర్తికూడా శాదృశ్యుడుగానే తయారైనాడు. “విల్లికటి వేస్తే, మొక్కొకటి మొలుస్తుందా?” భవతు. ప్రసక్తాప్రసక్తంగా అంజనేయుల సందర్భం వచ్చింది. లోకంలో యితల్లి కసిగానే యెఱిగిన వారు పలువురుంటారుగాని కవిగా యెఱిగిన వారు నూటికి వొకరేనా వుంటారో, వుండారో? కొంచెం అతనికవిత్యం రుచిచూపించి మఱీ తరవా యి అందుకుంటాను. సమస్యపూర్వ మాదిరి—

“అయిఖలు విషమః పురాకృతానాం సకలీషా జంతుషు కర్మణాం విపాకః; హరిశిరసి శిరాని యాచి రేణ శ్శివశః తాని లురన్తి గృధ్రపాదైః”. “కస్తం వానర, రామరాజభవనే లేఖారసంవాహకో యాతః కుత్రి పురాగత సస్సహమా ప్నిద్ధులంకాపురః బద్ధో రాక్షసనూనునేతి కపిభిః స్సంతాడిత స్తరీత సస్త్రిడాత్మపరాభవో వసమృగః కుత్రేతి న జ్ఞాయతే”

ప్రకృతి మనసరామః. దేవుడెవరు అనేది ప్రకృతం. అనాదికాలంనుంచీ భరతఖండపు విద్వాంసులు “ఏకో దేవో కేశవోవా శివోవా” అని బోధిస్తున్నారు. యీలా చెప్పేవారికి ఆధారం వేదం. “నమోనమోఽంబికాపతయ ఉమాపతియే పశుపతియే సమోనమః (వేదపాద స్తవం) “ఏకో నారాయణః” (నారాయణం) ఇందులో పాశుపతులు వైపులుగా వుండి మత

భారతరాజకీయాలు :

భారతప్రభుత్వ నూత్న ఆర్థికప్రణాళిక

దేశంలో పెరిగిపోతున్న "ఇన్ ఫ్లేషన్" పాదాన్ని అరికట్టడానికై తీవ్రంగా పూను కొని భారత ప్రభుత్వము ఒక ప్రణాళికను తయారుచేసింది. గత నెలలలో రానురాను వస్తువుల ధరలు అంతకంతకూ పెరిగి పోతున్నాయి. టమాటాబియ్యం నోట్లూపంలో కల్లునావు అంటే, ఇన్ ఫ్లేషన్ పెరిగిపోయే ఆపద తలపించి టమాటా ప్రభుత్వాన్ని కలతపరచి ఈ ప్రణాళిక తయారుచేసేటట్లు చేశాయి. ప్రభుత్వం కొన్ని తక్షణచర్యలు తీసుకోగాని కుప్పకొనిపోయింది.

కొన్ని స్థూలమూల ఆధారంగా ప్రభుత్వం ఈ చర్యల కుప్పకొనిపోయింది. ప్రథమంగా ప్రభుత్వపు సాంఘిక ధర్మను సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించి వేసుకోవాలికి ప్రభుత్వము ఉపక్రమించింది. ప్రభుత్వ ఆదాయాలు పెంచే సేందుకు ఎన్ని వీలైన మార్గాలన్నాయో అన్నిటికోసమీ ప్రయత్నిస్తుంది. ఇక రెండో చర్య. జీవనవ్యయ ప్రమాణాలలోనూ, వస్తువుల ధరలోనూ ఇంక ఏమాత్రమూ ధరలు పెరగకుండా అరికట్టేందుకు శాయశక్తులా పనిచేస్తుంది. మూడోది. ఇకముందు ఎంత అత్యంత శ్రమంగా వస్తువుల ధరలను తగ్గించి, సరఫరాలను హెచ్చించేందుకు పట్టుబట్టామో బాగా పరిశీలించి, తగిన రవాణాసౌకర్యాలను తదితర అవసర చర్యలను తీసుకోసేందుకు ప్రయత్నిస్తుంది. ప్రజలలో ఉన్న కొనుగోలుశక్తిని పరిపూర్ణంగా ప్రభుత్వానికి పుష్టిచేయడంలోకి తీవ్రపటానికి, ఇంక ఈ కొనుగోలుశక్తి పెరిగి ఆపదగా తయారవకుండా అరికట్టడానికి చర్యలు తీసుకోటం ప్రణాళికలో స్థానం.

కేంద్ర ప్రభుత్వం అవలంబించబోయే ఈ విధానాలనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా సమన్వయ పరచుకొని, కేంద్రంతో పాటుగా నడపవలసి ఉంటుందని రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం హెచ్చరిక ఇచ్చింది. జమీందారీ బిల్లు, మద్య నిషేధము, ప్రణాళికలను, రాష్ట్రాలు ప్రారంభించ బోయే బట్టలు, స్వబాధ్యతమీదే, స్వశక్తివ్యధారంతో ప్రారంభించుకోవలసి ఉంటుందని, కేంద్ర ప్రభుత్వం వీటి కేమీ ఈ విషయాలలో సాయం చేయలేదని ప్రస్తుతంగా తెలిపింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వీలు ఉన్నచోట్ల వ్యవసాయకులకు పన్నులు హెచ్చించుకోటం ద్వారా తమ ఆదాయాలను వృద్ధి పరచుకోవాలనీ, వీలయినంతవరకూ, వ్యయం ఆదాయాన్ని మించకుండా చూసుకోవాలనీ సలహా ఇచ్చింది. కొత్తగా ఎట్టేటు పన్నుల బిల్లువల్ల వచ్చే ఆదాయం రాష్ట్రాలకి ఉంటుంది.

ధాన్యము, వస్త్రాలపై మళ్ళీ కంట్రిబ్యూషన్ల పరిసర ఆవశ్యకతను ఈ ప్రణాళిక గుర్తించింది. ఇప్పటికన్నా తక్కువ ధరలలో ఈ జీవితావసర వస్తువులను సరఫరా చేసేందుకు కంట్రిబ్యూషన్ల మళ్ళీ పూనుకొంటుంది.

ప్రజలలో చాలామంది చేతుల్లో, అనవసరపు డబ్బు ఎక్కువగా ఉండటంవల్లనే ధర లిల్లా పెరిగిపోతున్నాయనీ, ప్రజల్లో ఈ ఎక్కువగా ఉన్న ధనం ప్రభుత్వానికి పెట్టుబడి పెట్టి ప్రవాహాలలోకి తిప్పితే ధరలు తగ్గిపోగలవనీ ప్రణాళిక ఉద్దేశము. అందుకై సేవింగ్స్ విధానాలను ప్రజలలో ప్రోత్సహింపవస్తూ ప్రభుత్వ సేవింగ్స్ షీట్లు, ప్రభుత్వ బుణపత్రాలు కొనేందుకు ప్రచారం విరివిగా చేయవలసిందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను కోరారు. ఈ పద్ధతులను పెంపొందించటానికి, కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కలిసి ఉధృతంగా పనిచేస్తాయి. పోస్టుల సేవింగ్స్ బ్యాంకులలో, 5000 రూ||ల పరిమితి, 100,00 రూ||లకూ, సేవనల్ సేవింగ్స్ సర్టిఫికేట్ల విషయంలో 15,000 రూ||ల పరిమితి 25,000, లకు పెంచుకొంటారు. స్వల్పకాల పరిమితుల్లో పెట్టుబడి వేసుకోదలచిన సంస్థల చారికి 6, 9, 12 నెలలలో పరిధిచేదే, ప్రజల జీవాజీవుల రసీదులను కూడా అమలులోకి తెస్తారు.

పారిశ్రామిక రంగాలో, ఉత్పత్తి ప్రమాణాన్ని హెచ్చించేందుకు తగ్గ అవసర చర్యలన్ని తీసుకోవాలికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకొంది. తత్కారణంగా ఈ పారిశ్రామికరంగాలో క్రిందట నలుబాట్లు చేయ నిర్ణయించుకొంది. పారిశ్రామికల రాబడిపన్నులో, యంత్రభాగాల మీద డిప్రీషియేషన్ తగ్గించటం విషయంలో, ప్రభుత్వము ఇకముందు కొంత ఉదారంగా ఉండగలదని నూచించారు. కొత్తగా స్థాపించబడే పరిశ్రమలకు కొన్నాళ్లదాకా రాబడిపన్ను తగలదు. దేశంలోకి దిగుమతిఅయ్యే ముడిపరకులు, యంత్రపరికరాలు, మొదలైన పారిశ్రామిక దిగుమతులపై రేపు సుంకాలను తగ్గిస్తారు. ఈ తగ్గింపు, ఇండియాలో తయారయే అల్లాంటి వస్తువుల పరిశ్రమలకు డెబ్బతగలని విధానంలో ఉండేందుకు తగిన జాగ్రత్త అవలంబింపబడుతున్నా ఉంటుంది.

పారిశ్రామిక సంస్థలకై అవసరమైన ధనాన్ని హెచ్చించటానికి ప్రభుత్వం సర్వప్రయత్నాలు చేస్తుంది. అందుకనే మరోవైపునంచి, ప్రజల కొనుగోలు శక్తి పెరిగి, ఇన్ ఫ్లేషన్ పెరిగి పోకుండా ఉండేందుకు తగ్గ జాగ్రత్తలన్నీ తీసుకొంటుంది. ఇందుకుగాను ముందు సంవత్సరాలలో పబ్లిక్ సంస్థలు అన్నీ కూడా షేరు హోల్డర్ కిచ్చే, డివిడెండులు, మార్చి 31, 1948కి పూర్వం రెండుసంవత్సరాలనుంచీ ఇస్తూన్న డివిడెండు సగటు మొత్తాన్నిగాని, మూలధనంపై, నోటికి ఆరోపంతుగాని, ఏది ఎక్కువయితే అది, మించకుండా, నిబంధనలు ఏర్పరచింది. అధిక లాభాల పన్ను ముద్రాలను మరి మూడేళ్లలోపుగా సంస్థల కియ్యమరి, ప్రభుత్వం వాయిదా వేసింది.

పరిశ్రమలలో కష్టాన్న, కార్మిక యజమాని తగాదాలలోనూ, తదితర తగాదాలలోనూ సర్వ పరిశ్రమలకు ఒకే సామాన్యపద్ధతిని అవలంబించాలని విధానాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించింది. ఈ రంగాలో తమ విధానాన్ని సుస్పష్టంగా వివరించటమే కాకుండా, చిట్టకీత్యా గూడా, ఒకే నూత్రాలు సర్వత్రా అవలంబించబడేట్లు ప్రభుత్వం మాస్తుంది. యజమాని కార్మిక తగాదాల విషయాలలో మధ్యవర్తిత్వ నియమించటంలోనూ, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులలో తగిన మార్పులు చేసుకోటంలోనూ సర్వాధికారాలు కేంద్ర ప్రభుత్వమే వహిస్తుంది.

ఈ ప్రభుత్వ ప్రణాళిక పారిశ్రామికలకు కార్మికలకు కూడా ప్రోత్సాహకరంగానే ఉండవచ్చునని పెద్దలంతా భావించారు.

"ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ"

వికారాజ్యసమితి పూనుకొన్న సర్వతో భద్రకార్యకలాపాలలో "ఈ ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ" రెండో క్రింద జన్మించింది. తక్కిన రంగాల్ని టికి పాటుపులు ఎంత ఎక్కువగా ఉన్న ఆరోగ్య ప్రణాళికల విషయంలో ప్రపంచరాజ్యాలన్నీ ఎక్కువగా చూపవంత ఎక్కువగా సహకారమే చూపుతూ వచ్చాయి. ప్రపంచ రాజ్యాల సభ్యత్వము కూడా ఈ శాఖలో ఉన్నంతగా తగ్గిన వికారాజ్య శాఖలో లేదు. వచ్చే సమావేశములోపుగా దాదాపు 70 మంది రాజ్యాలవారి సభ్యత్వము ఇందులో ఉంటుందనే ఆశించబడుతుంది. ఈ సమితి "ఆచరణ విధాన ప్రణాళిక"పై అరవై నాలుగు రాజ్యాలు సంతకం పెట్టాయి. వికారాజ్య సమితిలో సంపూర్ణ సంఘీభావము కుదుర్చుకలిగితే ఈ శాఖ కల్పించవచ్చునని కూడా ఆశించబడుతుంది.

ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థకు, అయిదు మాంసలిక సంఘాలను స్థాపించుకోవలసిగా, ఇందులో మొట్టమొదటగా ఆస్ట్రేలియా ఆసియా నూనెలిక శాఖ అక్టోబరు 4 న పండిట్ జవ్వరు లాల్ నెహ్రూ చేత ప్రారంభించబడింది. ఇంతవరకూ ఏర్పడిన శాఖ ఈ ఆస్ట్రేలియా ఆసియా మాంసలిక శాఖయే.

ఆరోగ్యమంటే, దైహికంగా, మానసికంగా, సాంఘికంగా, వ్యక్తి బాగుంచుకొనే నిర్వచిస్తూ, ఆస్ట్రేలియా ఆసియా దేశాలు, ఆరోగ్యరీత్యా ప్రపంచ దేశాలన్నిటికీ వసుకబడి ఉంటుందే ప్రథమంగా ఈ శాఖ నిర్మింపబడటంలో చాలా టౌచిత్వ ముందని చెప్పాడు. సయాం, బర్మా, నేపాల్, సింహళం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, ఇండియాదేశాల ప్రతినిధులు ప్రస్తుతం ఈ సభలో పాల్గొన్నారు. తక్కిన ఆస్ట్రేలియా దేశాలకూడా, ట్వెంటిలో ఈ సంఘంలో చేరగలరు.

ఈ సంఘానికి భారతప్రభుత్వ ఆరోగ్య మంత్రి శ్రీమతి రామకృష్ణ అమృతకౌన్సెల్ అధ్యక్షపదవికి, సింహళ ఆరోగ్య మంత్రి శ్రీ బాంసరనాయకగారిని ఉపాధ్యక్షపదవికి ఎన్నుకొన్నారు.

కార్మికులకు ప్రభుత్వ భీమా సంస్థ

1944 లో ప్రొఫెసర్ అదార్బర్ట్ కార్మికులకు ప్రభుత్వ భీమా సౌకర్యాలందాలని ఒక నివేదికను సమర్పించాడు. అప్పటి ఆయన భావాలకు భారతప్రభుత్వ, కార్మిక మంత్రిత్వ శాఖవారు ప్రత్యక్షస్వరూపం కల్పిస్తూ "వెల్ఫేర్ యాస్" పేరు ఇన్స్యూరెన్స్ కార్పొరేషన్ అనే ఈ సంస్థను అక్టోబరు 6 వ తారీఖున స్థాపించారు.

చారు. ఈ సంస్థమూలంగా 20 లక్షల కార్మికులకు సర్వప్రమాదము కల్గుతుంది సాంఘిక భద్రత పుష్కలమౌనా ద్వారా ప్రభుత్వ చర్యగా ప్రభుత్వం ఈ విధానాన్ని అవలంబించింది. ఈ సంస్థ నడిపే కార్యభారము బాధ్యత అంతా ప్రభుత్వం దాక్కురు కాటియల్ మీద ఉంచుంది.

ప్రారంభోత్సవ సమయంలో ఈ సంస్థ యొక్క ఉద్దేశాలను ఆచరణ విధానాన్ని విపులీకరిస్తూ, భారత ప్రభుత్వ కార్మికమంత్రి జగ్జీవనరామ్, సాంఘిక భద్రతాన్ని నిర్మించుకోటంలో ఇది మొదటి పెట్టుమాత్రమేనని వివరించారు. అన్ని విధాల కార్మికులందరికీ, అన్ని అవదలకు, ఈ భీమా పద్ధతి ప్రస్తుతం వర్తించని మాట నిజమైనా, సామాన్యపౌరుని, ప్రాథమిక భద్రతాన్ని చేకూర్చటానికి ఈ చర్య ప్రాతిపదికగా పరిణమించగలదని చెప్పారు. సామాన్య పౌరునికి, అరికంగా, సామాన్య ప్రయోజనార్థం భీమాసౌకర్యం కల్పించవలసిన బాధ్యత ప్రజాస్వామ్యప్రభుత్వాలకుంది.

ఈ ప్రస్తుత చర్య కొంత పరిమితులలోనే వ్యవహరించేదాగా ఉంది ప్రస్తుతం కేవలం, ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకే ఇది వర్తిస్తుంది. అయితా 20 లక్షల మందిదాకా దీని వల్ల సౌకర్యం పొందుతారు. సామాన్యభీమాపద్ధతులలో, అన్ని అవదలకు అన్వయించే సంపూర్ణ భీమా సౌకర్యాలు ఆస్ట్రేలియా ఇందులో పూర్తిగా ఇప్పట్లో చేకూరవు కాని రాను రాను పద్ధతి మరింత ప్రయోజనకరంగా పరిణమిస్తూ వస్తుంది. వ్యవసాయక కార్మికుల చిక్కులు, చాలా ఎక్కువే అయినా, ఇప్పుడే మళ్ళీ విషయంలో కూడా భీమాపద్ధతికి పూనుకోవాలికి, ప్రభుత్వానికి స్థాయి చాలాదా.

ఈ భీమాపద్ధతిలో 20 లక్షల మంది ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకు విడువిధాలైన సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. కార్మికులు జబ్బుపడి నష్టము ఆర్థిక సౌకర్యము, శ్రీ కార్మికులకు ప్రపంచకాలంలో ఆర్థికసహాయము, అంగవికలులకు ఆర్థికసహాయము, వైద్యానికి ఆర్థిక సహాయము, కుటుంబావసరాలకు ఆర్థికసహాయము.

జబ్బుపడ్డప్పుడు, కార్మికునికి రిటైర్ మెంట్లో 56 నోడలదాకా, సగటు దిన బత్తెంలో సగం జబ్బుపడకూ ఇప్పిస్తారు. కొన్ని ప్రామాణిక నూత్రాల ప్రకారం కార్మికులకు వైద్యమాలక మైన సహాయం ఇవ్వటం అవుతుంది. జబ్బుచేసి నష్టపడే కాక తిత్సూర్వాపరాలలోకూడా, ఏ వారానికైనా ఇయ్యవలసిన సహాయం ఇస్తూన్నప్పుడు కార్మికుడు కోరవచ్చును.

(20 వ పేజీ చూడుడు)

ప్రజలవద్దనుండు ఆయుధముల వశపర్చుకొనుటకు, రజాకార్లను పట్టుకొనుటకు నెట్లయన్న భారతసేనలను చూచి ప్రజలు హర్షం వెల్లెపుచున్నదృశ్యం.

గొప్పవారితో గుసగుసలు-3. కలియుగ చక్రవర్తులు:

చాణక్యుడు

కి॥ శే॥ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[శోణానదీ తీరాన జపిస్తూన్న వన్నక మహా తేజోవంతుడైన ముని వేషధారి నమిషిస్తూ—]

చాణక్యుడు (అతితీవ్రంగా) ఎవడవ్రాసీవు? తపస్సు కేగబోతున్న మమృదేవనిగా తోచనీకుండా జపించి జపించి రప్పించావ్! ఎవడవ్రాసా?

శ్రీనివాస (సాష్టాంగదండప్రణామం చేస్తూ) మహాత్మా, నేను బ్రాహ్మణుణ్ణి.

చా: బ్రాహ్మణుడవైతే ఆత తేమిటా? మొగాన విభూతి కేళి లేవిరా, స్వార్థదోలా గున్నావ్?

శ్రీనివాస: అపరాధం చాణక్యునీకర్వరా!

చా: మాపే రెట్లా గెరుగున్నావ్రాసీవు?

శ్రీనివాస: నామంత్రబలంవల్ల, తమరు ప్రదర్శిస్తున్న స్వభావంవల్ల!

చా: స్వభావమంటే?

శ్రీనివాస: హృదయంలో లాకపోయినా, తమ వాక్కు వహించే తీరేలేవల్ల.

చా: ఆహా, ధైర్యవంతుడవే! ఎందుకు పిల్చావ్రా?

శ్రీనివాస: కొన్ని విషయాల్ని ట్టిడిగి కనుక్కొంటున్నాను.

చా: మమృ ల్ని ట్టిడి కన్నకొక్కడానికి నీకున్న అధికార మేమిటా? నీమఖం, వాక్కు చూస్తే నీవు సంస్కృతజ్ఞానశూన్యుడని ననుకుంటుంది?

శ్రీనివాస: నే: నిజమే స్వామి! అయినా బ్రాహ్మణ్ణి గదా, చివరకు సంధ్యా వందనమైనా, మాకాలంలో చాలా మందికి రాంది మన కొచ్చుగదా, మనకు దేశచరిత్రంటే విపరీతాభిమానంగా, మనం కనుక్కొంటున్నది రాజకీయవిషయం గదా, అంత అపూర్వకృషి చేసి గట్టిగా పాతుకునిపోయిన దుర్యోధనప్రభువుల్ని తొలగించి, చంద్రగుప్త మౌర్యుణ్ణి పింహాసన పెక్కించిన అగమానమేధావంతులకు మన వినయాన్ని చూచేనా దయొచ్చి తమ మనస్సును విప్పకపోతారో అన్న ఆశతో, తమ కేమాత్రం తీరికుండా దని చేవి చెబుతూన్నా ఉపాసించడానికి సాహసించా.

చా: (చిరునవ్వు చిందులాడగా) ఒకేవ, నీవు రాజకీయాలకు పనికొస్తావురా! ఎదటి వాండ్ల నెల్లాగైనా గుమగుమల్లు జేసుకుంటావ్రా! ఏమిటా నీ ఎరగదలచినవి నూత్నాలు?

శ్రీనివాస: మొట్టమొదట, నేను చంద్రగుప్త మహారాజును పిలువనా, వారు చెప్పగలిగినవి తమరే వెలిసిరా?

చా: మేం జెప్పేది మేం జెప్తాం వాణ్ణి పిల్చి, వాడు చెప్పగలిగినవి వాడుండి కనుక్కో!

శ్రీనివాస: ఆయన్ను వాడూ వాడూ అంటా ఉంటుంది?

చా: ఏమనరా త్రియుణ్ణి?

శ్రీనివాస: మాకాలంలో పంచములుకూడా ఒకే మంటే కొప్పజేట్టున్నారే!

చా: ఎందుకుండరా మీరంతా ప్రస్తుతే పోయి చేయరాని పనులన్నీ చేస్తూంటే? బ్రహ్మ తేజస్సునంతా పాడుచేసుకుని యంబ్రహ్మలైతే!

శ్రీనివాస: చిత్తం ఈ విషయం వా ర్చుడిగితే తాగుండదని తమకు శ్రమిస్తున్నా. చంద్రగుప్తుల వారు త్రియులూ, కుమ్మగ్లా?

చా: మురాసందిర్యాన మీకాలంచారిత్రిక పరిశోధకబ్రాహ్మణులకు బుట్టిన తెగుల్లుండి నీకు తోచిన శంకా యిది! ఒకేవ, మీకాలంలో ఆ పరిశోధకుల్ని జేసినా పాపం లేదురా. తిండ్లు మారోజల్లో లాకపోయితే అని యెప్పుడూ విచారిస్తూంటాం. ఒక బంగారుపాత్రలో పాలు

బోసి యిస్తే, దీనిలో విష ముండేమోనని అనుమానించే స్వభావుల్రా! దానిసంగతి చెప్తాం గావి, ఒకే త్రియుణ్ణిగాక, కుమ్మరణ్ణి సింహాసన పెక్కించే ప్రస్తుడా యీ చాణక్యుడు? ఆ సందేహమైనా తోచవద్దటా?

శ్రీనివాస: చిత్తం.

చా: మురాదేవి సుత్రియకాంత. ఆమె భర్త సుత్రియుడు, యజ్ఞం చేసిన మహామభావుడు. చంద్రగుప్తుడు సినలైన త్రియుడు. మహాపద్మనందుడు పిప్పలీవనంలోకి పారద్రోలిన త్రియుకుటుంబాలవారందరికీ అధిపతి. వాడి తర్వాత వచ్చిన వాడి కొడుకుల రాజ్యంలో మగధసేనాధిపతుల్లో నొకడు. రాక్షసుని శిష్యుడొకటిలోవాడు.

శ్రీనివాస: నే ఇదంతా మే మెరగమయ్యా! బాగుంది, చిత్తం. నవనందు లంటా రేమిటి?

చా: ఏమిటి, ఆ సందుడు మొదట ట్టుందావ్. వాడి కొడుకు లెనమిండుగురూ; వాడూ పిగ్లా కలిసే నవనందాయిలు కాలా?

శ్రీనివాస: నే: మహాప్రభువుల్ని నందాయి లంటా రేమిటి?

చా: ఏమిటి, నందాయి లంటా రేమినా? మేచ్చుప్రభువుల్ని ట్టిడించి వాండ్లకు వంగివంగి సలూములేసిన అప్రామ్యుల కిం శేమని తోస్తుంది? మంగలాడికి, త్రియు కాంత కూ పుట్టిన వ్రాత్యుణ్ణి, వాడి సంతానాన్నీ మావంటివారంతకంటే నేనుంటారు?

శ్రీనివాస: నే: మైథిలీదేవి నేనుంటారండి?

చా: ఆమెకర్మ మంటారు. (మొగ మటు తిప్పి).

శ్రీనివాస: ఆయినా, నందులంటే తమ కోపం గాబోలు?

చా: కోప మేమిటి విధవమాట! వాండ్ల పేరు విన్నప్పుడెల్లా మా కోపం జాజ్వల్యమానమై ప్రళయాగ్నిలాగా మండిపోతుంది. ప్రభుకారు. వాండ్ల కాగారవం లేదు. ఎదటివాండ్ల గౌరవం వాండ్ల కేం తెలుస్తుంది?

శ్రీనివాస: నే: జౌనండి, ఇంగ్లీషువాండ్లూ అట్లాకే అంటారు. మనం గౌరవించుకొంటేగాని, యితరు మనల్ని గౌరవించరని.

చా: ఉహూ! మీకాలంలో ఆత్మప్రతి లొకరు బయల్దేరు. వాండ్లూచేతేగాని మీకు భోంచేయడంకూడా చాలాకాదు. మేం జెప్పిన విషయ మే సన్యాసి చేప్పక్కర్లా. ప్రతి గ్రామ్యుడికీ తెలుసు.

శ్రీనివాస: చిత్తం. నందులు మహాపాగరుబోతు లేండి?

చా: (మండిపడుతూ) పాగరుబోతులేమిటి! పరమభండాల్నిలేతే? శ్రీతండ్రి ఆర్థికమా? బ్రాహ్మణుల నాహ్వనించారు? వాండ్లు వచ్చి ఒక మందిరంనిండా కూర్చున్నారు. మాకు వాండ్లలో చోట్లాక అక్కడోక తిన్నామిద కూర్చుని యెవరోనో మాట్లాడుతున్నాం? ఆ రోజున వీరు దాగవేట కల్తారని యెవరనుకుంటారు, రెండుగూములు కావస్తూంటే? సక వచ్చారు. మమృల్ని మాచారు? బ్రాహ్మణి కింత పాగరా, జాట్లుచ్చు క్కింది కీడవమంటారూ? నీచభట్టులు తగుదుమమ్మా అని వచ్చి అంతవని చేస్తారూ? ఎంత శ్రాంతమూర్తికైనా యెట్లాగుంటుంది?

శ్రీనివాస: చిత్తం.

చా: ప్రతిజ్ఞ పట్టాం. నెరవేర్చుకున్నాం! నే: తెలుసు, తెలుసు. తమతో చంద్రగుప్తు డెట్లా కలిసారండి.

చా: వాణ్ణి మే మంతక్రితమే కొంచె మెరుగున్నాం. ఆవేళ కత దాదాచ్చే పోవచ్చాడు జరిగింది. చూచాడు. మండిపడ్డాడు.

త్రియుడైపాయ గంభీరం వహించి, నాంక దగ్గర కల్గి "ఇట్లాటి ప్రభువుల్ని మేం కొలవలే" మని సేనాధిపతింజ్ఞయైన కాత్మేయకాన్ని విరిచి రెండు ముక్కలైసి ఇటొకటి. ఆటొకటి పారేసి మమృ ల్ను సరించాడు.

శ్రీనివాస: ఆయనకు తమ మీ గున్న గౌరవాని కాయనమన స్వంత షోధవనదా?

చా: షోబ్బుడ మేమిటి? వెనకొస్తూంది క్రిగంట గమనించే మేం తిరిగిచూడాలి. చివర కాశ్రమాని కొచ్చి శ్రోధంతో కత్తి జేవురించి తడివట్టుగా నా కార్మిద బడి చూంటివాండ్ల ముండి తిమనంటివారి క పాటు తప్పింది కారు కదాని విచార మనేప్పటికి, హఠాత్సంధవైన యూహ తోచి "మేం జెప్పినట్లుగా నీవు చేస్తావంటే నీ కీ రాజ్యం గడ్డా" మన్నాం. వాడి వాగ్దానం పొంది నడుము గట్టి చందనంహారం జేసి అవకున్న కారాల్ని సాచుకాలం చేసాం. అదంతా చరిత్రాత్మకం.

శ్రీనివాస: చిత్తం, చదువుకున్నా. సుద్రారాక్షసంలో వ్రాసిన కథేనాండి?

చా: ఆ కవి—యెవడు వాడూ నాడూ ఒక రాజేరా. పేరు జ్ఞాపకం రావడంలేదు. చమత్కారంలోన మక్కడక్కడా యేవైనా చవకు ల్లిగించాడేమో. జరిగిందే వ్రాశాడా.

శ్రీనివాస: నాక జ్ఞాపకం రాలేదుకోండి. అదేమిటండి! తమ మహాకృషిని ప్రదర్శనార్హంగా దృశ్యప్రబంధం జేసిన కవినామ మెట్లా మరిచారండి?

చా: ఒకేవ, వాండ్లంటి పాగరుబోతువే నీవుకూడా ననుష్ఠించిరా మాకు! ఏమిటి, కవి నామ మెట్లా మరిచారండి. ఆ! మరకగూడదా? అతికృతిస్తుందా? ఏం పాడేందరా చేరం?!

శ్రీనివాస: మేలేసినవాండ్లు మరకగూడవి! కాదూ ని సిద్ధాంతం? ఆయన మాకు జేసిన మే లేమిటి? ఆ నాటకం వ్రాయడమా? మేం వ్రాయమని ప్రాధేయపడ్డామా? ఆయన వ్రాయకపోతే ముఖకు మా స్వల్పకృషి స్పృహణీయం కాక పోయేదా? అంతవరం కెందుకూ? మేం జేసిం దేం ఘనకార్యం? అదట్లాటి దా మేంగాని, మా సమకాలికులైన అభీమాన్యుగాని యెక్వర మనుకోలేదే? చంద్రగుప్తు డెవరన్నా డంటావ్? వా డవకుంటే దాన్లో మా జేమిండి? మేమేం యుగధర్మల్ని మార్చే మహాకార్యం శ్రీకృష్ణభాగ జేమామా? ఏదో ఒక చిల్లరరాజ్యంలో రాజు లక్ష్మ్యులైతే వాండ్ల స్తోగించి తగినవాణ్ణి సాపించాం? అట్లాగే తే కూటుంబాధికారి పచ్చివాడైతే వాణ్ణి మార్చి తగ్గవాణ్ణి పెట్టుకొన్న ప్రతిష్ఠితే తాను ఘనకార్యం చేసా వచకోవచ్చు. మాకా అభిమానంకాదు, గురభీమాన వెక్కిరగా యెన్నడూ లేదురా! నీవేదో యీ సోదంతా వ్రాస్తున్నావ్. ఫలానివాడు నాపేరు మరచిపోయిన నెన్ను లేదన్నానికి చిన్న మేమంతా వ్రాయమన్నారా? నీ మనస్సు దురద, దాన్నుండి బుట్టిన నేతేట్లురద తీర్చుకోడానికి నీ వ్రాస్తే, దాన్ని మేమంతా జ్ఞాపక మంచుకొని త్రికాల ములయందు "ఆహా, పీడపరబ్రహ్మహోయ్, శుక్రాచార్యుడోయ్, వాల్మీకియో, వ్యాసుడోయ్" అని అనుకోలేదని నీ వంటే ఆ అవ్యక్త తంతా నీది కాని, మా డెట్లాగవుతుందిరా?

శ్రీనివాస: (చెంపలు వాయిం చుకుంటూ) మహాత్మా, యెంత చదివారండి నే నొక చిన్న మాటకంటే! ఇది మా జేవుడు వర్తమానా శ్రమంలో సంపాదించిన అజ్ఞానవిశేషం గాని మరోటి కాదు. తమించండి. ఇట్లా మా కాలంలో జరిగితే నెంత గండగోళమయ్యేదో? చా: అందుకనేరా మావంటివాండ్లం మీ కాలంలో జన్మించకపోవడం? లాకుంటే (పండ్లు పటపట గొరుకుతూ మీ శిశిహిల్పా కనిమిషంలో కట్టేయకపోయినామా? నే: వాస్తవం తమ కక్కడ, మే మెక్కడా? చా: ఆమాత్రం గ్రహించావ్; శంతోషం? శ్రీనివాస: చిత్తం! (స్వ) బ్రతికి పోయావు (ప్ర)అయ్యా, విషకన్యాప్రయోగా లేమిటండి? చా: ఎట్లాగైనా ఆయువుపట్లనే వెదుకుతావ్రా? ఏమిటంటే, యేమిటి? విషకన్యేమిటనా? వాండ్లను శత్రువులమీద ప్రయోగించడం ధర్మమనా? ఏది నీ సందేహం.

శ్రీనివాస: (సమస్కరిస్తూ) స్వామి, రెండు ననుకొని గంకటపడుతూన్న నా మనస్సుకు శాంతి ప్రసాదించండి?

చా: మేం చెప్పేదాన్లో నేదైనా సందేహం ఉందైతే దుంటే పదేపదే ప్రశ్నిస్తావ్! సర్వ సందేహ వివరణంగా మాట్లాడడమే నీ మనశ్శాంతికి తగిన మార్గం మీ కాలంవాండ్లు మా కృషిని పరీక్షించేటట్లు ఏ పట్టుక్రవర్తులకాల నూత్రాలో మాప్రవరనకు పట్టవని తలకొందు లాతున్నారూ—మేం కలిలోవాండ్లమని గుర్తించకుండా. జేతకాలపాత్రాల్ని బట్టి ధర్మం మారుతుందని మీ కనుకూలించే విషయాల్లో ఘంటా పథంగా వెలుతారు మాకాలాన్ని, మమృల్ని, పరిశోధింట్టుపడు ఆ నూత్రాన్ని మరచిపోయి, మేమంతా వీ వసిష్టులమో, వ్యాసులమో అనుకొని మమృల్ని విమర్శిస్తారు. ఇది మంచిదో, కాదో మీరే యోజించుకోండి, మీకే చెలుస్తుంది. కృత్తిని పరీక్షించేటట్లు వాడి యెత్తున తగ్గతనాయాభావాల్ని విచారించి పరీక్షించాలి. సుఖాన్ని పరీక్షించేప్పుడూ అట్లాకే సయ్యాల్సి. మేం జెప్పిన నూత్రా న్ను సరించి మా చర్చ విమర్శిస్తే మాకాలం నాటికి ద్వాపర ధర్మనూత్రాలు నడవ్వని మీరు గ్రహిస్తారు. ఇంకా విచారిస్తే శ్రేతానూత్రాలు ద్వాపరంలోన, కృతయుగనూత్రాలు శ్రేతలోనూ పనికి రావనీ లేలుంది. సరి గా మాస్తే యుగనూత్ర మారేకొద్దీ ధర్మాలు మారి, రాజాను, ఏమనం మీ కర్మం గావడానికి, మీ కాశిహోటక కాశ్శిలాగ ధర్మాలు పల్కుబడిపోతాయ్. ప్రకృతం—భూర్వం ధర్మం కోసం పాటుపడడం, ఇప్పుడు కౌర్యనిర్వహణకోసం పాటుపడడం క్రిందికి మారుతుంది. ఏదోవిధంగా నిజోద్ధయంలోజయం పొందడమే యీ యుగధర్మం. అట్లా కాదనుకునే కృషంతా దుఃఖహేతుత్వా, అపజయ హేతుత్వా! ఇది నీ కరమేలే నీ శంక నికర్తాతుంది. విషకన్యలు, అంటే పసితనంనుండి విషాల్ని జీర్ణించుకుని య వ్వ నం వచ్చిం తర్వాత సఖతాలో దాన్ని తల్ల కెక్కించగల కన్యల్ని కేవల చీయాభిలాషులు కృషిచేసి పెంచి యుంచుతారు. అవ సరాన్ని బట్టి వాండ్లను శత్రువులపట్ల ప్రయోగిస్తారు! (అట్లు వర్ణనయిస్తూ)—అబ్బాయిదంతా చెప్పకుంటే—యేమని, యెందుకని ప్రాణాల్ని నీ బుద్ధి నీది.

శ్రీనివాస: చిత్తం కృతానుజ్ఞ! తిర్వాత, తమ అరతాస్త్రంలో తమరు ప్రస్తరించిన నీతి ధర్మబద్ధం గాదని మావాండ్లం తా అనుకుంటాకే రేమిటండి?

చా: ఛీ, బుద్ధిహీనుడా! మే మింతసేపూ చెప్పిందాన్లో నీ సందేహానివరికి దగ్గ సమాధానం లేదట్రా! ధర్మబద్ధమంటే యే ధర్మబద్ధరా? మీకాలందా, మాదా?

శ్రీనివాస: అదేమిటి! అట్లా గడుతారూ? ధర్మం మాకాలం దొకటి, మీకాలం దొకటా?

చా: (పండ్లు దిగించి) ఒకేవ పకూ! ధర్మం మారదట్రా కాలానుగుణ్యంగా? లొక పోతే అన్ని స్వభావ లెందుకూ, అందరూ స్వభౌతిక లెందుకూ? ధర్మమంటే నశ్వర ధర్మమా. అనశ్వరధర్మమా?

శ్రీనివాస: అంటే?

చా: ఓరి దార్శాన్యదా! ఆ రెండు ధర్మాలు అర్థం నీకు తెలిదన్నమాట! నశ్వర ధర్మం నశించేది, అనశ్వరధర్మం శాశ్వతమైంది! అనశ్వరధర్మంకోసమే అవతారాలు!

శ్రీనివాస: నే: కాబట్టి, తమరు నీశ్వరధర్మాని కనుకూలంగా తమ నీతికాస్త్రాన్ని కూర్చా రన్న మాట.

చా: అన్నమా లేమిటి? నిజంగా దాని కోసమే కూర్చాం అందుకనేనూడా దాని శాస్త్ర మన్నాం, నీతిశాస్త్ర మనకుండా. మీ కాలంవాండ్లకు బుద్ధిలొక దాన్ని నీతిశాస్త్ర మనుకుని, చాణక్యునీతని, మమృల్ని విమర్శనా పాత్రల్ని చేసారు! అర్థం అంటే కోరిక అని యెరుగున్నావా? మాకాలంలో రాజుల కోరికలు మే మా గ్రంథంలో జెప్పిన నూత్రాల్ని సరిచిస్తే సమకూర్చాయని దా న్నర్థశాస్త్ర మన్నాం. అది నశ్వరధర్మాగాల కోసమే! ఈ రాజులూ, వీరి పరిపాలనా శిశోత్పతివిషయాలూ, ఇవాన్లు గుంటాయ్, రే పోతాయ్! అందుకని,

కథానిక

జోన్

రచయిత :

యస్. యస్. పాడే

శ్రీకాంత్, రాజ్ బాని కిష్టం లేనట్లుగా నెమ్మదిగా అడుగులూ అడుగులు వేసుకుంటూ వస్తున్నది. జీలమనీ జలం ఇంకా వెచ్చగా, వేగంగా ప్రవహిస్తూనే ఉన్నది. చీనార్, సఫేటా చెట్ల ఆకులు ఇంకా గలగలా రొద చేస్తూనే ఉన్నవి. చుట్టూ తట్టకోలేక మామూలుగా పంజాబ్ లోని తలస పోవలసిన పక్షులు ఇంకా ఇక్కడే తాగట్లాడుతున్నవి. చెట్లమీదినుండి, నదిలో దుబ్బుగా వెరిగిన వెదురుపాదలనుండి ఈ పక్షులు, ముఖ్యంగా వాన కోయిలు మొదలైనవి, సద్దు చేస్తున్నవి. కోకిలమృగ మధుర గీతాలు కూడా చెడురుగా వినపడుతూనే ఉన్నాయి. శ్రీకాంత్ నింకా చాల దూరంగా ఉన్నట్లున్నది. కాశ్మీర్ దేశపు కొండలు, లోయలు, అప్పుడప్పుడు జడి వానలలో స్నానం చేస్తున్నాడని గ్రీష్మ లావణ్యాన్ని ఇంకా ఏమీ కోల్పోలేదు.

జల జల ప్రవహించే జీలమనీలో ఒంటరిగా జడవ నడుపుకుంటూ వస్తున్న కర్క యువతి జోనీ మాత్రం తన చుట్టూ విస్తరించుకున్న ప్రకృతి కోభను గుర్తించినట్లులేదు. పడవ సాగుతూ ఉన్నది; కాని ఇంటికి పోవాలనే తొందర ఆమె కున్నట్లులేదు. తాను ఇంటికిపోగానే, తన ముగ్గురు పిల్లలు సగం నిండిన కడుపులతో, చిరిగినబట్టలతో తన చేతులలోకి పరిగెత్తుకువస్తారనీ, వారోస్తారనీ, వారి వాక్కులు తన నిస్సహాయత్వాన్ని, తన బీదరికపు వేదనను మరింత రగుల్చుతాయనీ ఆమెకు తెలుసు.

ఆమె తన వివాహజీవితంలో చాల కొద్ది గుఱాన్ని గుచ్చివేసింది. రెండు నెలలక్రిందట ఆమె భర్త ఎవ్వరితో చెప్పకుండా ఎక్కడికో వెళ్లిపోయాడు అది ఆమె కష్టాలకన్నిటికీ మకుటం. అతడెక్కడికి వెళ్లినదీ కోర్కె ఎవరూ చెప్పలేకపోయారు. చివర కౌతుకతను పరిత్యజించాడనే నిరారణకు వచ్చినది. కాని ఆమె ధైర్యంగా తన్నూ, తన బిడ్డల్నీ పోషించుకునే ప్రయత్నాలు చేయసాగింది. అదృష్టవశాత్తు ఆమెకుతనదని చెప్పుకోగలిగిన భూమి కొంచెం ఉన్నది. దానిలో ఆమె కష్టపడి పనిచేయ సాగింది. ఉదయాన తన చిన్న పడవలో ఆమె కాయలు, కూరలు వేసుకుని, నదిలో శ్రీనగరానికి వెళ్లి, అక్కడిసంతలో వాటి మిన్న సాయం కాలానికి ఇంటికి వచ్చేది. ఈ విధంగా రెండునెలలు శుభ్రంగానే గడిచినవి. కాని త్వరలో శ్రీకాంత్ కుస్తుందని, దానిరాకతో తన దైనిక సంపాదన ఆఖరపుతుందనీ ఆమె ఎరుగును. ఈ ఆలోచనతో ఆమె మనసు బరు పుట్టింది. ఆమె తనచుట్టూ దిగ్భ్రమ గొలిపే సౌందర్యాన్ని పరికించడంలేదు. రంగు రంగుల పక్షుల్ని చూస్తుంటే, అసన్నీ అల్లా తమతమ గూళ్ల నీ అంటిపెట్టుకుని ఉంటుంటే తన భర్త రమాలా ఇంటిని ఎల్లా వదలివెళ్లగలిగాడా అనే తలపు ఆమెను బాధిస్తున్నది.

ఈ ఆలోచనలో మునిగి జోనీ తాను గ్రామపు రేవును దాటినప్పుడు సంగతిని గుర్తించలేదు.

పడవని బలహీనంగా, యంత్రంవలె నడుపుతూ పోతున్నది. ఇంతలో జోనీ! జోనీ! అని శ్రీకాంత్ మేల్కొల్పినవి. వెనక్కి చూసింది. పొరింటి వృద్ధస్త్రీ ఘృతారేవుకడ నుంచుని ఆమెనుపిలుస్తూ, చేతులుపుతున్నది. జోనీ ఎడమకు తిరిగి, గబగబ పడవను ఒడ్డుకు చేర్చినది.

“జోనీ! ఇవ్వార ఇంత ఆలస్యం చేశావేమి? పాపం నీకోసం ఆరిగాడు వచ్చి ఎంతసేపటినుంచీ చూస్తున్నాడో!”

“అతగాడా? ఎవరు?” అన్నది జోనీ తెడును

“అవరూ? నీ దేశ దిమ్మరి భరే? అల్లా ఎంతా ఎందుకు శిక్షించటంలేదో? అతడి నేంచేసినా పాపంలేదు. అబ్బ! ఇంత సోమరి పోతు మనిషి నెక్కడా చూడలేదు నేను.” అన్నది ఘృతారేవు నుంచుకుంటూ.

ఈలోగా జోనీ ఒడ్డుకెక్కి, ముసలి ఆమె దగ్గరకువచ్చి, ముక్కుమీద చేతితో “తప్ప! తప్ప! అల్లా తిట్టగూడదు. అతడు సోమరిపోతు అయితే నేమి? ఏమైనా నా భర్తే గదా! ఎల్లాగో నన్ను బిడ్డల్ని గుర్తించుకుని వచ్చాడు. అతడి నేమీ అనగూడదు. రా! రా!”

ఘృతారేవు అగమండా ఆమె ఒక్క ఉడుటన పరిగెత్తినది. రమాలా వచ్చినాడని

ఆమెకు సంతోషం పరివర్తనా వచ్చినది. రెండు నెలలనుండి తాను రమాలా లేనందువల్ల ఎంత కష్టపడిందో అంతా మెక్కిపుడు జ్ఞప్తిరాలేదు.

ఆమెను చూచి మెప్పిలగుడిసెలో నుండి గంతులువేస్తూ దగ్గరికి వచ్చారు. వాళ్లు ఏవో విళ్లలా, మిరాయి చప్పురిస్తున్నారు. శ్రాంత చొక్కాలా లాగులా తొడుక్కున్నారు. “అమ్మా! అమ్మా! నాన్న ఏం తెచ్చాడో చూడతే!” అని వారు ఆమె చుట్టూ మూగారు.

భర్త వచ్చాడనే సంతోషమే ఆమెకు పట్టరానిదిగా వున్నది. పిల్లలకూడా, మామలూ ఏప్పుమొహాలతోకాక, తింటూ, గంతులువేస్తూ ఆనందంగా ఉండటం చూడటంతో ఆమెకు కన్నీళ్లు పొద్దుకుని వచ్చినవి. రమాలా నింత వరకూ లోలోపల దూషించినందుకూ చింతిస్తూ, ఇక ఎప్పుడు అతనిప్రేమను శంకించగూడదని ఆమె అనుకున్నది.

“జోనీ! నేనువచ్చాను.” అని రమాలా తగు తున్న హుక్కా పక్కనపెడుతూ అన్నాడు. “నేను మళ్లీ రానని అనుకొంటున్నావట్లుంది.”

జోనీ అతని వద్దకు వెళ్లి ప్రక్కన కూర్చున్నది. “రమాలా! నువ్వురావడం చాల బాగున్నది. నాకు చాల సంతోషంగాఉన్నది.” అని మాత్రమే ఆమె అనగలిగినది. దుఃఖం గొంతు కలో అడురావడంచేత ఆమెకు మాటరాలేదు. ఆమె మరి ఏమీ అడగలేదు. భర్తమాటలు వినడంతో ఆమెకు తృప్తిగలిగినది.

రమాలా ఎక్కడో బాగా ధనసంపాదించాడు. “జోనీ! నేను ఇప్పుడు గొప్ప ధనవంతు డిని.” అని అతడు పదే పదే అంటున్నాడు. కాని ఆడబ్బు ఎల్లాగొచ్చిందో ముందు ఎక్కడ నుంచి వస్తుందో మాత్రమే అతడు చెప్పలేదు. ఆమెకూడా తెలుసుకోకుండామని లేదు.

కొంతసేపయ్యాక ఆమెలేచి పొయ్యిలో నిప్పువేసి టీ కాచసాగింది. “ఉప్పులేకుండా రెండు నెలలనుండి గడుపుతున్నాను. పొక్కిరిస్తూ వాళ్లు, ఉప్పు, గోధుమలు యింకా అనేక వస్తువుల్ని రాకుండా చేస్తున్నదని అందరూ అంటున్నారు. రమాలా! ఇది నీకు తెలుసా? టీలో ఉప్పు లేకుండానే ఇంతకాలమూ తాగు తున్నాము.”

“నాకు తెలుసు. నాకు తెలియకపోవటం మేమిటి?” అన్నాడు రమాలా, జేబులో నుండి ఒక పెద్ద పొట్టంటిస్తూ, “ఇదేమిటి? తెలుసా? ఉప్పు. నేనెల్లాంటిది దజ్జన్ కొద్ది తెచ్చాను. ఉప్పు, బట్టలు, సిల్కు, ఇంకా ఎన్నో తెచ్చాను. మనం చాల ధనవంతులకదా!”

“అయితే కొంచెం ఉప్పుమన ఇరుగుపొరుగు వాళ్ల కివ్వనా? చాలా ఫంతోషిస్తారు అంతా” అని జోనీ అడిగినది.

“ఓ నీ ఇద్దం, కాస్త, ఉప్పుతోనే వాళ్లు సంతోషపడేటట్లుయితే దానికి మన అభ్యంతరం మేముంది?”

ఒక అరడజను ఉప్పు పొట్టలు తీసుకుని జోనీ బయటకు పరుగెత్తి ఘృతారేవు మొదలైన పొరుగువాళ్లందరినీ పిలిచింది.

“ఇంత ఉప్పు ఎక్కడిది? నీ భర్త పొక్కిరిస్తాడు కదా?” అని అందరూ ఆమె నడి గారు. కాని ఆమెకు మాత్రం ఏం తెలుసూ, ఇదంతా యెక్కడిదో. ఆక్షణంలో ఆమెకు అంతా స్వర్గతుల్యంగా వున్నది. ఆమె కది చాలును.

ఆ రాత్రి ఆమె స్వర్గం విశాలమూ, సంపూర్ణమూ అయినది. రమాలా మర్నాటిఉదయం తాను రెండు రోజులకంటే యెక్కువ ఇంటివద్ద ఉండటానికి వీల్లేదనీ, సోమవారం వెళ్లి పోవాలనీ చెప్పినప్పుడూ ఆమెకు ఏమీ కష్టమనిపించలేదు.

“ఎక్కడికి వెడతావు” అని అడుగుదా మనుకున్నది. కాని అడగలేదు. రమాలాచే చెపుతా

డనుకున్నది. చెప్పక పోయినా, ఆమెకు నష్టమే మున్నది?

“నాకు చాల ముఖ్యమైన పని ఉన్నది జోనీ! ఈ రోజంతా నేను ఆ పనిలోనే వెళ్లవలసి ఉంటుంది.” అని రమాలాచెప్పాడు.

“రాత్రికి తిరిగి వస్తావు కదా!”

“తప్పకుండా వస్తాను” అని నవ్వి వెళ్లాడు రమాలా.

రమాలా లేకుండా రోజంతా గడపటం కష్టమనిపించింది, జోనీకి. గంటలు నెమ్మదిగా, విసుగ్గా, గడుస్తున్నవి. సాయంకాలమయ్యేటప్పు టికి ఆమెకు కొంత తేలిక అయినది. దుకాణంలో అవియి పోనడానికి, శ్రాంత మాంసం కొనడానికి ఆమె బయలుదేరింది. రాత్రికి రమాలాకు మంచిభోజనం తయారు చెయ్యవలసిన అమె అనుకున్నది. మాంసపు కొట్టుకు వెళ్లి, ఉన్న అన్నిటిలోకి మంచి మాంసమునిమ్మని కొట్టు వజీరు నడిగింది జోనీ. వజీరు జోనీవంకచూసి నవ్వి, “ఉన్నట్లుండి ధనవంతులయినట్లున్నారు మీరు” అని ఏవో జోనీకర్తృకాని అర్థంతో కూడిన నవ్వు నవ్వాడు వజీరు.

“లేదు బాబాయ్! మరి అంత ధనవంతులం కాలేదులే. రమాలా కొద్దిగా డబ్బు తెచ్చాడు. అతనికి మంచి భోజనం తయారు చెయ్యవలసిన అనుకుంటున్నాను.”

“రమాలాకు డబ్బెక్కడిదో ఎరుగుదావా?” అన్నాడు వజీరు, కనుబొమలు చిటిస్తూ.

“ఎందుకు బాబాయ్ నా కదంతా?” అన్నది జోనీ.

“కాదు నువ్వు తెలుసుకోవాలి. న్యాయమైన డబ్బునుగూర్చి తెలుసుకోనక్కరలేదు. కాని అన్యాయాభిరతునుగూర్చి తెలుసుకోవాలి.” అన్నాడు.

“అన్యాయాభిరతుమా?”

“అన్యాయం, చాల భూరమైన అన్యాయం. రమాలా ఈవేళ మధ్యాహ్నం సాదగరకువచ్చి చెప్పాడు. నా ముగ్గురు కొడుకుల్ని తనతో పంపిస్తే నాకు చాల డబ్బిస్తా నన్నాడు. నైని కుల్చి రికూట్ చేయడాని కత డిక్లడరు వచ్చాడు.”

“దేనికి? ఎవరికోసం?”

“లోపలికిరా అమ్మా! నాకు తెలిసినదంతా నీతోచెప్పాలి” అని ఆమెచేయిపట్టుకుని అతడు లోనికి తీసుకువెళ్లాడు.

ఏమి చెబుతాడోనని ఆమెతెల్లజోతూ లోనికి వెళ్లింది.

వజీరు దుకాణంనుండి ఈవలకు వచ్చేసరికి జోనీహృదయం దుఃఖితమై ఉన్నది. వజీరు చెప్పింది తాను నమ్మలేకపోయినా, అది నిజమేనని ఆమె గ్రహించింది. ఆగ్రహింపుతో రమాలా వచ్చాడన్న సంతోషమూ ఆమెకు లేకుండాపోయినది. డబ్బుకోసం తనభర్త ద్రోహం చేస్తున్నాడా? ద్రోహం చేస్తుంటే తాను కళ్లప్పు గించి ఊరుకోగలదా? ముసిదువద్దజరిగిన నమాజు సందర్భంలో కాశ్మీర్ నాయకుడు షేక్ అబ్దుల్లా ప్రజలను యుద్ధానికి తయారుకమ్మనీ, కాశ్మీర్ ను సంరక్షింప వలసినదనీ ఉద్బోధించడం ఆమె విన్నది. మాతృదేశమునకు తనభర్త ద్రోహం చేస్తుంటే తాను చూస్తూ ఊరుకోగలదా? అతని ద్రోహాన్ని తానేదో పన్నాగంపన్ని అరికట్టాలి. రమాలా రాత్రి ఇంటికి వచ్చేసరికి, అతడు బాగా తాగిఉన్నాడు. కానిజోనీ ప్రేమగా మాట్లాడింది అతనితో. అతనికి చాలమంచి పదార్థాలతో భోజనం పెట్టింది. “జోనీ! నేను సోమవారం ప్రార్థన వెళ్లి పోతున్నాను. నాతో కొందరు స్నేహితులూకూడా వస్తారు. ముజఫరాబాద్ నుండి మాకోసముక బస్సు వస్తుంది.” అని అతడన్నాడు.

ముజఫరాబాద్! వజీర్ బాబాయి చెప్పినది

నిజమే నన్నమాట! కాని అమె అతనికేసిచూసి చిరునవ్వువేసి, “రేపు ఉంటావుకదా నువ్వు” అని అడిగింది.

“అవును, జోనీ! నాకు రేపు రాత్రికూడా మంచి భోజనం పెడతావుకదా?”

“తప్పకుండా! కాని రమాలా, నేనొక కోరిక కోరుతున్నాను. తీర్పువా? మనం వెన్నెల రాత్రుల్లో పడవీకారు వెళ్లి ఎన్నో యుగాలయింది. రేపు వెళదామా? నువ్వును ప్రేమిస్తున్నావు కదా!”

“ఎంతో ప్రేమిస్తున్నాను. రేపు తప్పకుండా వెళదాము.” అంటూ అతడామె బుగ్గును నిమిరాడు.

“ఎంత మంచివాడివి రమాలా!” అని జోనీ అతడిని ముద్ద పెట్టుకుంది.

* * *

బుధవారంనాడు గ్రామాన్నంతా భయోత్సావంలో ముంచిన ఒక పిడుగుకంటి వార్త వచ్చినది. కాశ్మీర్ వాయవ్య సరిహద్దున ఉన్న ముజఫరాబాదును పాకిస్తాన్ వైపునుండివచ్చిన దుండగీండు ముట్టడించి ఆక్రమించారని వార్త వచ్చినది. ముజఫరాబాదు పొరులు. స్త్రీ పురుషులంతా, ప్రాణాల రచితపట్టుకుని ఉరి పట్టణం వైపుకు పరుగెత్తుకు వస్తున్నారు. ముజఫరాబాదులోని కాశ్మీరు సంస్థానస్వామి శక్రవంతులో కలిశారు. కాశ్మీరిలు అనేకులు డబ్బుకోసం దుండగీంద్రుతో చేరిపోయారు.

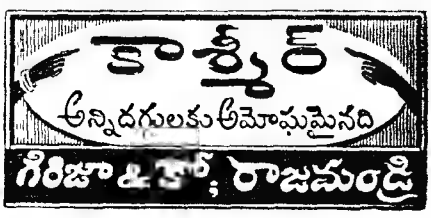
“రమాలాగొచ్చి ఈ వూళ్లోవాళ్ల ముజఫరాబాదు తీసుకువెళ్లిన ౪౦గి సీరు తెలియదా?” అని ప్రజలు ఒకరితో ఒకరు అనుకుంటున్నారు. అందరూ ఇదేమాట. దుండగీండు వస్తే, గ్రామాన్ని మట్టిస్తారు. ఇట్లు తగలబెడతాడ. ఆస్తులు దోచుకుంటారు. స్త్రీలను భంగపరుస్తారు. గ్రామంలో కల్లోలం పుట్టింది. ప్రజలు పారిపోదామనుకుంటున్నారు. శ్రతివారి ముఖంమీద భయం, ఆందోళన ప్రతిబింబిస్తున్నవి.

కాని గ్రామంలో ఒక్క ముఖం మీద మాత్రం వింతనవ్వు తాండవిస్తున్నది. ఆమెకూ భయంగానే ఉన్నది. కాని తాను కాశ్మీర్ దేశపు పుత్రిక అయినందుకు తనకు చేతనైన విధంగా తాను స్వాతంత్ర్యరక్షణకు దోహదం చేశాననే ఆనందం ఆమెలో బురుగుతున్నది.

వెల్లెలరాత్రిలో జోనీ, రమాలాలు పడవ పికారుకు వెళ్లినప్పుడు జోనీ తన భర్తకు విషపూరితమైన మిథాయిని పెట్టింది. అతడు విగతజీవుడు కాగానే పిలవనదిలోనికి త్రోసివేసింది అర్ధరాత్రివేళ ఇంటికివచ్చి, అతని పెట్టను తెరిచి, అందులోని నోట్లకట్టలను తీసివేలలో పాతిపెట్టింది. సోమవారం ఉదయం ఆమె ఇంటికి ఇరవై ఇద్దరు మనుషులు వచ్చి, రమాలా ఎక్కడని అడిగారు తనతో ముజఫరాబాదువస్తే ఒక్కొక్కరికి 50 రూపాయలిస్తానని రమాలా వారికి ఆశగలిపాడు. “ఎమో! నాకు తెలియదు. నన్ను మళ్లీ విడిచిపోయాడల్లేవున్నది” అంటూ జోనీ ఏడ్వటం మొదలెట్టినది. ఆ వచ్చినవాళ్ళు తిరిగి పోయారు. వారికోసంవచ్చిన బస్సు ఖాళీగా ముజఫరాబాదుకు తిరిగి పోయింది. తన మాతృదేశమునకుజోనీ నిశ్చిబ్బంగా ఒక త్యాగం చేసినది.

ఆమె ఇప్పుడు విలంతువు. నిస్సహాయురాలు. కాని అయితేనేమి? తన భర్త దేశద్రోహం చేయకుండా, అపినాననిఆమె హృదయంలో ఒక గొప్ప తృప్తివెలిగింది. ఊరు ఊరంతా పిథుల్లో భయభ్రాంతులై నిలబడి ముజఫరాబాదు వరకే దానివలన రాబోయేకష్ట పరంపరలను గూర్చి మాట్లాడుకుంటుంటే, నిరాడంబరమైన కర్క యువతి జోనీమాత్రం తన గుడిగెవద్ద కూర్చొని, ఒక దేశద్రోహిని చంపివేశాననీ, ఇరవై ఇద్దరు మనుషులు దేశద్రోహం చేయకుండా అటంక పరిచాననీ కాశ్మీర్ స్వాతంత్ర్య రక్షణలో తన పాత్ర తాను నిర్వహించ గలిగాననీ గర్వోన్ముతమైన మనస్సుతో ఆలోచిస్తున్నది.

(కాఫీటేబు)

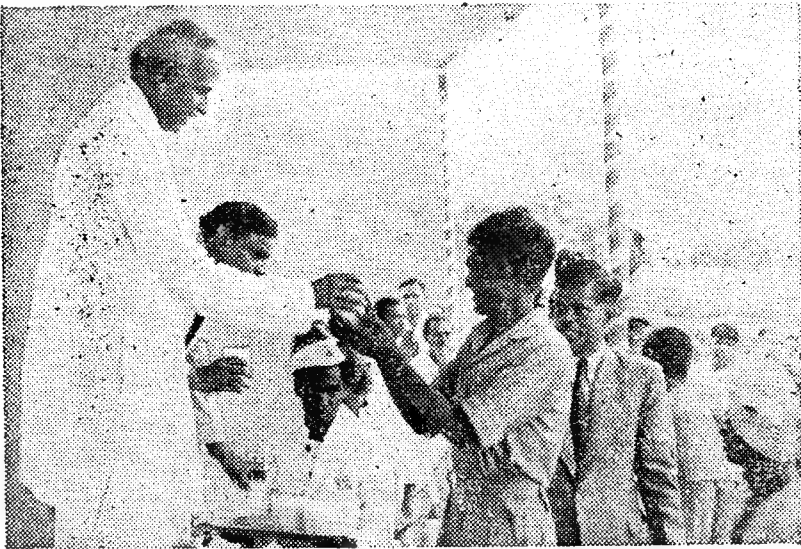

తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో మద్యపాన నిషేధ కార్యక్రమమును రాజమండ్రిలో ప్రారంభించిన మంత్రులు గౌ|| కళావేంకటాచార్యగారు, శ్రీ గౌ|| సీతారామరెడ్డిగారు.

సాక్షాత్కారం

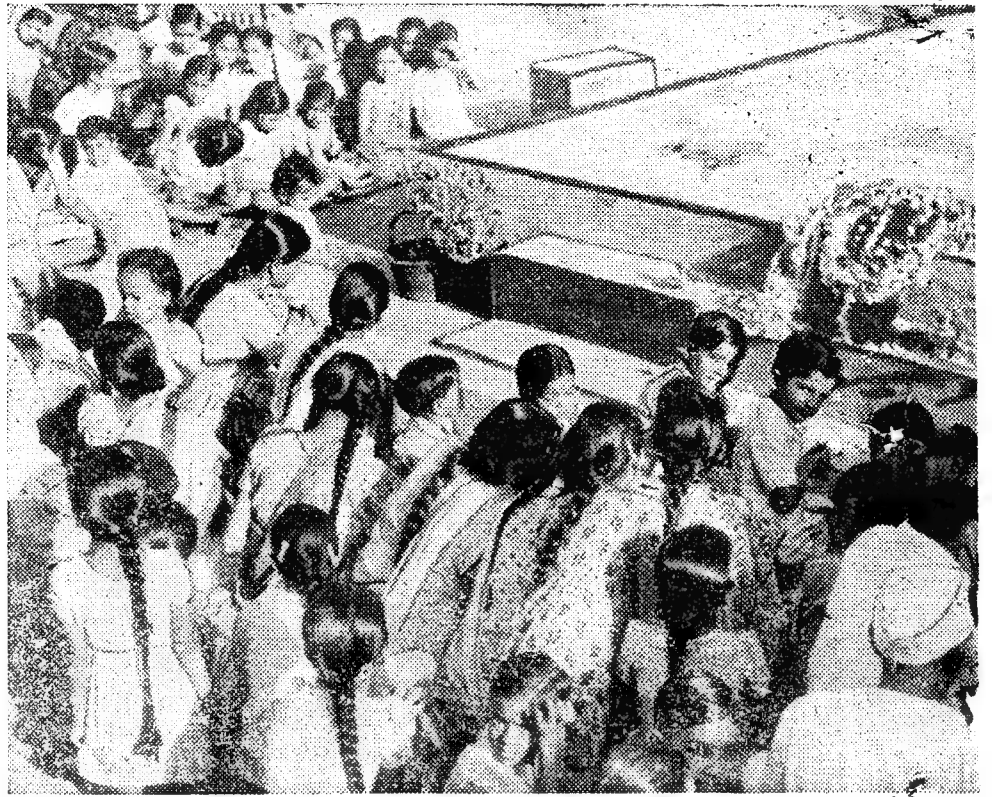
శ్రీకృష్ణారామనాథు మద్రాసు : గవర్నర్ భావనగర్ మహారాజా గాంధీ

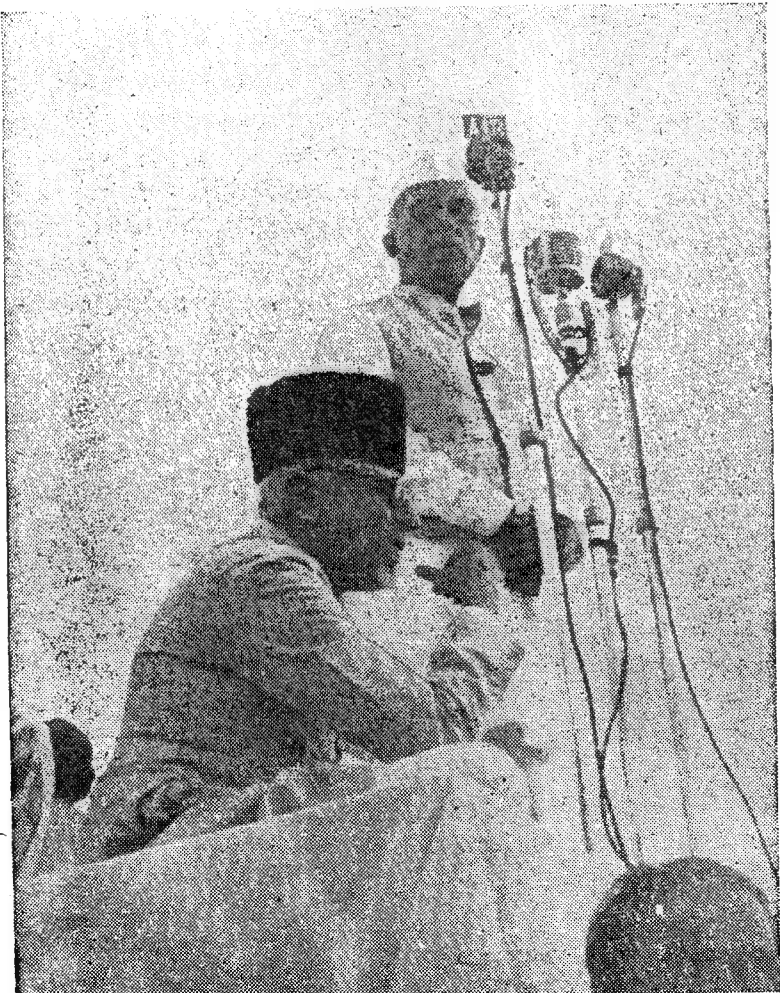
మద్య నిషేధోద్యమం

రెండవశేదీన నగరములో ఓమండూరి రామస్వామి రెడ్డిగారు మద్యనిషేధ ప్రారంభోత్సవము చేసిన సభలో ఆయన పాలను పంచుట.

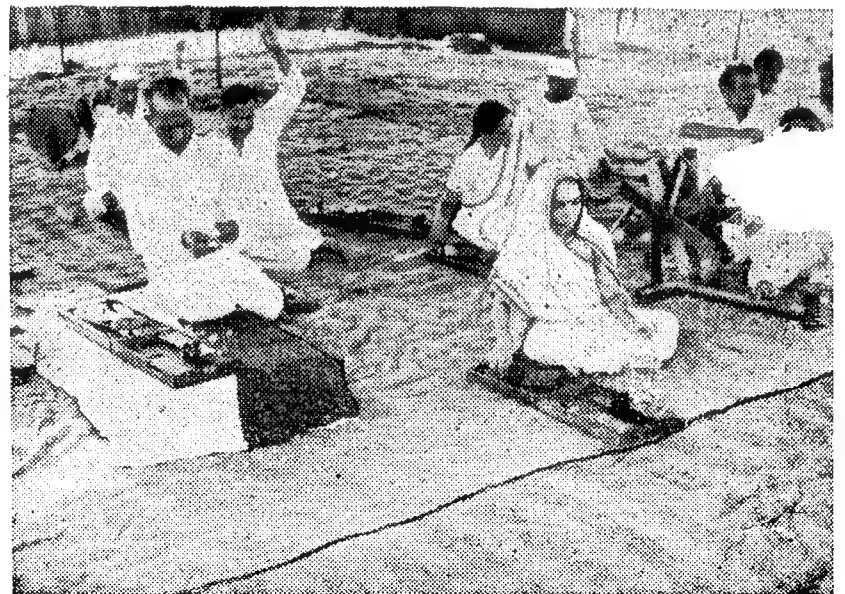
గాంధీజయంతి వారము రోజున రాజఘాట్ నందు గాంధీసమాధిపై జరిగిన ప్రార్థన

సూత్రయజ్ఞం ఉద్బోధలు

గాంధీజయంతి ఉత్సవసందర్భమున ఢిల్లీ బహిరంగసభలో ఉపన్యసించుచున్న ప్రధాని నెహ్రూ, విద్యామంత్రి ఆచార్.

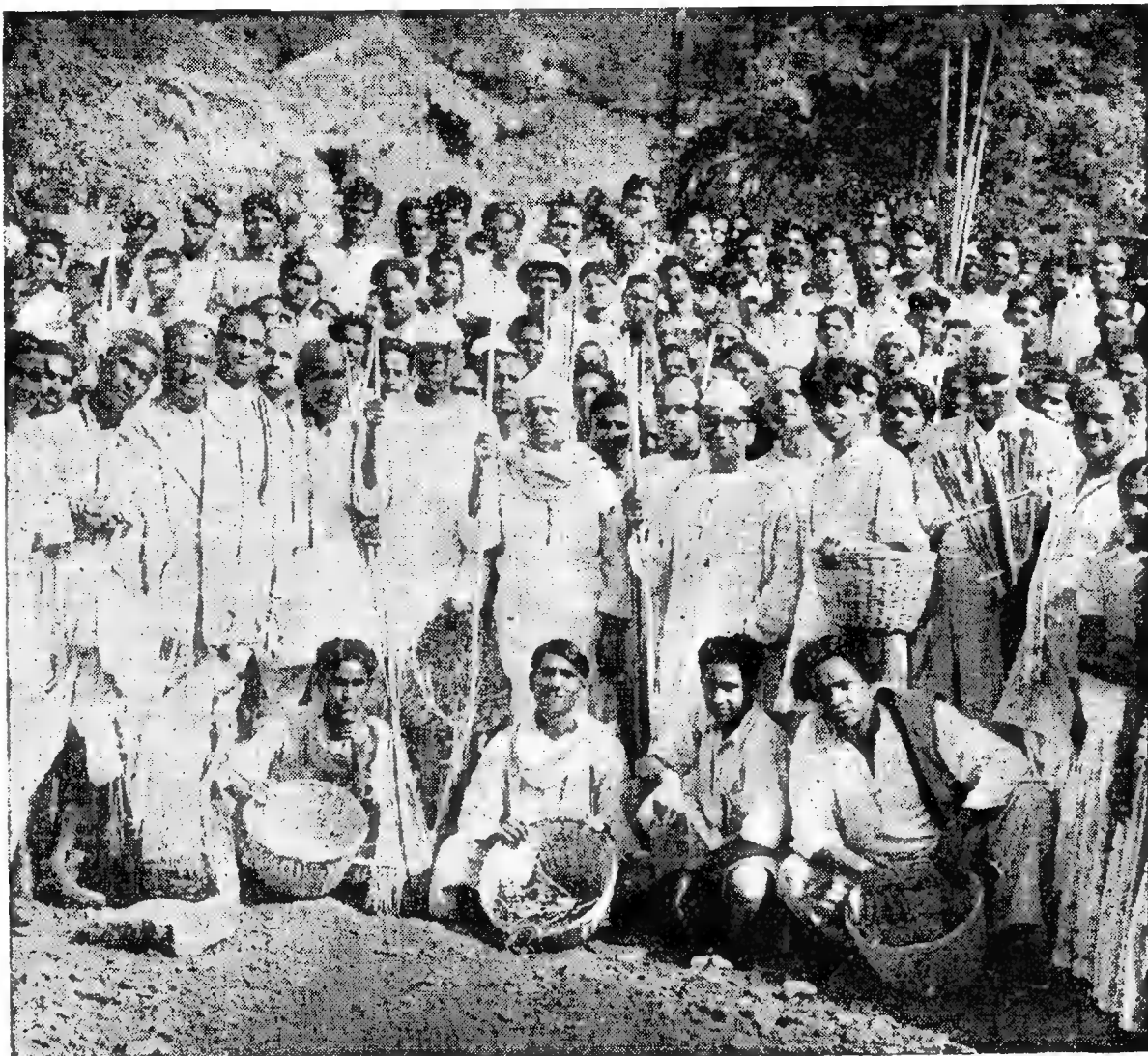

రాజఘాట్ లో 48 గంటలు వరుసగా రాత్నము వడికిరి.

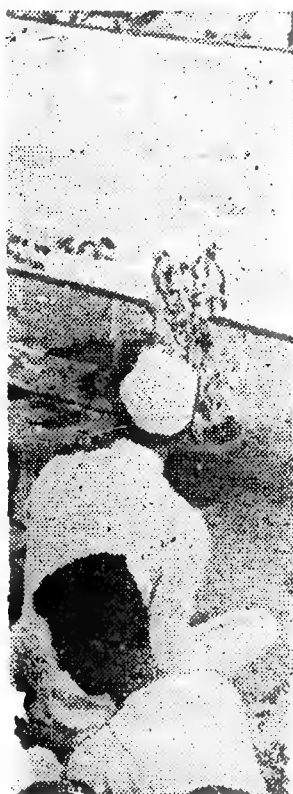
శ్రీ అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారు (బెజవాడ) మునిసిపల్ చైర్మన్ కావడం వల్ల వారిని ఆహ్వానించారు.

జయంతి ఉత్సవం

బెజవాడలో గాంధీ జన్మదినోత్సవమున శ్రీ అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారు (బెజవాడ) మునిసిపల్ చైర్మన్ కావడం వల్ల వారిని ఆహ్వానించారు.

గ్రామసేవక ఉద్యమాలు

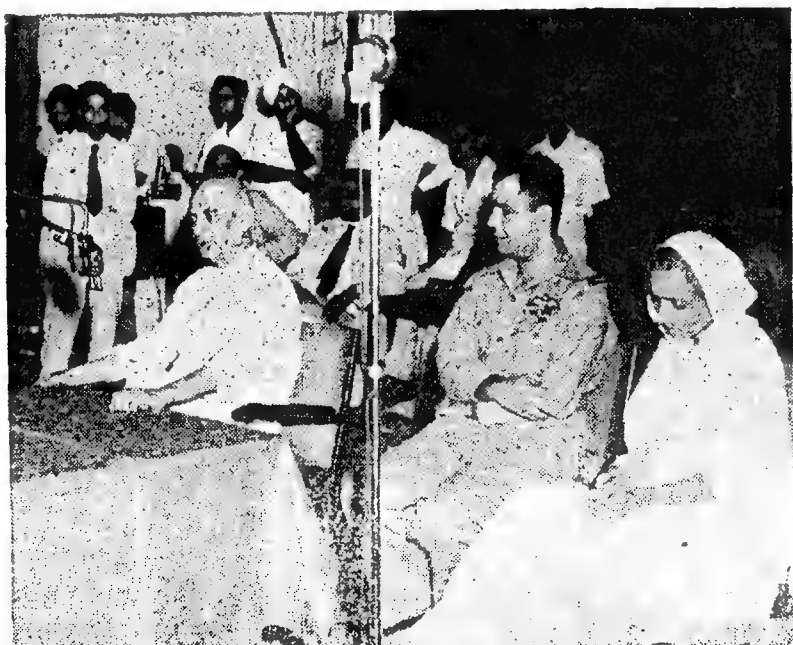
శ్రీ దృశ్యం.

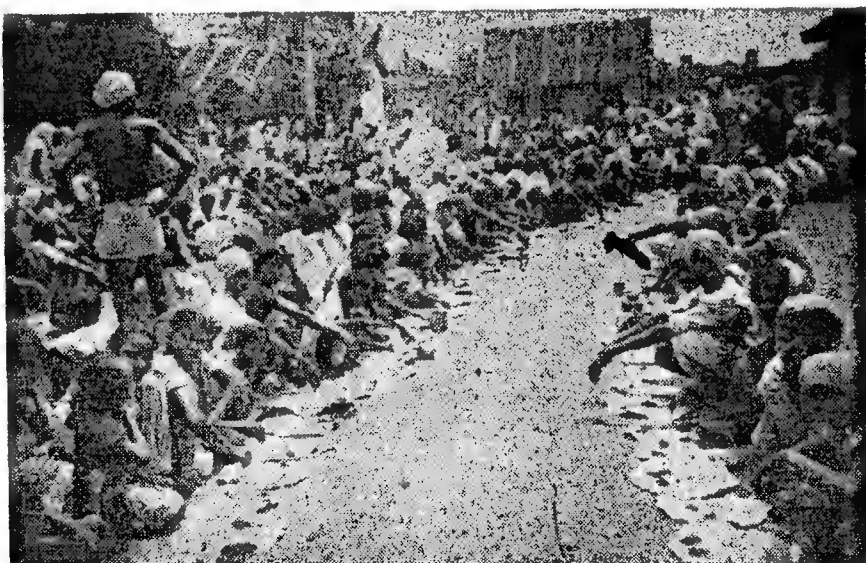
బెజవాడ మున్సిపల్ హైస్కూల్ బిచ్చాగిరి పురపాలక ఉద్యమం.

శ్రీ కాశీశ్వరరావుగారు బిచ్చాగిరి పురపాలక ఉద్యమం.

గాంధీజయంతి సందర్భమున గత శుక్రవారమునాడు సర్కార్ పతాకం ధారణ చేసిన దళములను పాలం విమానాశ్రయమున ఉపసమించిరి.

విమానాశ్రయం గాంధీజయంతి సందర్భమున ఉద్యమం.

రంగము :
పాత్రలు

- (1) సుందర్ నాథ్
- (2) హేమలత (సుందర్ నాథ్ చెల్లెలు)
- (3) సరస్వతి (మీన కుమారుడు)
- (4) కుమార్ (సుందర్ నాథ్ హేతుడు)

(గదిలో పిల్లలు చదువుకోటానికి కాండు టేబులు చుట్టూ నూడు కుర్చీలు వేసి యుంటాయి. టేబులమీద పచ్చని బల్బు వెలుగు తుంటుంది. ఒక ప్రక్కన పెట్టెలు వరుసగా యుంటాయి. వాటిపైన పెద్ద సరస్వతి విగ్రహం ఒకటి ఉంటుంది. టేబులమీద గడియారం సరిగ్గా ఏడుగంటలు చూపిస్తుంది. సుందర్ నాథ్ వచ్చి విగ్రహానికి నమస్కరించి, ఒక పుస్తకముతో కాగితములు చింపి మడతలు పెడుతుంటాడు. వెనుక హేమలత, సరస్వతివచ్చి నిలబడుతారు.)

సరస్వతి: మాకంటే ముందు చదివే పెద్దలాగ వచ్చి కాగితాలు మడత పెడుతున్నావా? కాగితములు ఎవరి పుస్తకంలో చింపావు?

హేమలత: ఇంకెవరి పుస్తకంలోను. మన పుస్తకంలోనే...

సుందర్: కాదంటే మరి! నా పుస్తకంలోనే చింపుకొన్నాను

సర: ఆ మడత పెట్టే దేమిటో చెప్పమా!

సుందర్: నేను చెప్తున్నాను.

సర: ఇంకో! చెప్పకపోతే చదవ కుండ కాగితాలు చింపి మడత పెడుతున్నావని మీ అమ్మను కేక వేస్తాను.

సుం: ఆ!... చెప్ప తాను... నేనూ... పెన్నిలిచ్చి పడవ కట్టడం నేర్చుకున్నాను కాని మర్చిపోయాను. చాలనేపటినుండి మడతలు పెడు తున్నాను. రావడం లేదు.

పిల్లల హాస్య నాటిక :

[ఏకాంక నాటిక]

బాలానందం

చి" నెట్టిబాబు

సర: ఓహో! అదా సంగతి.. నేను నేర్చుతాను, ఏమిస్తావు?

హేమ: నీ కో పెన్నిలు యిస్తాడు చెప్ప పాపం— కాగితాలన్నీ తగలే స్తున్నాడు.

సర: అదెవరిక్కావాలి. మొన్న మీ నాన్న తెచ్చిన క్రొత్త జేబు రుమాలు యిస్తే చెప్తాను.

సుం: అదేనా! ఇస్తాలే. చెప్పమరి.

సర: యిదగో చూడు! యిలా మడత పెట్టాలి. (కట్టడం నేర్పుతుంది)

సుం: (కాగితం మడత పెడుతూ) తెలిసిందిలే.. మరి నీకు జేబురుమాలు యివ్వాలనుకుంటాను.

హేమ: ఇవ్వకపోతే ఊరు కొంటుందా! ఎవరైనా సరే అన్న మాట తప్పకూడదు. ఇస్తా సన్నది ఇచ్చితిరాలి.

తల్లి: (ఇంట్లోనుంచి) యింకా చదువులేదే? (అని కేక వేస్తుంది.)

అందరూ చదువుట మొదలు పెట్టెదరు.

హేమ: వదినా, నాకు నిద్రవస్తోంది. తెల్లవారుజామున మెలకు వచ్చేయి.

సర: నడు! నేనూ వస్తున్నాను. "సుందర్! అలారం 4 గంటలకు పెట్టి మరీ పడుకో."

(ఇద్దరూ నిద్రపోతారు. సుందర్ నాథ్ చదువు శుంట్లాడు. గోడ గడియారం టంగ్ టంగ్ మని పద కొండు కొడుతుంది.)

సుం: (ఊగిలుగడియారం వైపు చూచి, తనలో) నాలుగు గంటలకు అలారం పెడితే నిద్ర పట్టని వ్వరు. కనుక ఆరు గంటలకు పెడతాను. (అని ముల్లుతిప్పి పడుకుంటాడు)

హేమ: వదినా! వదినా! ఆరు గంటలయింది. లే... లేగు. అమ్మ చూచిందంటే తిడుతుంది. తెల్లవారు

జామున మెలకువ చేస్తా వను కున్నాను. బలేదానివితే.

సర: (కళ్లు నులుముకుంటూ) ఏమి చెయ్యను? అలారం మ్రోగలే దెందు చేతనో?

హేమ: (గడియారం వైపు చూచి) ఇంకనేంమరి అలారం ఆరున్నరకు పెట్టి వుంది. ఎలా కొడుతుంది?

సర: యిదంతా సుందర్ నాథ్ వని. యింకా నిద్రపో

నియ్యి. లేవద్ద. మనం పోదాం నడు. (ఇద్దరూ బయటికి వస్తారు. బోరు మని పెద్దవర్షం కుగుస్తూంటుంది.)

హేమ: ఎప్పటినుండి కురుస్తోందో యివర్షం. అప్పుడే ఎంత నీరు నిలిచిందో, చూడు!

సర: యీవేళ స్కూలుకు పోయే విధాన మెట్లా? వానలో తడిసి పోతాము. వెళ్లకపోతే ఎన్ని పాఠాలు చెడిపోతాయో! అవన్నీ మనకొరకు తిరిగి చెప్తారా?

హేమ: మరేమీ పరవాలేదులే. ఒకమాదిరి చినుకులు పడితే తడవము కదా! ఉదయాన్నే వచ్చిన వర్షం, ఉదయాన్నే వచ్చిన చుట్టం సాధారణంగా ఉండరని దాది అటుంది.

(16 వ పేజీ చూడుడు)

బాలానంద ప్రదర్శనము

శ్రీ న్యాయతి రాఘవరావు, శ్రీమతి న్యాయతి కామేశ్వరమ్మ, "బాల" సంపాదకులు, జార్జిటౌన్ కన్యకాపరమేశ్వరి సత్రపులో బాలానంద ప్రదర్శనము నేర్పాటు చేసిరి, ప్రదర్శనము ననేకులు వచ్చి చూచిరి. నేడు బాలబాలికలచే వినోద ప్రదర్శనములు కూడా జరిగెను.

రాష్ట్ర మంతరినుంచి అనేకులు బాలబాలికలు తాము వ్రాసిన బామ్మలను, అల్లి కళనులను, కొయ్యబామ్మలను ప్రదర్శనమునకు పంపిరి. వస్తువులను పంపిన పిల్లలందరును 14 ఏండ్లలో పువారే. చిత్రలేఖనములోనూ, కుట్టుపనిలోనూ బాల బాలికలు చక్కటి భావోత్సాహములను ప్రదర్శించిరి. బెసెంట్ స్కూల్లో చదువుచున్న వెంటటనాథ్ (5 ఏండ్లు) అను విద్యార్థి, తెల్ల కాగితమునకు అటు, ఇటూ మార్పిక వదలి, మధ్య నల్లరంగు పూసి, చిత్రమునకు "తార్ రోడ్డు" అని పేరు పెట్టెను. చూసిన పెద్దలు చాలా వింతపడిరి. దాదాపు చిత్రము లన్నియు బెసెంట్ స్కూలు పిల్లలు పంపినవే. కె. వి. సుధాపార్వతి అను బాలిక, బీరకాయ పీచుతో మనీషర్ను తయారేసెను. భారతి కరుణ అను బాలిక, 'దిట్టిబామ్మ' వంటి ఒక బామ్మనుచేసి దానికి కాంగ్రెస్ వైలట్ అని పేరుపెట్టెను. బామ్మలన్నియు, తెలివి తేటలనో, మురిపెము గొల్పు అమాయకత్వమునో ప్రదర్శించుచున్న

వి. ఈ వినోద ప్రదర్శనములకు శ్రీయుతులు మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ, బాపిశిడు, చామకూర సత్యనారాయణ, చావలి హనుమంతరావు, గారలు మొదలైన అనేకులు పెద్దలు వచ్చిరి.

పిల్లలు వినోద ప్రదర్శనములు, నాటకములు, పాటలు, నాట్యములు జరిపిరి. కిళాంబి రాజకుమారి (5 ఏండ్లు) "ఏదేశమేగినా, ఎందుకాలిడినా" అను గీతమును చాలా ఇంపుగా స్ఫుటముగా పాడెను. పి. సరోజిని (9 ఏండ్లు) చక్కగా నృత్యము చేసెను. వారణాసి స్ఫుటహృదయం (12 ఏండ్లు) ఆరితేరిన హాస్యనటునివలె నటించెను. పిల్లలందరునూ బాగుగానే నటించిరి.

శ్రీ ఖాసా సుబ్బారావుగారు పిల్లలకు గాంధీజీనిగురించి చెప్పచూ, "తప్పు చేసినచో, వెంటనే పశ్చాత్తాపపడి, ఆ తప్పువలన బాధపడినవారికి క్షమార్పణ చెప్పకొనవలెను. ఇదియే గాంధీజీ మనకు చెప్పిన నీతి" అని బోధించిరి. తదుపరి ఖాసా సుబ్బారావు గారిచే ప్రదర్శనపు పోటీలలో పాల్గొనిన పిల్లలకు బహుమతు లివ్వబడెను. ఖాసా సుబ్బారావుగారు బాలసంఘము వారికి చూ. 116 బహుమతి చేసిరి.

శ్రీ న్యాయతి రాఘవరావు దంపతుల వందన సమర్పణాంతరము 'జన గణమన ప్రార్థనతో ప్రదర్శన కార్యక్రమము సమాప్తమయ్యెను.

బాలగేయాలు

శ్రీమతి పర్వ సీతాదేవి
[సంపాదకురాలు]

శీతకాలమొచ్చే కోలు చీరెల్లా చినిగే,
సీత మీ అన్నల్లా కోలు ఎప్పుడు రాకేమీ?
వచ్చిరి అన్నల్లా కోలు వనముల్లా దాటి,
నిలచిరి అన్నల్లా కోలు నిమ్మా తోటల్లో.
కాళ్లకు నీల్లిచ్చి కోలు కన్నీరూ విడిచే.
ఎందుకు కన్నీరూ కోలు ఏలా కన్నీరూ?
తుడుచుకొ కన్నీరూ కోలు ముడుచుకొ నీకురులూ,
ఎత్తుకొ పాపణ్ణి కోలు ఎక్కు అందలమూ;
నీవు చెప్పేవారికి కోలు నీవు చెప్పిరావే,
నే జెప్పేవారికి కోలు నే జెప్పివస్తానూ.
పట్టి మంచం మీదా కోలు పవళించిన మామా!
మా అన్నలొచ్చారూ కోలు మ మృంపారండీ.
మీ అన్నలొక్తనూ కోలు ఏమి తెచ్చినారూ?
నాకు నల్లి చీరా కోలు నెమలడుగుల రెవికా,
పాపకు పట్టంగీ కోలు పాలు త్రాగు గిన్నే,
వారికి యంబ్లామా కోలు అంగేలా జోడూ.
అత్తకు పట్టు చీరే కోలు అద్దాలా రెవికే,
మామకు పట్టంచూ కోలు మడతల శాలువలూ.
అయితే నే నెరుగా కోలు మీ అత్తేగానీ.

కెంపులు

[శ్రీ యామర్తి గోపాలరావు]

కెంపుల విషయం ఆటే తెలియకపోయినా, కెంపు రంగునీ, కెంపు మీరినీ, కెంపు కుంకుమనీ మనం 'కెంపు' పదాన్ని వాడుతున్నాము దీన్ని బట్టి మానే, కెంపు అని చెప్పంగానే, ఒకవిధమైన రంగు మన భావనలోకంలో గోచరమౌతుంది. కంఠగింజలు గానీ పావురపు నెత్తురుగానీ కెంపు రంగుగా ఉంటాయి. ప్రసిద్ధికెక్కిన తొమ్మిదిరత్నాల్లో కెంపుకూడా ఒకటి. ఇవి లోహితీ పద్మచ్ఛాయ కలిగినవి కాబట్టి పద్మరంగాలనికూడా అంటారు. కొన్ని సాహిత్యగ్రంథాల్లో శోభనశ్రీ కల్పం దీనికి సర్వాయపదంగా కనిపిస్తుంది మాణిక్య శబ్దం కూడా ఈజాతి రత్నాలు శృంగారమంది మహాకవి కాళిదాసు 'మాణిక్యవీణా ముపలాల యంతిం...' అని సరస్వతీదేవిని మాణిక్యవీణా పాణినిగా వర్ణించాడు 'మాణిక్యంలాంటివాడు వాడికేమమ్మా' అని ఇత్యాదిపదాలు శ్రేష్ఠతో సూచకంగా వాడుతున్నాము. కాని సర్వ సామాన్యంగా వీటిని కెంపు అంటారు. కనుక ఈ కెంపులకు ఒకరకమైన ఆకర్షణీయమైన రంగుగా, కొంత విశిష్టత కల్గియున్నట్లుగా అర్థమవుతున్నది. అందువల్లనే వీటిని అందంగాఉండి ఆనందాన్ని కలుగజేసే సరస్వతీయోచార్యులు ఇలాంటి రంగుతోనే కనిపించానా, ఆకర్షణీయంగానూ ఉన్న రాళ్ళకు సాహిత్యములు 'రూబీస్' (Rubies) అని అంటారు. కెంపులు కురువింద జాతికెందిన ఎరుపురంగు రాళ్ళు అని పాశ్చాత్యులు అభిప్రాయపడ్డారు.

కెంపులను మనం రత్నాలుగా పరిగణించి, అలంకరణలో ఉపయోగిస్తున్నాము. కాబట్టి వీటి యొక్క సహజగుణాల్లో ముఖ్యమైనది ప్రకాశము. ఇది కొంత కిరణ భేద్యమైన, అరుణ కాంతులు మిరుమిట్లు గొలిపేటట్లు విరజిమ్మటం, ఆభరణాల్లో అధికంగా ఉపయోగించటానికి కారణం. వీటిరంగు స్ఫటికాన్ని మానే దిక్కునుబట్టి మారుతుంటుంది. ప్రతి స్ఫటికానికి 'స్ఫటికాక్షం' ఉంటుంది. వీటిని ఈ అక్షం ద్వారా పరీక్షించినపుడు, గరిష్ఠవర్ణాన్ని ప్రదర్శిస్తాయి. కనుక కెంపులు మొదలైన రత్నాలు కోనటప్పుడు, వాటి అక్షాలు చూసే వాళ్ళ కళ్ళకెదురుగా ఉండేటట్లు కోస్తారు. ఆత్యధిక ఉష్ణోగ్రతలో ఆకంపనగా కనిపిస్తాయి. చల్లారితే తిరిగి సహజ వర్ణాన్ని పొందుతుంది. ఇది కొన్ని స్థానాల్లో పగులు చూపుతున్నప్పటికీ సహజంగా విడబడిపోయే స్వభావం కలది కావు.

ఇవి కురువిందజాతికి చెందినవి గావలంకల ప్రథమంగా అల్యూమినియపు భస్మం వీటిలో ఉంటుంది. దీనితోపాటు క్రోమియంగూడ కలిసి ఉండటమే కెంపులకుగల ఎక్కువనానికి కారణం. ఇలాగే ఎత్తుగా కనిపించే 'గార్నెట్', 'స్పిసెల్' మొదలైన ఖనిజాలనుచీ, కెంపులకు గుర్తుపట్టే ఒక చిన్న పరిక్ష ఉంది. ఈ స్ఫటికాలను డ్రైక్రోస్కోపుతో కనుక పరీక్షిస్తే, రెండు ప్రతిబింబాలు కనిపిస్తాయి. ఒకటి కెంపువర్ణంగానూ, రెండోది అరుణోదయపు రంగులోనూ ఉంటాయి. 'గార్నెట్'కు 'స్పిసెల్'కు ఇలాంటి భేదము లేదు. ఇదే కాకుండా వాటివాటి యొక్క తారతమ్య సాంద్రతల భేదంవల్ల కెంపులను మిగతావాటినుండి, వేరుచేయవచ్చు. అధికమైన వక్రీభవనగుణకాన్ని (Refractive Index) కల్గియుండుటమే వీటియొక్క ప్రత్యేక సూచనగుణం. కాని కాంతిరక్షణము, వదజలే శక్తి కొంచెం తక్కువ కావటంవల్ల ఇతర రత్నాలతో కంటిగా ప్రకాశించవు. సాధారణంగా

పచ్చటి ఆకారంలో స్ఫటికత్వాన్ని పొందుతుంది.

కెంపులకు బర్మా పుట్టిల్లు రత్నాలజాతికి చెందినవన్నీ బర్మాలోనే ఎక్కువగా లభించేది. ఆంగ్లేయులు రాకముందు ఈ గనులు ప్రసిద్ధిలో లేవు. వారి అధీనంలోకి వచ్చినతర్వాత, వాటి నన్నిటినీ బాగా తిరగ్రవ్యవస్థ పరిశోధించారు. ప్రాచీనరు జడ్ అనేఆయన ఈ కెంపురాళ్ళు పరిక్ష చేయటంలో తీవ్రమైన కృషిసలిపాడు.

బర్మాలో తొరికే కెంపులు గున్నపు రాతిలోనివి. ఇచ్చట రత్నాలకు నిలువమైన భూమిని 'బియాన్' (Byon) అని స్థానికంగా పిలుస్తారు ఈ 'బియాన్' అనే భూమిలో కూడా కెంపులు ఎక్కువగా లభిస్తాయి. గున్నపు రాతి కొండల గుహల్లోనూ, నదీ తీరల్లోనూ, పర్వతల్లోనూ, దొరుకుతున్నాయి. బర్మాలో కెంపులు లభించే ప్రాంతాన్ని చూడు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. 1. మోగ్ రాతి ప్రాంతం (Ruby Mines District); 2. సాగ్విన్ కొంప రాతి ప్రాంతం (Mandalay District); 3. నాని యాజ్ రాతి ప్రదేశం (Myitkyina istrict). ఈ మాడింటిలో మొదటి ప్రాంతం బాగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. ఇది ఉత్తరం భామూ జిల్లా, తూర్పున సాన్ ప్లేట్సు, దక్షిణం, మాండలే జిల్లా, పశ్చిమం 'కాఫీ' లతో ఆవృతమైన భాగం. ఈ భాగం ఐరావతీ నదీ తీర ప్రాంతంలో ఉన్నది సాన్ పిగ్మూమిలో ఇం ఒక భాగం. ఐరావతీ 61 మైళ్ళ దూరంలో సముద్ర మట్టానికి 4000 అడుగుల ఎత్తున ఉన్న 'మోగ్' ఈ పరిశ్రమ కంటిపట్టే కేంద్రస్థానం. ఇక్కడ పెద్ద పెద్ద గుంటలు తీసి, లోపలి భాగాన ఉన్న 'బియాన్' అంతా మైకి లాగి కడిగి, శుభ్రపరచి, అందులోనుంచి కెంపులను సంపాదిస్తారు. ఈ కడగటం మొదలైన పూల కొఱకై, 'వేణి' కాలువకు అనకట్ట కట్టి, ఘమారు 450 హార్సుపవరు గల విద్యుత్ యంత్రాలని అమర్చుతారు. దీనికి తోడు, చుట్టూ ఉండే పల్లెవాసులకు కూడా, యంత్ర సహాయం లేకుండా కెంపులను పోగు చేయటానికి అనుమతి నిచ్చారు.

బర్మాలో ఈ పరిశ్రమ ఆధునిక పద్ధతులపై, 'బర్మాయీ' మైన్స్ కంపెనీ వారు 1885 మొదలు 1925 వరకు, నలభై సంవత్సరాల పాటు జయప్రదంగా జరిపారు. వీరు పడిన నలభైవేళ్ల శ్రమలో ఘమారు మూడు కోట్ల రూపాయల నిర్భాగం కెంపులను తయారు చేసారు మోగ్ లోయలో, రత్నాలుండే ఒండ్రుమట్టిని, తీసుకొని వచ్చి యంత్రాల సహాయముతో బాగా కడిగి, పరిశుభ్రం చేసి, దాంట్లో ఉండేటట్టే చిన్న పలుకులను సైజును బట్టి, సాంద్రత బట్టి వేరు చేస్తారు. కెంపులు సంపాదించటంలో దేశకాలానుగుణ్యంగా వివిధ పద్ధతులు అమలులో ఉన్నాయి సాధారణంగా కెంపులు ఉండేటట్లు వంటి 'బియాన్' భూమి వాదాపు 20 అడుగుల మొదలు 40 అడుగుల లోతు వరకూ ఉంటుంది దీన్ని తీయటానికి ఒండ్రుమట్టిలో తీసే గుంటలను 'ట్రెక్ లోను' అంటారు.

కెంపులు ఇంకా సయాంలో, చాలచోట్ల దొరుకుతున్నట్లుగా తెలుస్తుంది. కెంపులను ఎగు మతిచేయటంలో చాంబ్ బన్, క్రాబ్ రాష్ట్రాలు పేరు పొందినవి. ఇక్కడి కెంపులు, ఇతర ఖనిజాలతో కలిసి దొరుకుతుంటాయి. ఇవి బర్మా కెంపులంత కాంతింతంగా ఉండవు. భారతదేశంలో మధ్యపరగణాల్లో ఘమారు

1200 చదరపుఅడుగుల ఒకటే ఒల్లపరుపు శిల ఉన్నది. దీనినుండి లభించే ఖనిజం కొంచెం ఎక్కువగా ఉంటుంది. దీన్ని 'ఇంపెరియల్ ఇన్స్టిట్యూట్'వారు పరిక్షచేసినపుడు, 98.91 పాళ్ళు అల్యూమినియపు భస్మం, 3.81 పాళ్ళు ఇసుక ఉన్నట్లుగా తెలిసింది. మద్రాసు రాష్ట్రంలో కొద్దిగా కొయ్యంయత్తురు జిల్లా లోనూ, నేలం జిల్లాలోనూ లభిస్తున్నట్లుగా అచాక్షి. నేలంజిల్లా తిరుచెంగోడ్ తాలూకా చోళసిగమణినదగ్గరు వింద శిలతోపాటు కెంపులు కూడా లభిస్తున్నట్లు ఆధారాలున్నాయి. మైనారు సంస్థానంలో, ఇటీవలనే, కొప్పతాలూకాలోనీ, మేల్కొట్టె వద్ద కెంపులు లభిస్తున్నవని భూగర్భ శాస్త్రవేత్త శ్రీ యస్. లక్ష్మణరావుగారు తెలిపారు. ఇవి అరంగుళం దళసరిలో విడిస్ఫటికాలుగా లభిస్తున్నందు వల్ల, తిరిగి పాలిష్ చేయవలసరం లేదు. ఇవికాక, ఇంకా, కాడూరు జిల్లాలోని న్రింగేరి వద్ద, కురువిందపుగుంటలోనే లభిస్తున్నట్లుగా వివరం.

పురాతన కాలం నుంచీ, ప్రపంచంలో, రత్నాలకు, సావరంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన సింహళంలో కెంపులు అధికంగా లభిస్తాయి. ఇక్కడ స్థానికంగా 'ఇల్లామ్' అని పిలవబడే భూమిలో, కెంపులు మొదలైన రత్నాలన్నీ ఉంటాయి. ఇది భూమట్టానికి, దాదాపు 251 లోతున ఉంటుంది. రక్కోనా, రత్నపురం, బాల్లూడా, రత్నపరిశ్రమమ్, ప్రసిద్ధికెక్కిన కేంద్రాలు. సింహళంలో, సాధారణంగా, దాదాపు 20 అక్షుల దూపాయలు విలువచేసే, రత్నాలు, ప్రతి సంవత్సరం, ఉత్పత్తియగుచున్నది.

ఇంకా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూసౌత్ వేల్సు, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, చైనా, రష్యా, యునైటెడ్ స్టేట్సులో, లభిస్తున్నట్లుగా తెలుస్తున్నదిగానీ, ప్రపంచంలో, కెంపులకు ప్రసిద్ధికెక్కిన దేశాలు శ్రీలంకానా, బర్మా, సయామ్, సింహళములనే చెప్పాలి.

విజయంతంగా, తయారు చేసిన కృత్రిమ రత్నాల్లో కెంపు ఒకటి రత్నాలను కృత్రిమంగా, పెద్ద మొత్తాల్లో, మొదటగా తయారు చేసింది కెంపునే. నేటికీ, కృత్రిమ రత్న పరిశ్రమలో కెంపు ప్రసిద్ధి పొందిన రత్నం. వీటిని, తయారు చేయటానికి కావలసిన మూల పదార్థాలు అల్యూమినియం, క్రోమియపు భస్మాలు.

ఆదిలో, ఫ్రెమి, హౌటెఫ్యూల్ (Fremy and Hautefeuille) అను శాస్త్రజ్ఞులు అల్యూమినియపు భస్మాన్ని స్ఫటికత్వాన్ని చెందించారు. సీసం, అల్యూమినియం, క్రోమియం భస్మాలని, ఒక పెద్ద మూలలో తీసికొని, ద్రవీభూతంచేసి, 7, 8 రోజులు చల్లారుస్తారు. 80 మొదలు, 40, కెలో గ్రాముల దాకా, తూగేటటువంటి కెంపులు ఏర్పడతాయి కాని, అందులో ఒక్కటి కూడా రత్నం మాదిరిగా ఉండదు. ఇలాగే, అల్యూమినియపు భస్మపు ఆవిరిని ఘనీభవింప జేసినపుడు కూడా మంచినకపు కెంపులు ఏర్పడలేదు.

తదుపరి, ఫ్రెమి, వెర్నూల్ (Fremy and Verneuil) అను శాస్త్రవేత్తలిద్దరు కలిసి, కెంపులు తయారు చేయటానికిని, ఇసుక మూసలు తీసికొని, ఎన్నోప్రయత్నాలు చేశారు ఈ మూసల్లో, క్రోమియం అల్యూమినియపు భస్మ మిశ్రమం, పొటాసియా కర్బనితం తీసుకొని, బొగ్గుతో కలిపారు. ఈ మిశ్రమాన్ని, నిదానంగా వేడి చేసినప్పుడు, బొగ్గు బొగ్గులును వాయువుగా మారి పైకి పోతుంది. మిగిలిన పదార్థమంతా, నూత్న రంధ్రాలను గల్గి ఉంటుంది. ఎనిమిది రోజులైన తర్వాత ఏర్పడిన రాళ్ళలో మిక్కిలి పెద్దది 4, 5 మిల్లీ మీటర్ల పొడుగూ, 1 మి. మీ. మందం ఉండి, క్షి క్యారట్లు లేక 60 మి. గ్రాములు తూగుతుంది. ఈ రాళ్ళు రత్నాల మాదిరి, చెక్కుటానికి, చిన్నవిగా ఉండటమే కాకుండా నిజమైన కెంపుల మాదిరి వాటికి అందం కూడా లేదు.

జినివా దగ్గర ఉన్న ఒక వాతగురువు చిన్న కెంపు ముక్కలను కరిగించి పెద్ద రాళ్ళుగా తయారు చేశాడు. ఇది చూచి వెర్నూలు (Verneuil) అల్యూమినియపు భస్మాన్ని

కరిగించి, పెద్ద సైజులో కెంపులను తయారు చేశాడు. ఇవి మంచి కాంతింతంగా కనిపించేవి. ఈ పద్ధతి పరిశ్రమ కనుగుణ మైనది కూడాను. ఒక్క పనివాడు ఒక్కొక్క బట్టిలో గంటకు 80 పైన క్యారట్లు తూగే, కెంపులను తయారు చేసే, బట్టిలు పదింటిపైన అజమాయిషీ చేయగలడు.

ప్రస్తుతం, అల్యూమినియం భస్మాన్ని 'ఆక్సైడజనీక్' (Oxy-hydrogen flame) తో కరిగించి, తిరిగి తక్కువ ఉష్ణోగ్రతలో ఘనీభవింప చేసి, కెంపులు తయారు చేస్తున్నారు. ఈ పద్ధతికి 'డెవిల్' అను ప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్త సంస్కరించిన 'ఆక్సైడజనీక్' ఉపయోగంలో ఉన్నది. ఒక బట్టిలో బల్ల పరుపు చిట్రం మీట 'ఆక్సైడజనీక్' నమరుస్తారు. దానికి పైన, ఒక పేటికలో భస్మాన్నిపోసి ఉంచుతారు. సుత్రో, 'ఆ పేటికను నియమిత కాలంలో కొట్టు తుంటే, అల్యూమినియపు భస్మం, చిల్లుల్లోంచి రాలుతో, మంటలో అమర్చబడిన ఒక కడి మీద కూచి కాకారంలో కుప్పగా పేరు కొంటుంది. ఉష్ణోగ్రత ఎక్కువైన కొద్దీ, నూచికాకృతిలో వేరిన భస్మమంతా కరిగి గోలీల మాదిరిగా, తక్కువ ఉష్ణోగ్రతలోనున్న చిట్రం మీదపడి ఘనీభవించి స్ఫటికత్వాన్ని పొందుతుంది. ఇదే కెంపురాళ్ళు వీటిని చెక్కినపుడు సహజమైన రాళ్ళకు వీటికి ఏ మాత్రం భేదం కనుపించదు. కాని ఈ పద్ధతికి అతి శుభ్రమైన అల్యూమినియపు భస్మం అవసరం. ఏ మాత్రపు మలిన పదార్థం ఉన్నప్పటికీ, (కనీసం నూటికి 0005 మొదలు 1 పాలు ఉన్నాపర), పడిన శ్రమ అంతా వృథా జౌరుంది. తయారు చేసిన వాటికి కెంపురంగు ఉండును. కెంపు ఎరుపుకు బదులు, ఒక్కొక్కప్పుడు, ఇలుకరంగు కనుండుంది. సాధారణంగా మెగ్నీసియా భస్మం మలిన పదార్థంగా జేరుతుంటుంది.

కాని కెంపుల్లో, ఏది కృత్రిమమైందీ, ఏది సహజమైందీ, అతి సులభంగా గ్రహించవచ్చు. కెంపులను, నూత్నదర్శిని సహాయంతో, పరీక్షించినపుడు, స్ఫటికాల్లో ఏనో ఒకరకమైన సందులున్నట్లుగా కనిపిస్తాయి కృత్రిమమైన కెంపుల్లో ఈ సందులు నీటి బుడగల మాదిరి గుండ్రంగా లేక క్రమమైన ఆకారంగానో ఉంటాయి. స్వాభావికమైన కెంపుల్లోని సందులు క్రమంగా ఉండవు. మరొక భేదం కూడా ఉన్నది. అన్ని కెంపులకూ లోపల పొరలుంటాయి. ఈ పొరలగుండా కాంతి ప్రవరించి రంగును ప్రకాశవంతంగా చేస్తుంది. స్వాభావికమైన కెంపుల్లోని పొరలు సుశుభ్రాలుగానో, సమానాంతరంగానో ఉంటాయి. కృత్రిమరాళ్ళలో పొరలు ఒంపుతిరిగి ఉండటం వల్ల సులభంగా గుర్తించవచ్చు.

ఈ విధంగా తయారు చేసిన కెంపులు, గడియారాల్లో జ్యూయెల్సుగానూ, యంత్రాలలోనూ, ఆభరణాల్లోనూ ఉపయోగిస్తున్నారు. కాని, సహజమైనవాటి కున్న విలువ కృత్రిమంగా తయారు చేసిన వాటికంటే లేదు. భారత దేశంలో, ఇంకా ఎన్నో, గనులు, భూగర్భంలో కనుగొన గుండా ఉన్నాయని పలువురు తెలుపుతున్నారు. ప్రసిద్ధ భూగర్భ శాస్త్రవేత్తలు వీటినిన్నిటినీ బైటికి లాగినపుడు భవిష్యద్భారతం కెంపులతో నిండి యుండగలదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ, నేత్రానందాన్ని ప్రసాదించే వస్తువుల్లో కెంపు ఒకటి.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

గుగు వాయ నక్కరలేదు. అయ్యేదరికి తల్లిని రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానిదో. దబ్బు వావను చేయందును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2.8-0. మధ్య రకమై యుండిన రూ 3.8-0, పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0. గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy No.1(127) P.O. Rajdhanavar(Hazariibagh)

తోరూదత్ : తొలితర

(7 వ పేజీ తరువాయి)

Lo! she stands up,
stands up e'en now,
strong once more
for the battle-fray,
Gleams bright the star,
that from her brow
Lightens the world,
Bow, nations, bow,
Let her again lead
on the way!"

ఆమె ఆఖరిపు స్తంభం 'The ancient ballads and Legends of Hindusthan.' దీనికి సమీక్షగా సాటర్ డి రెవ్యూ రాసింది. 'మేధా శక్తిలో, గతించిన ప్రప్రముఖ స్త్రీమండలంలో తోరూదత్ ఒకామె. జూరి సేండ్ కానీ బారి యిలియట్ కానీ యిరలై ఒక్కేళ్ల వయసులో చనిపోయేవంటే, తోరూదత్ మనకు విడిచి పోయిన మహా తర రచనలను వాళ్లు విడిచి వళ్ళి లేక పోయేవారు? ఎడ్వర్డ్ థామ్సన్, తోరూ ను కాఫోలో, ఎమిల్ బ్రాంటోతో జతచేస్తాడు.

* * *

తిరిగి యూరోపు ప్రయాణం సంకల్పించు కుని, విదేశంలో స్నేహితుల కొకరి కిలా రాస్తుంది. 'ఇంగ్లండు తిరిగి వచ్చి స్థిరపడిపోవాలను కుంటున్నాం. ఇండియా వదిలేముందు తోట అమ్ముతాం'.

కాని ఆమెకు పూరితిత్తుల జబ్బు పట్టుకుంది. స్నేహితులకు రానే లేకుండా ప్రతిదినమూ వ్యాధి పరిణామాన్ని వర్ణిస్తుంది. ఆమె మనసు కంచుకో పోసాగింది.

'And what if I should chance to die?
None miss one bubble from a stream'
'But life, or silent slow, despair'.

నిరాశ నిర్వేదం కిందికి, దిగింది; నిర్వేదం వేదాంతమయింది వేదాంతం పద్యమయింది.

'Death comes to all soon or late'

వచ్చింది, వీచింది, అప్పుడప్పుడే వికసితా లైన పూరెకుల్ని చీల్చిని పాడుగాలి. 1877, ముప్పై ఆగస్టు అమర్ నాగ్ రూఢా చెబుతాడు నా బదులు

"Her race was run"

* * *

మానవత్వానికి రెండు డేర్ గాండు తెగులు— యుద్ధం యిది మెం తెగులు; వ్యాధి ఇది పురుగు తెగులు. సచ్చటిమానవత్వం పిడికెడు బూడిద అయిపోతోంది. పరిపక్వం కాకుండా, జీవితం పూర్తిగా రుచిహీనమౌతూ, కన్న కలలు ఫలించడం మాడకుండా, గతించిన దురదృష్టవంతు లందరికీ ప్రతినిధి తోరూదత్. చైతన్యాన్ని పరిహరించే మృత్యువుతో చేతికి చేయిచ్చి, కత్తికి కత్తిమాసి, పోండ్డి పోయిన సహనశీల; జీవా నందం కోసమైన కవిత్యం సృష్టించి, పుట్టలేనె కురిపించి, చైతన్యం సృష్టించి, ఓడిపోయి, సమసిపోయి, యెండిపోయిన అక్క నాకు తోరూ. నా దృష్టిలో త్యాగానికి గాలిగోపురం తోరూ. నా మనస్సులో పచ్చన, వెచ్చన తోరూ. నాలో తాగుణ్యం తోరూ. నాలో, నెత్తురు ప్రతికణంలోనూ తోరూ. తోరూ సాధించకుండాపోయిన మానవానందానికి నేను పాటుబడుతాను. అవసరమైతే ఆమెలాగే సమసి పోతాను. మాయద్వీర నెత్తుటిలో తడిసి న ధ్వజాన్ని మరొకడు అందుకుంటాడు. మానవు లకు నాయకులు కవులు. కవులు పురుషోత్తిములు. కృష్ణశాస్త్రిగారు అన్నట్లు బ్రహ్మాండమైన హృదయమే కాదు కవికి అవసర మయింది; అతనికి బుర్ర వుండాలి. హృదయం మేధస్సు కలయిక రాచబాట. 'మరో ప్రపంచం; మరో ప్రపంచం. పదండి ముందుకు, పదండి తోసుక, పోదాం పోదాం పైపైకి.'

[ఉపయోగపడిన గ్రంథాలు :

(1) 'విశ్వభారతి' సంచికలు; (2) ముక్కు రాజ్ ఆనంద్ : 'The golden breath'; (3) Ancient ballads and Legends of Hindusthan; (4) 'Life and Letter of Toru Dutt'.]

బాలానందం

(14-వ పేజీ తరువాయి)

కనుక ఈ వర్షం స్కూలు ప్రైముకు వెలిసిపోవచ్చు. (ఇద్దరూ ముఖాలు కడుగుతుంటారు. సుందర్ నాథ్ కళ్లు నులుముకుంటూ లేచి వచ్చి వారిదగ్గర నిలబడతాడు.)

సుం : నన్ను లే ప కుండా వచ్చినారా? మీపని చెప్తా నుండండి! సర : అవును. అలారం ఆరు న్నరకు పెడితే సరి. యింకా పెందల కడ లేవచ్చు.

సుం : ఎవరు పెట్టారు. మీరు పెట్టుకోడం తప్పేమా?

హేమ : ఊరు కో అన్నయ్యా! అన్నిటికీ అబద్ధాలే ఆడతావు. నీ కందరూ అడపిల్లలే పుడతారు.

(సరస్వతి, హేమలత లెక్కలు చేస్తుంటారు. సుందర్ నాథ్ నోట్లో పుల్ల పెట్టుకొని పడవలు కట్టి వదలు తుంటాడు వర్షపు నీటిలో.)

సుం : యా ప రో !! నా పడవలు ఎలా వెడుతున్నాయో !!! చూచారా? మన స్కూలువైపు పోతున్నాయి. నేను పడవలమీదే వెడతా నోయ్. చూడండి నా కెన్ని పడవ లున్నాయో! మిమ్మ ల్నిద్దరినీ రాని వ్వను.

సర : (పరుగున వచ్చి) అమ్మో, యీ పడవ లన్నీ మియ్యేనా, ఏ పూ రి కి ప్రయాణం?

సుం : ప్రయాణానికి కాదండోయి. ఈ మధ్య యుద్ధంలో ఓడలన్నీ మునిగి పోయాయి కదూ. అందుచేత నా పడ వలమీద ఇతర దేశములతో వర్తకం చేస్తాను.

సర : బ్లాక్ మార్కెట్ ఏ మైనా జరుపుతావా?

సుం : ఛీ! మన స్వతంత్ర దేశంలో అలాంటివి జరగడమే!

సర : అయితే మీతో నేన్నూ వర్తకంచేస్తాను. యీ పడవలన్నీ నీవు నడవలేవు. ఒకపని సాధించడానికి ఒకరి కంటే యిద్దరుండటం మంచిది.

హేమ : అయితే నేనూ వస్తాను.

సుం : మీ రెవ్వరూ రావద్దు. త్రోవలో పెద్ద తుపానులు వస్తాయి. సముద్రములో పెద్ద పెద్ద కెరటాలు వస్తాయి. తిమింగిలా లెన్నో ఊటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు ఓడలనే ముంచేస్తాయట— ఇవన్నీ మీరు చూస్తే భయపడతారు.

సర : పరవాలేదు - మేము భారత నారీమణులం. అలాంటివి లెక్కచేయం.

సుందర్ : చెల్లాయ్, నీవు యింటి వద్ద ఉండు. అందరూ పెళ్లిపోతే యింట్లో పిల్లలుండరు. నీకు లండను నుండి చక్కని మర బామ్మలు తెస్తామే!

హేమ : నాకు విదేశవస్తువు లక్క లేదు. ఇంటా బయటా వాటితోనే నిండివుంది దేశం. వాటిని మాని స్వదేశవస్తువులు వాడినగాని దేశం బాగుపడదు.

సుం : పడవలు చూస్తూ స్తంభాన్ని పట్టుకొని వచ్చిరాని పాటపాడు తుంటాడు.]

చక్కని చుక్కా—
చుక్కని నీవేస్తే
చుక్క వలుసులో
నాకను చడిపిస్తా—
కెరటా లెన్ని
కేకలు వేసి నా—
తిమింగిలా లెన్ని
తేలి వచ్చినా—
తుఫాను లెన్ని
పీచికోట్టినా—
అలజడి లేక
అందముగా
వల్లివద్దాం
లండనుపట్నం

(పాట పాడుతుండగా యింట్లో కేక వినిపిస్తుంది)

తల్లి : యింకా స్కూలుకు పై మవ లేదా! కాఫీ తీసుకొండి, బడికి పోదురుగాని.

(హాల్లో కాఫీ తీసుకొంటూ హేమ లత కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తుంటుంది.)

హేమ : వదినా! వదినా! అదిగో ఆకాశంలో ఇంద్రధనస్సు. ఇంక వర్షం రాదు. కాఫీ త్వరగా త్రాగు. స్కూలుకు పోదాం.

(అందరూ పుస్తకాలు సరుదుకొని స్కూలుకు వెళ్లిపోతారు.)

3

(కొన్ని రోజులు గడుస్తాయి. పరీక్షలు దగ్గరకు వస్తాయి.)

సర : హేమలతా, హిందీ పాఠం చదువు. రేపు మీకు హిందీ పరీక్ష కదూ!

హేమ : అవును వదినా, మర్చి పోయాను.

సర : (సుందర్ నాథ్ వైపు చూచి) రేపు పరీక్ష ఉంటే చదవకుండా జోగుతా వేం! చదువు.

సుం : నేను చదువ కక్కలేదు. అదిగో చూడు—సరస్వతి విగ్రహం. దానికి నమస్కరించి వెళ్ళానంటే— పేపరంతా వ్రాసి వస్తాను.

(ఇంతలో తల్లి పిలుస్తుంది. తల్లి దగ్గరకు పరుగెడతాడు.)

సర : హేమలతా, రేపు ఉదయాన్ని ఒక గమ్మత్తు చేయాలి. మీ అన్నతో చెప్పకే! నేను బామ్మ వెనుక పెట్టెల చాటున దాక్కుంటాను.

సుం : (పరుగున వచ్చి) ఏమిటో చెప్పకుంటున్నారు, చెప్పరా?

సర : చెప్పము. మే మిద్దరమూ ఒకటి. నీ వొక్కడవూ ఒకటి.

సుం : ఏ యిద్దరు ఒకటి అయినా మూడవవాని పని సున్నే.

(మరునాడు ప్రార్థన సరస్వతి పెట్టెలచాటున దాక్కుంటుంది. హేమలత పూలు తెచ్చి తేబిలుమీద పళ్ళెంతో పెడుతుంది.)

హేమ : అన్నా, పూలు తెచ్చాను. సుంద : లేచివచ్చి, పూలు తీసుకొని విగ్రహాన్ని పూజించి, కళ్లు మూసుకొని ప్రార్థన చేస్తుంటాడు.)

ముగ్గురమ్మలలోన
ముద్దులమ్మవు నీవు
కోరి మ్రొక్కెద నేను
కరుణింపవే తల్లీ
చిత్తమున నినుదలచి
పొత్తింటు నేబబట్టి
చేయెత్తి మ్రొక్కెదన్
చదువు సాగింపవే || ము ||

(ఈలోపులో సరస్వతి విగ్రహం తీసివేసి, చాటున దాగిన సరస్వతి నిలబడుతుంది. అదేసమయంలో కుమార్ ప్రవేశం.)

కుమార్ : యిదే మిట్రో ఆడ వారికి నమస్కరిస్తున్నావు? (అని పక పకా నవ్వుతాడు.)

సుం : (ఉలిక్కి పడి) లేచి కోపంతో ఎంతవని చేశారు? చెప్తా నుండండి మీపని.

కుమార్ : ఏమి జరిగిందేమిటా?

సరస్వతి : (విరగబడి న వ్యవహారం) కుమార్, చదువు సాగాలి అంటే ఆడ వారికే మ్రొక్కాలి—అల్లరి చేయ వద్దని.

సుం : ఎవరికి మ్రొక్క తే పోయిందేమిటా? అందరిలోనూ దేవుడున్నాడు. (అని సమర్థించు కుంటాడు.)

హేమ : యా ప రో! మన వైవేటు మాస్టరు వస్తున్నారు. యింక చదవండి.

అంతా చదువుట మొదలుపెట్టె దరు.

ఉత్తమచైవ మత గ్రంథము

పండితారాధ్య

చరిత్ర

పాల్కురికి సోమనాథకవి

రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా॥ చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద, మహిమ, పర్వతములను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దుష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండ లేదు. నారాయణరావుగారు రచించి అమూల్యమైన పీఠికకూడ కలదు.

వెల రూ. 5-0-0

ప్యాకింగు, పోస్టేజి రూ. 1-4-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1.

“ರಾಷ್ಟ್ರವಿಕ್ರಿದಾವಾ”

శ్రీ జి. యన్. సూరి

జావాదీవులలో హిందూ దేవతలు

గనోక్వోట్
 ఉన్నవెగలకు గంటలలో గుణము
 ఈశ-రవార్యశిరాజమండ్రె

ఈ . భాగము తంజావూరు జిల్లా పాఠ

వసంతోత్సవము

శ్రీ కృష్ణదేవరాయల కోదండరామయ్య

శ్రీరకాంత కీతల పరిష్కారమున జక్కి నలి నలియై యాకులపాటు నెందిన వనస్పతి వసంతాగమము తెలిసి కలకడేటి తలరుమొలకల దనువెల్ల పులకించి కత్తెరకాలవిప్రయోగ కృధా శ్లోకమునయైన వసంతిదేవికి శాఖాశాహువుల ముస్యాగత మొసగును. కాలపురుషుని కరిచి శాసనమున కర్తవ్యముగా నేర్పడిన ప్రతికర్త విప్రయోగమునకు ప్రతి చింతనేరమి యా ర ని పుండుగా చేయునదిలేక చేతులు విడలించుకొని యున్న తన కాంతునికి వసంతిదేవి నవజీవము సవదరించును. హాకార సహవాసముచే సమ భిన్నమయిన కోయిల వసంతిదేవి వనస్పతుల సమావేశన శుభప్రయోజనమునకు సంతోషించి మావిడిచిపులు మెనవి కొనరికొనరి 'హూ'యని త్రొల్పును. ప్రకృతియే యొక మాతనవైతన్యము, ఒక శ్రీమాతన లేజను పొంది నిత్యమాతన మై నెగడును.

వసంతపు పులకింపు ప్రకృతికి, ప్రకృతి జీవ ములకే గాక మానవజన్మమునకును, మాతన వైతన్యము, మాతనోత్సాహము చేకూర్చును. వసంతా విర్భావముతో మానవజన్మము నవజీవనపథమున నడచుట కుత్సహించును. తిరుత్సాహమును వారు ఉత్సవాదుల జరపుకొని ఊరేగింపుల బాలుగొని సాలుసాలున వెలువలుకుంటురు. అప్పుడే కవి కోకిలములు కలకంఠకంఠములతో కవిత్వాగానము చేయును. ఆ గానము విని తల లూపని ద్విజరాజ ములు లేవు.

శ్రీ కృష్ణదేవరాయల కాలమున ప్రతివత్సర మును నిట్టి వసంతోత్సవములు జరిగెడివి. తరుత్సవ సమయముల ననేక కవిపుంగవులు విచ్చేసి యాయా వత్సరకాలముల వారువారు కూర్చిన రసవత్ప్రబంధముల రాయలవారికి సమర్పించవారట. పారిజాతాపహరణమున నిట్లు కలదు:

"ప్రతివత్సర వసంతోత్సవ
కుతుకాగత కవి వినికర గుంకేతికావ్య
స్మృతి రోమాంచ విశేషిత
చతురాంతపుర వధూప్రసాదనరసికా!"

ప్రతివత్సరమును వసంతోత్సవమునకై యరు డించి యనేక కవిపుంగవులు తా మా వత్సరము కూర్చిన కూర్పుల రాయలవారికి నివేదించుట. అంతఃపురమున వివేదించుచున్న రాయలవారికి తత్తత్కృత్య సారస్య స్మృతి చే రోమాంచ ము కలు గ గా న ది యన్యనారీస్మరణముచే గలిగిన దని యంతఃపుర వధువులు శంకింతురట! చతురలయ్యు నింత మాత్రము తెలియనేరనివారిని రాయలవారు రసి కులై ప్రసన్నచిత్తల గావించుట.

ఈ వసంతోత్సవ సంప్రదాయము శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల కాలముననే కాక యచ్యుత దేవ రాయల కాలముదాక గూడ సాగుచుండినట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీ కృష్ణదేవరాయలవారి కాలములో నీ వసంతోత్సవము విజయనగర ముననే జరుగుచుండెనో, మతెచ్చటనే జరుగు చుండెనో తెలియరాదు. కాని యచ్యుత దేవ రాయల కాలములో నిది తిరుపతిలో శ్రీ వేంక ఠేశ్వరస్వామి సన్నిధిని జరగుచుండినది. అప్పుడు దేశము నాలుగు చెఱుగులకుండి కవీశ్వరులు విచ్చేసి శ్రీ స్వామివారికి 'ప్రబంధ కావ్య పుష్పాంజలి' సమర్పించుచుండిరి. రాధా మాధవ కవి రచించిన 'తారకబ్రహ్మరాజీయము'న నిట్లు కలదు:

"అమృత హీ శ్వరుం (నంజయ తిమ్మన) డొక్కనాడు చతుస్సముద్రముద్రిత మధ్య భూభవన సింహాసనాధీశ్వరుండు నచ్యుత దేవ రాయల కొలువు చేసిచ్చి నిజనివాసభాసుర చంద్రశాలాప్రాంగణముణిమంబంబున విజయ నగరరాజధానింగల బంధువర్గంబును, విద్యత్క వింధులును, వందిమాగధగాయక వారకామినీ నికరంబును సముచిత ప్రకారంబున సేవింప, సుఖగోష్ఠి బ్రవర్తింపుచు నిజస్వామియగు వచ్యుత దేవరాయలు ప్రతి సంవత్సరంబు శ్రీ

వేంకటేశ్వరునకు సత్కృత్యప్రబంధ పుష్పాంజలి సమర్పించుచు గీర్తికృతంబులు నిర్వహించు కొనుచున్నవాడు. తదనుమతంబున నవ్యభునకు నాకు నభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధియు జతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధియు గలుగునట్లుగా నా యిష్టదేవం బగు శ్రీరామవిభునకు సంకితంబుగా నొక్క పుణ్య ప్రబంధంబు చెప్పింపవలయునని సుస్థా జ్ఞనంబులతో"

శ్రీ కృష్ణదేవరాయల కాలములో జరుగు చుండిన నీ వసంతోత్సవమును, నచ్యుత దేవ రాయలవారు తమ కాలమునను గొనసాగింప మగ్దేశంబతోలును. తిరుపతిలో తొలిసారి పట్టాభి షిక్తుడైనప్పటినుండి అచ్యుతరాయలు తమ యిలు వేలుపగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ప్రతి సంవత్సరమును ముడుపు చెల్లించునట్లు వసంతో త్సవ సమయముల సంప్రదాయముగా సత్కృతులు తనకు సమర్పించు సత్కృత్య ప్రబంధముల భక్తి పరమపదై భగవంతునికే సమర్పింపబోలును. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానమున, తిరు పతిలో తదితర దేవస్థానముల నీ వసంతోత్సవము నేటికిని మహావైభవముతో జరుగుచు నేటికిని నిత్యమాతనమై కనువిందు గొలుపు నీ యుత్స వము రాయల హృదయము జూఱగొనిన దనుటలో ఆశ్చర్య ముండదు.

'బుతుధర్మములు, శీత వాతా తపములు,

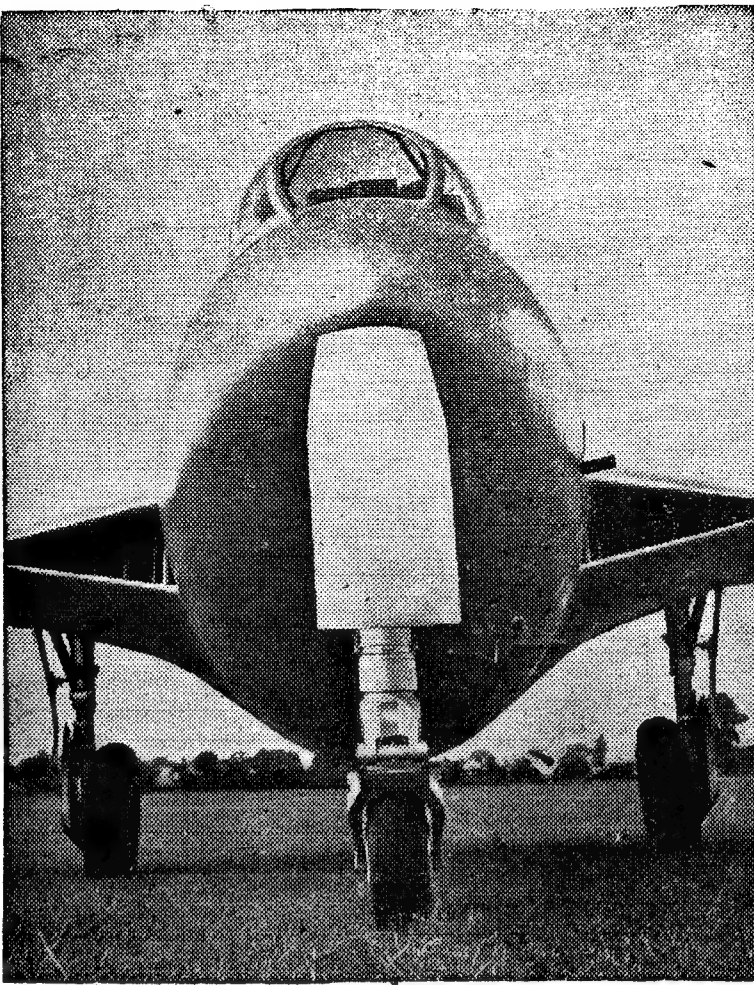
గోచరింపగలదు. అన్న మయ్య కిర్తన మిది చూడుడు

శంకరాభరణము
పల్లవి
ఒక్కలగు నాడవా యోరి యిట్టి
తక్కులం బెట్టితి నన్ను దగిలించి నీవు,
చరణములు
తెలిసితిమిలే తెప్ప తిగు నాళ్లనాటి
జలములు నామిద జల్లుతానే
సాలపుం జూపుల నిట్టే సాంపుగజూచియాచి
కలపు చల్లితివి యెవ్వతెవై నోరి?
కంటిమి నీలగు గ్రక్కన దిరువీధుల
నింటిముంగిటను నీ వేసుతానే
వెంటనె యాలవట్టును విసరేటి కతిబ్బు
చింటిమిద నొకరి వేసాల బోతివో?
ఇన్నియు మెచ్చితిరం
ని న్నంతలోని యిప్పుడు నీ
పున్న పైడియుయ్యాల
నీవుగూతానే
మన్న న కొగిట నన్ను
మరపించి యెక్కడికో
కన్నులార్పితివి
వేంకటరాయయోరి.

(చూ. శృంగారి సంకీర్తనములు - శ్రీ వేంక ఠేశ్వర ప్రాచ్య విద్యా పరిశోధన సంస్థ ప్రకటితము; శ్రీ వేలూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారిచే బరిష్కృతము.)

ఇంక తొలిచరణమున తెప్ప తిరునాళ్లు, రెండవ చరణమున వసంతోత్సవము, మూడవ చరణమున దోలోత్సవము ప్రస్తావితము లగుట గుఱుతింపగలము.

*ఈ వసంతోత్సవము పదమూడవ శతాబ్దిదాక వసంతముకుపున తిరుపతిలో శ్రీగోవిందరాజ

కొత్తరకం "జెట్ ఫైటర్" విమానము. దీనికి ముడుమగ్రానే రెక్కలు ఉన్నాయి. గంటకు 600 మైళ్ళ వేగంలో పోగలదు.

వివాదానందములు మానవక్యక్తిపై పనిగొననట్లే భగవద్వ్యక్తిపైను పనిగొను నను నమ్మకంతో తత్తుడైక ప్ర సార ప్ర భా వ ము తగ్గించు టకై భగవద్వ్యక్తిని వసంతోత్సవము, గ్రహో త్సవము, డోలోత్సవము మొదలగు సత్సవ ముల జరపబోలువని భాగ వ తు లీ యు త్స వ సంప్రదాయముల నెలకొలిపినట్లు ల తో చు చున్నది. ఇట్టి యుత్సవముల ప్రారంభమునకు పరమార్థ మిట్టిదే యని యూహింపవచ్చును.

తాళ్లపాక అన్నమయ్య సంకీర్తనములో నొక చోట నీయుత్సవముల ప్రశం స యు న్ను ది. వ్యక్తముగా నందు శేషేజ నాయా యుత్సవ ములు పేర్కొనబడకపోయినను నందలి చరణ ము లు తత్తుత్సవప్రశంసాత్మకములుగా నుండుట

స్వామివారి బ్రహ్మోత్సవదినములలో నారవ దినమున జరుగుచుండినట్లు తెలియుచున్నది. నాడు సాయంకాలము శ్రీస్వామివారిని తిరు వీధుల నూరేగింతురు. తదుత్సవ సమయములో విరివిగా చందన ము భ క్తాదు ల కు పంచి పెట్టుదురు. ఈ సంప్రదాయం నేటికిని తిరు పతిలో కొనసాగుచున్నది. పదమూడవ శతాబ్ది దాక నిట్లు ఈ యుత్సవము వసంత బుతువున వత్సరమున కొక మా తే జరుపబడుచుండెడిది పదమూడవ శతాబ్దిలో శ్రీ వీరనరసింహ యాదవ రాయలవారి దేవేరి శ్రీ గోవిందరాజస్వామి వారికి మహాక బ్రహ్మోత్సవము జరపినది. ఇట్లు * శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానమున జరుగు నీ వసంతోత్సవ చరిత్ర దేవస్థాన శాసన పరిశోధన నివేదికనుండి గ్రహింపబడినది.

వసంతోత్సవము ద్వితీయవారముకూడ జరుప బడు చుండెడిది. పదునాఱవ శతాబ్దములో మఱి రెండు బ్రహ్మోత్సవములు నెలకొలుప బడినవి. బ్రహ్మోత్సవ సంఖ్యతోబాటు వసంతోత్సవ సంఖ్యయు నిట్లు పెరుగుచు వచ్చినది.

క్రీస్తువదేవరాయల కాలములో శ్రీ. శ. 1515 లో గ్రహోత్సవము కడపటి రెండు నాళ్లలను మఱొక వసంతోత్సవము ప్రధానోత్సవముగా గాక ఉపోత్సవముగా జరపునట్లు నెలకొలుప బడినది. చిత్రా పూర్ణిమనాడు మొదలు మూడు దినము లీ యుత్సవము ప్రధానోత్సవముగా కూడ జరపబడుచుండెను. అచ్యుతదేవరాయల కాల ములో నూతనముగా మఱొక వసంతోత్సవము శ్రీ. శ. 1588 లో నెలకొలుపబడినది. ఈ యుత్స వము నాలుగు దినములు జరుగును. పంసుని మాస ములో ఉత్తరాభాద్ర నక్షత్రమునాడు అంకు రావ్యముతో ప్రారంభమయిన యీ యుత్స వము కృత్తిక నక్షత్రమునాడు ముగియును.

ఇట్లు ఈ వసంతోత్సవము ప్ర ధా న ము గా డరపవలసిన యు త్స వ ము గా గా క యేదేని మఱొక యుత్సవములో కుపాంగముగా జరప బడు చుండుట చేత భాగవతుల కోరికపై నివి యనేకవారములు జరపబడుచుండెను. అందు చేతనే వసంతోత్సవసంఖ్య నానాటికి పెరుగు చుండినది. వసంతోత్సవములు వివిధసమయముల జరపబడుచుండినను నిది తొలుతి వసంతయుతు త్సవముగనే ప్రారంభింపబడిన దనుటను విస్మ రింపరాదు.

క్రీస్తువదేవరాయలవారున, అచ్యుత దేవ రాయలవారున వసంతకాలమున నీ యుత్సవ ములు జరపి, దేశము నాలుగు చెఱుగులనుండి కవీ శ్వరులు విచ్చేసి తాము రచించిన రసవత్ప్రబంధ ముల నీ యుత్సవసమయముల దమకు వినిపింప విని, కవీశ్వరుల సఖిండ్ సమ్మానములతో బహూ కరించుచుండినట్లు యిందు గమనార్హమైన విష యము.

అంజలి మోడ్చి భూమిపు
లచ్యుతరాయల పాదసేవి
స్వాంజలి జల్లి శ్రీవదన
భాసలిగొల్ప బ్రబంధకావ్య పు
స్వాంజలి శ్రీమతి ప్రవరు
లాదట నీయ వసంతవేళలో
రంజిలనట్టి నాళుల మ
తాకుముర్రా సుకవీంద్రశేఖరా!

తెలుగుభాషాసమితివారు నేడు దసరాపండు గలలో సాహిత్యోత్సవము జరపి కవీశ్వరుల బహూకరింప బహుళప్రయత్నములు జరపుట రాయలనాటి సాహిత్యవైభవమున, కవి తా గౌరవమును జ్ఞ ప్తి కెలయించుచున్నది.

క్రీస్తువదేవరాయలవారు తమ జీవితకాలములో తాముగా కోరి తమ దేవేరులయొక్క, తమ యొక్క ప్రతిమల గమముకుత్సరచక్ర జూచుకొని, జెక్కించుకొని, శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి సన్నిధిని ప్రతిష్ఠాపించుకొనిరి. కటకము మొదలు కన్యాకుమారిదాక నేకచ్చత్రముగా తమ యదువులో నుంచుకొనిన రాయలవారి రాజ్యములో వేతెచ్చటను వారి స్వరూపమును డెలుపు విగ్రహము గాని, చిత్రము గాని కాన రాదు. దేవాలయ భవన విగ్రహాది నిర్మాణము చేసినవారు మరణానంతరము తాము నెలకొలిపిన యా దేవాలయ భవన విగ్రహాదులయందే నెల కొందు రందురు. అట్టిచో రాయలవారు తమ జీవితకాలములో తాముగా గోరి జెక్కించు కొన్న ప్రతిమలో నెలకొనియున్న శ్రీ రాయల వారి పవిత్రాత్మ తమ పాలనకాలమున వసం తోత్సవ సమయములయందు, తదితర సమయము లందు తమ యాసానిని, నితర పవిత్రతలముల తాము నెఱుచుండిన సాహిత్యాభ్యుదయమును తిరిగి నేడు తమవలె పవిత్రాంతఃకరణలయి సహృదయులు పునరుద్ధరించుటకు, శాంతమధుర దృక్పథంతో దృష్టించి, తనిసి, యాకీర్షించు గాక! శ్రీవారి యాశ్రయము చేరువగా సాహి త్యాభ్యుదయ పథమున మనమును ప్రయాణింతుము.

నారసింహలేహ్యము
బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిక్కాక, నివ్వ త్తవ. కుక్కనప్రమును హరించి బలమును కాంచి వీర్య వృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
20 టుం దప్పిరు. 8.4.0 పోస్టేజి 10 అ.
పి. సి. పి. డి.కంపెని. పెరిచేపి-గెల్లూరు జిల్లా
ప్రాంచి : 7 సీమెందలి పిడి, మద్రాసు.

పశువుల దివాణం

(6 వ పేజీ తరువాయి)

పూట బండి వచ్చేది. ఒక నాడు, పొలం లో జంతువులన్నీ పనిచేస్తుండగా, క్షిరగా అరుస్తూ వెంకన్న పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది అదే మొదటిసారి వెంకన్న అంత విసురుగా పరుగెత్తుకురావడము. 29 తువులన్నీ ఆశ్చర్యపోయాయి.

“చప్పన! చప్పన రండి! నాకు పంచకల్యాణిని ఎత్తుకు పోతున్నారు”

వాటిపై అధికారి పంది దగ్గర నెలనైనా పుచ్చుకోకుండా, జంతువులు పరుగెత్తాయి. భవనం దొడ్లో బండి నిలబడివుంది. ఆ బండి చుట్టూ అవి చేరి—

“పంచకల్యాణీ! నల్లివాతున్నావా! జాగ్రత్త సమా! ఆని గొల్లమని యేడ్చాయి.

“మతులేవు మీరు! ఆ బండివూ ఏం వ్రాసి వుందో చదివారా?” అని కోపంగా వెంకన్న అరిచింది. జంతువులన్నీ ఒక్కమొహం లేసి, ఆ బండివూడ వ్రాసిందేమిటో చదవమని పిచ్చాల్లాడిగాయి. అన్నింటినీ తోసుకుంటూ ముందుకు వచ్చి వెంకన్న—

“సర్కార్ సాహెబ్—తోళ్ళవ్యాపారం!”

సేస్తాలూ! అబద్ధమీద వ్రాసిన మాటలు అధికారమాయా? ఇప్పటికైనా తెలుసుకోండి. పంచకల్యాణి కనాయి - కయేలా పంపించబడుతూంది. అక్కడ దానిని చంపేస్తారు. ఈ మాటేనా తెలిసిందా పంచకల్యాణికి ఏం జరిగిపోతుందో?” అని ఒక్కపెట్టిన యేడ్చింది. జంతువులు కూడా భయంతోనూ, కోపంతోనూ ఏడ్చాయి. ఒండివాడు, ఒండి తోలుకుపోతూంటే, అవన్నీ వెనకాటలపడి పరుగెత్తాయి. జాకీ ముందుకు బండి దగ్గరగా పరుగెత్తి “పంచకల్యాణీ! పంచకల్యాణీ! పంచకల్యాణీ!” అని అరిచింది. బండి కిటికీలోంచి ముఖం ఒకతల పెట్టి పంచకల్యాణి చూడగానే, “పంచకల్యాణీ! బైటకీ ఉరికయ్! ఉరికయ్! చంపడానికి వాళ్లు నిన్ను తీసుకుపోతున్నారు! నామాట విని, ఒక్కతాపుతన్నీ తలుపు తెరచుకుని బైట కురికియ!” అని జాకీ ఎన్నో విధాల పంచకల్యాణిని వేడుకుంటుంది.

“ఉరికేయ! మంటూ జంతువులు కూడా మొరపెట్టాయి ఒండి జోరుగా పోతూంది. జాకీ మాటలు పంచకల్యాణికి వినిపించాయో, లేదో తెలియదు. వినిపించినా అర్థమైందో లేదో! కాని కొద్ది నిమిషాల తర్వాత బండి కిటికీలో పంచకల్యాణి ముఖం కనిపించలేదు. బైటకీమాత్రం, బండిలో పంచకల్యాణి గిలగిల దన్నుకుంటున్న శబ్దం వినిపించింది. శక్తిలేక పోయింది. కాని, లేకపోతే, ఆ తన్నులకి, బండి విడిపోయి, పంచకల్యాణి తప్పించుకు బైటపడి వుండేది. జంతువు లేమీ చేయలేక బండి లాగు తూన్న ఎడ్డతో, “సేస్తాలూ! మీతోడి సోదరుణ్ణి మృత్యువుకి బలివేసేందుకు లాక్కుపోకండి. ఆగండి. పంచకల్యాణిని రక్షించండి” అని మొరపెట్టాయి. కాని అవి ఉత్తి ఎద్దు మొద్దు స్వరూపాలవడంచేత తోడిజంతువుల నుటలు అగంచేకతోలేక, ముందుకు బండిని లాక్కుపోనోగాయి. చివరకు బండిని పోనీయకుండా ఉండేందుకు, నవాణం పెద్దకొలు మాడ్చామని ప్రయత్నించినా లాభం లేక పోయింది. జంతువులవ్యవస్థలందీ పంచకల్యాణి వెళ్ళిపోయింది మళ్లా కనిపించలేదు.

మాడుదినాల తర్వాత, ఆస్పత్రులో పంచకల్యాణి మరణించినట్లు, రాడీ వచ్చి జంతువులతో చెప్పింది

“ప్రాణం పోయేవరకూ దానిదగ్గరే ఉన్నాను. గాలిమర పూరికాకుండా చచ్చిపోతున్నానే అనిపిస్తోంది. ముందంజ నేయండి సేస్తాలూ! విప్లవం పేరు చెప్పకుని ముందుకు నడకండి! చిరకాలం పశువుల దివాణం నిల్చుగాక! గునపం మాట జవదాటకండి! అంటూ మనకి పంచకల్యాణి అంతిమ సందేశ మిచ్చింది.” అంటూ రాడీ కన్నీరు తుడుచుకుంటూ పంచకల్యాణి చివరి ఘడియల గురించి చెప్పింది. అంతలోనే రాడీ మాపులో నక్కజిత్తుల మారితనం గోచరమైంది. ఏదో అనమానంతో, అటూఇటూ తోక అడిస్తూ చూసింది. పంచ

కల్యాణిని కనాయివానికి ఆమెనుట్లా కదంతి పుట్టిన సంగతి గ్రహించింది.

“సేస్తాలూ! మీఅంత తెలివి తక్కువ జీవాలకు సే నెక్కడా చూడలేదు. మన నాయకుడు గునపం కంటే మీ కెక్కువ తెలుసునా? కేశభక్తిగల పంచకల్యాణిని ఒక కనాయివానికి అమ్మినట్లు మీరు నమ్ముతున్నారా? అంత చివమైన, క్రూరమైన పని మన బాగు కోసే సేస్తం చేయగలదా! బండి మీద కనాయి సాయిబు పేరున్నంతమాత్రంచేత, మన నాయకుణ్ణి అనుమానించడం న్యాయమేనా? ఈ మధ్యనే ఆ బండిని పశువుల డాక్టరు గారు కొన్నారు. కొన్నాక ఆ పాతపేరు చెరిపించి వేయడం మరచిపోయారు. పేరు చూసినంత మాత్రంచేత, మన గునపంమీద అటువంటి అపనిందమోపడం తప్పకాదా? ఈ మాటేనా నా మాట నమ్ముతారా లేదా?”

రాడీ మాటలు విని, జంతువులన్నీ సంతృప్తితో పెద్దనిట్టార్పు పుచ్చాయి. గునప గురించి పడిన దురభిప్రాయానికి నొచ్చుకున్నాయి.

అదివారం ఉదయం సమావేశానికి గునపం హాజరై పంచకల్యాణి ఆత్మశాంతికై ప్రారణలు జరిపి దారి నుగంజాలను క్షామిస్తూ ఉపన్యసింది.

“సేస్తాలూ! మనకు ఆప్తమైన సేస్తం అన్ని కలు తీసుకువచ్చేందుకు వీలుపడిందికాదు. కాని ఒక పెద్ద మాల తయారుచేసి దాని సమాధిపై ఉంచమని కబురుచేశాను. కొద్దిదినాలలో పంచకల్యాణి స్మృతిచిహ్నంగా పండులన్నీ కలిసి స్మారకదినం చేయడానికి యత్నాలు సల్పుతున్నాయి. పంచకల్యాణి జీవితాదర్శాలు గాండే! ఇంతకన్నా ఎక్కువ కష్టపడి పని చేస్తాను. సేస్తం గునపం ఎప్పుడూ న్యాయమే చేస్తాడు!” ఆ రెండు ఆదర్శాలను మీరంతా, మీమీ జీవితాల్లో అలవరచుకుని, అనుసరించండి. అప్పుడే మీరంతా పంచకల్యాణి ఆత్మశాంతి చేకూర్చినవారవుతారు!”

స్మారకదినంనాటి రాత్రి, భవనంలో చాలా అలజడి కలిగింది. గంతుకు చించుకుపోడం వినిపించింది. తర్వాత దెబ్బలాడుకుంటూన్న గొడవ వినిపించింది. డబ్బు సేవోవింగా సంపాదించి పండులు సారా కొనవచ్చు తెచ్చుకు తాగి నట్లు పుకారు చెలరేగింది.

యేళ్లు గడచిపోయాయి. పుడుతూన్న జంతువులు పుడుతూనే వున్నాయి. చచ్చిపోతూన్న జంతువులు చచ్చిపోతూనే వున్నాయి. జాకీ, వెంకన్నా, మరి కొన్ని పండులూ తప్ప తక్కిన జంతువులన్నీ, విప్లవం ముందునాటి జీవితానభవం మర్చిపోయినాయి. పిచ్చాడు చచ్చిపోయింది; కుక్కలు చచ్చిపోయాయి. రత్నయ్యకూడా చచ్చిపోయాడు. కన్నయ్య బొత్తిగా నా విస్మరణలైపోయింది. పంచకల్యాణికి సన్నిహితంగా ఉన్న జంతువులు తప్ప తక్కినవి దానినిగురించి పూర్తిగా మర్చిపోయాయి. జాకీ ముసలి బైపోయింది. కిళ్ళ వాతంతో బాధపడుతుంది పింఛిన పుచ్చుకోవలసిన వయస్సుదాటి రెండు సంవత్సరాలై పోయినా, జాకీ పింఛిన పుచ్చుకోలేదు. గునపం వయస్సు మీరుతూన్న కొద్దీ లావెక్కడం మొదలైంది. రాడీకి నఖిళి పర్యంతం కొవ్వపెరిగి పోయింది దవడిలు విపరీతంగా పొంగిపోయి కళ్లు మూసివేశాయి. ఒక్క చంకన్నలోమాత్రం ఎటువంటి మార్పు రాలేదు పంచకల్యాణి చని పోయినప్పట్లోంచి వెంకన్నకి బెంగా, బంటరి తనం హెచ్చిపోయింది.

కాలం గడుస్తూన్న కొద్దీ పశువుల దివాణంలోని పశువుల సంఖ్య హెచ్చింది. కాని ఆ కొత్తిగా పుట్టి పెరుగుతూన్న జంతువులకి, విప్లవం ఒక కట్టుకడైంది. కొన్ని జంతువులు బైటరంచి లోనికి వచ్చాయి. జాకీకొక, మరొక మాడుగురాలున్నాయి. అవి మంచి బాగా వర్ణవంచి పనిచేస్తాయిగాని, తెలివితేటలు నాస్తి ఒక్కగుర్రానికి, ‘ఆ’ తర్వాత మరో అక్షరం, ఎంత నేర్చుకొన్నా వచ్చిందికాదు. విప్లవంగురించి విన్నాయి. పశుస్వామిక సిద్ధాంతాలను తెలుసుకున్నాయి. అక్షరాలా వాటిని ఆచరణలో పెట్టాయి. జాకీ అంటే ఆగుర్రాలకి పరమభక్త, గౌరవమాను.

పశువుల దివాణం సస్యశ్యామల భరితమైంది. మునపటికంటే పనులు బాగా సక్రమంగా సాగుతున్నాయి. పోతురాజు దగ్గరనుంచి, మరో రెండు పొలాలు కొనడమేరింది. గాలిమర నిర్మాణం పూర్తైంది. కుప్పలమార్చే యంత్రం, గడ్డి పోగుచేసే కుప్ప వేసే యంత్రం అమర్చబడ్డాయి. పశువులదివాణం భవనాలకి మరికొన్ని కొత్త భవనాలను జతకూర్చడమైంది. గాలిమరద్యారా విద్యుచ్ఛక్తి పుట్టించేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలు సఫలీకృతం కాలేదు. పిండి తయారుచేయడం వల్ల ఆ మరి లాభదాయకంగా తోచింది. మరొక గాలిమర నిర్మాణానికై జంతువులన్నీ కష్టపడ్డాయి. కన్నయ్య కన్న కలలన్నీ అబద్ధమనీ, విద్యుచ్ఛక్తి సహాయంవల్ల కల్లే సుఖాలు పశుస్వామిక సిద్ధాంతంతో సరితూగననీ, నిజమైన సుఖమూ, ఆనందమూ కష్టపడి పనిచేసి, ముక్తసరిగా జీవించడంలోనే ఉందని గునపం తిరిగి విడమర్చి చెప్పింది. జంతువులకి గతం బొత్తిగా జ్ఞాపకం వచ్చేదికాదు. ఐతే, ప్రస్తుత జీవితం, దేంతో పోల్చుకుని బాగోగులు తెలుసుకోగలవు? ఒక్క ముసలి వెంకన్నకిమాత్రం భూతభవిష్యత్ వర్తమానాలగురించి తెలుసుకు ఒక్కలానే జీవితం-ఒడుదుడుకులతో కష్టాలతో ఆకలితో నిరాశతో ఉంటుందని, అది అనుకునేది.

ఐనా సరే జంతువులుమాత్రం ఆశను వీడలేదు. పశువుల దివాణానికి చెందిన సంగతి తెల్పుకు గర్వపడి, సంపాదించుకున్న స్వేచ్ఛ కోసం సమస్తం త్యాగంచేశాయి. బావుటా యెగరవేసి, తుపాకీ పేలుస్తూంటే, ఆనందంతో, గర్వంతో, విప్లవాన్నిగురించి, రత్నయ్య తిరోగమనంగురించి, సప్తవిధాలను గోడమీద వ్రాయడం మొదలైన పిరోచిత గాథలను మనస్సుల్లో మననం చేసుకుంటూ బావుటాక్రింద జంతువులు మోకరిల్లేవి. స్వర్గస్థురాలైన ముసలిపంది కల నెవ్వరూ మరవలేదు. ఎప్పటికైనా విశాల భారతమంతా, ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంతో, పశువులు ఏలుతాయనే నాటి విశ్వాసం, ఆ శుభదినం, ఎప్పటికో అప్పటికి ఆసన్నమవుతుంది; త్వరలో కాకపోవచ్చు పశువులదివాణంలో జీవించే ఏ జంతువూ, తన జీవితకాలంలో, ఆ కల రూపం తాల్పడే మాడకపోవచ్చును. కాని అ శుభదినం రావలసిమాత్ర నిశ్చయం.

‘మూగజాతు’ జాతీయగీతం అక్కడక్కడ రహస్యంగా, ఆ దివాణంలో వినిపిస్తూనేవుంది. వాటి జీవితం అంత సుఖమయంగా లేదని జంతువులకి తెలుసుకు ఐనా, నరహంతకుల క్రూరత్వం చేతకాదని సంతృప్తి పడ్డాయి. గరదాకైనా, మానవులను నెక్కిరించేందుకైనా, ఏ జంతువూ రెండుకొళ్ళమీద నడవలేదు. ఏ జంతువూ మరో జంతువుని యజమానిగా పరిగణించలేదు. అన్ని జంతువులూ సమానమనే భావించాయి.

తిరిగి మండువేసంగి వచ్చింది. ఒకనాడు మేకలనన్నిటినీ, పొలంచినర కలుపు పెరిగిన చెక్కలోకి వల్చి పనిచేయమని రాడీ ఆజ్ఞాపించింది. రోజంతా ఎండలోపడి అవి కలుపు తీశాయి. సాయంత్రం పడగానే అవి దివాణం చేరబోతూంటే రాడీ, “పని పూర్తయేవరకూ మీరిక్కడే వుండిపోవాలి!” అని అది చీకటి పడగానే తన గది చేరుకుంది. మేకలు కనిపించక పోవడంచూసి జంతువులు ఆశ్చర్యపోయాయి. పూర్తిగా పని అయేంతవరకూ రాడీ మేకలతో ఉండేది. జంతువులు ఆగలేక మేకల వైనం రాడీ నడిగాయి.

“అ! ఎక్కడికి పోతాయి! వాట్లకి కొత్తి పొట నేర్చుతున్నాను ఆ పొట నేర్చుకుందుకు కొంత మాటు కొవాల్సివుంది. అందుకే వాటిని బాటుగా ఉంచాను.”

మేకలన్నీ, తిరిగి వచ్చేసిన మర్నాడు సాయంత్రం పనిచండి కులాసాగా నడిచి వస్తూన్న జంతువులకి గుర్రం సకిలింపు వినబడింది. పొడులైతిపోయి, ఎక్కడి వక్కడ నిలబడి పోయాయి తర్వాత జాకీ సకిలించడానికి కారణం తెలిసింది.

రాడీ వెనక్కొళ్ళమీద నడుస్తూంది. మరో నిమిషానికి, దివాణం భవనంలోంచి పండులన్నీ, వెనక్కొళ్ళమీద నడుస్తూ బైటకొచ్చాయి. పండుల వెనకనే అరుస్తూ కుక్కలూ, కొక్కోకో అంటూ కోడీ, తర్వాత దర్జాగా తీక్కుంగా నలుదిక్కులా చూస్తూ గునపమా

వచ్చాయి. గునపం, తన ముందటి పాదాల కంటి తోటి ఒక కొరడా పట్టుకుంది.

అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. దొడ్డి చుట్టూ కవాతుచేస్తూ నడుస్తూన్న పండులను చూసి, జంతువులు భయపడిపోయి, ఆశ్చర్యపోయాయి. ప్రపంచమంతా తలక్రిందులై నట్లు తోచింది వాటికి, జంతువులు గునపంతో మాట్లాడుతూ మనకునేప్పటికి, గొర్రెలూ, మేకలూ, “చతుస్పదులు మంచివి, ద్విపాదులు చెడ్డవి” అని అరిచాయి.

ముట్టేతో జాకీ, వెంకన్న చట్ట నాకి, రహస్యంగా ఏదో చెప్పడానికి, సప్తవిధులూ వ్రాసిన గోడదగ్గరికి తీసికెళ్ళింది. ఒక నిమిషం నేపు అవిరెండూ గోడపై పు చూస్తూ మాట్లాడకండా నిలబడ్డాయి.

“నామాపు బొత్తిగా పోయింది వెంకన్నా! ఐనా ఆగోడ మునపటిగోడలూ వుందంటావా? ఇప్పుడున్న సప్తవిధులూ, మునపటిలాగే వున్నాయంటావా?”

వెంకన్న గోడమీద వ్రాసినది చదివి జాకీకి వినిపించింది. పూర్వపు సప్తవిధులకి బదులుగా, ఒకే ఒక నూత్రం వాసివుంది—

“సమస్త జంతువులూ సమానము; కొన్ని కొన్ని జంతువులు మాత్రం, తక్కిన జంతువుల కంటే ఎక్కువగా సమానము.”

పశువుల దివాణంలో సరిగ్గా పనులు జరుగుతున్నాయి, లేదీ తనిఖీ చేసేందుకు నియమించబడిన పండులు కొరడాలు పట్టుకురావడంలోని రహస్యం జంతువులు గ్రహించాయి. ప్రస్తుతం గోడమీద వ్రాసిన నూత్రంలోని అర్థం పండుల జాలుములో కనబడింది.

పండులు ఒక రేడియో సెట్టుకొనవచ్చున్నాయి, టెలిఫోనుకూడా అమర్చేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. వార్తాపత్రికలను కూడా తెప్పించుకోడం మొదలెట్టాయి దివాణంలో వున్న జమీందారుగారి దుస్తులు వేసుకుని, సిగరెట్లు కాల్చుకుంటూ గునపం వాహ్యోగి వెడుతూంటే, ప్రక్కనే, జమీందారిణి పట్టుచీరలు అభరణాలూ మొదలైనవి ధరించి, గునపం ప్రియురాలు—అడపంది—నడుస్తూండడంచూసి జంతువులు విస్మయపోయి

గునపం ఆహ్వానం పురస్కరించుకుని, ఒకనాడు మధ్యాహ్నం, చుట్టుప్రక్కల వున్న గ్రైతులు పశువుల దివాణం చూసే నిమిత్తం వచ్చారు. పండులు వారిని దివాణం చుట్టూ తిప్పి అన్ని వింతలూ చూపాయి. గాలిమర చూసి గ్రైతులు చాలా మెచ్చుకున్నారు. ఆ సమయంలో, ముల్లంగి దుంపల మల్లల్లో పెరిగిన ంలుపుతనే పనిలో నిమగ్నమై ఉన్నాయి జంతువులు. పండులనుచూసి భయపడాలో, మానవులను చూసి భయపడాలో తెలియక, వంచిన తలలై త్రికుండా వాటి మానాన్ని అవి పనులు చేసుకుంటున్నాయి.

ఆ సాయంత్రమే దివాణం భవనంలోంచి పడిదులూ, మానవులూ కలిసి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పకుంటూ, మధ్యమధ్య నవ్వుతూ, పాడుతూ వుండడం జంతువులకి తెలిసి, అవి ఆశ్చర్యపోయి, భవనంలోపలికి చూడానికి కుత్సాహల పడ్డాయి. సమాన పాయాలలో, జంతువులూ, మానవులూ కలియగా చూడడం, జంతువులకదే మొదటిసారి!

జంతువులూ చప్పడు చేయకండా దివాణం తోటలోకి వెళ్లి, భవనం అరుగులుచేరి మొదలై కిటికీగుండా భోజనాల గదిలో ఆసీనమై వున్న పండులనూ, మానవులనూ చూశాయి. పండులకూడా మానవులతోబాటు కుర్చీలో కూర్చున్నాయి. సేకాట ఆడుతున్నాయి, మధ్యమధ్య సారా తాగుతున్నాయి.

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదవికీకృతెల్లని రంగును మార్చి కాళ్యకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానివో, దబ్బు వావనుచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2.8.0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3.8.0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5.0.0. గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

పోతురాజు లేచి ఉపనయనం ప్రారంభించాడు:

“కాంతకాలంనుండి మన మధ్య ఉంటూన్న అవిశ్వాసం, అనమానం, అనూయ నేటితో పటాపంచలమైంది. ఒకా నొక కాలమందు— నేను తప్ప—తక్కిన మానవులందరూ, పశువుల దిశానింపట్ల శత్రుత్వం వహించారు. తత్ఫలితంగా, విచారకరమైన సంఘటనలు సంప్రాప్తమయ్యాయి. దానికి కారణం ఇతరుల దుష్ప్రచారమే. పండుల పరిపాలనలో దివాణం ఉన్నాడు, చుట్టుపక్కల దివాణాలకి ముప్పు వాటిల్లుతుందని, అందరూ అనుకున్నారు. ఇతర దివాణాలలోని పశువులకూడా తిరుగుబాటు శిల్పతాయని భయపడ్డారు. చివరకు నేటికి ఈ దివాణాన్ని చూడకలే భాగ్యం కల్గినందుకు నేస్తం గునపానికి నాకృతజ్ఞత ఇంతవరకు ఏర్పడిన పరస్పరప్రేమకాంతి నేటితో స్వస్తి! నేస్తాలూ! మీ రంత అద్భుతంగా పరిపాలన సాగిస్తున్నారు! నిజంగా పొరుగు మనస్సు మేముంటే, మీ నుంచి ఎంతైనా నేర్చుకోవలసి వుంది. అంత ఆదర్శప్రాయంగా, మీరు దివాణాన్ని పరిపాలిస్తున్నారు. తక్కువ అంత గుల్లో నున్న జంతువులు ఎక్కువ కష్టపడుతున్నాయి, తక్కువ ప్రతిఫలం పొందుతున్నాయి. ఈ సూత్రాన్నే, మాదివాణాలలో కూడా ఆచరణలో పెడతాము.

“నా ఉపన్యాసం ముగించేముందు, ఒక్క రెండు మాటలు మనవి చేస్తాను. మళ్ళా తిరిగి చెప్పుతున్నా! పశువుల దివాణంతో, పొరుగునున్న దివాణాలన్నీ సఖ్యతగా ఉంటాయి. విశ్రాంతి కాని, శత్రుత్వం ఎంతమాత్రం లేదు. మానవులకీ, పండులకీ ఏవిషయంలోనూ పోటీ లేదు. ఇక ముందుకూడా పోటీవుండకూడదు. మన సుఖదుఃఖాలు సమానము కార్మిక సమస్య అంతర్జాతీయమైందేగా? ప్రస్తుతం మీరు, మీలో వున్న తక్కువ తరగతి జంతువులతో తగడ పడుతున్నారు. మాలో మాత్రం తక్కువ తరగతి మానవులు లేరంటారా? వారితో మేము ప్రతిదినం యుద్ధం చేస్తూనే వున్నాము. అని పోతురాజు పండులకందరికీ తన కృతజ్ఞతా తూర్వకవందనా లిప్పించి కూర్చోగానే, కరతాళధ్వనులు చెలరేగాయి. మళ్ళా కొంచెం నేపుతూగారు. తర్వాత గునపం వెనక్కొల్లమీద లేచి నిలబడి—

“నేస్తాలూ! నేను ఎక్కువసేపు మాట్లాడి మిమ్మల్ని విసిగించను. మానవులకీ, మనకీ మధ్య ఉంటూన్న దురభిప్రాయాలు, అపోహ, నేటితో నశించిపోయినందుకు, నేను చాలా సంతోషిస్తున్నాను. చాలాకాలం బట్టి, నా మైనా నాబుద్ధిదంపైనా, లేని పోని పుకారులు చెలరేగుతున్నాయి—నేను, ఏదో, పొరుగునున్న జంతువులలో, పశుస్వామిక సిద్ధాంతాలను ప్రచారంచేసి, విప్లవం తీసుకు రాబోతున్నానని—కాని నేస్తాలూ! నామాట నమ్మండి పొరుగువారితో మైత్రి పెంచుకుందామనే నా అభిలాష కాని శత్రుత్వం వహిస్తామని, ఎంతమాత్రం కాదు. నా స్వాధీనంలో నున్న ఈ పశువుల దివాణం సహకార పద్ధతిమీద నడుపుతున్నాను. కవులు కడపాను నన్నిటిని పండులన్నీ కలిసి సమిష్టిగా వ్రాసుకున్నవే. తూర్వం నుంచీ వుంటూన్న అనుమానాలను పటాపంచలం చేసేందుకుగాను ఈ మధ్యనే పశు స్వామిక సిద్ధాంతాలను కొద్ది మార్పులతో శ్రోదీకరించాను. ఇకనుంచి, మనందరి మధ్య, ఎటువంటి అపోహలు, మన స్పర్ధలూ ఉండవని నా విశ్వాసము. ఇంతవరకూ తెలివి తక్కువగా, జంతువులు ఒక దాని నొకటి ‘నేస్తం’ అని పిలుచుకునే అలవాటు నలవరచుకున్నాయి. ఇకముందునుంచి, ఆ విధంగా పిలుపుకోడానికి బిలు లేదని కాసించబోతున్నాను. ప్రతి ఆదివారం వుదయం జంతువులన్నీ సమావేశమై మసలిపండి తలకాయ చెంత మోకరిడం అలవాటు. ఆ అలవాటుకూడా తప్పించివేసి, ఆ తలను పాలిపెట్టించి వేస్తాను. ఇంక బావులా విషయం: బావులామీద డెక్టో, కొమ్మా తీయించివేసి ఉత్తజండానే యెగర చేయించ దలచాను. మిత్రుడు పోతురాజు ఉపన్యాస సందర్భంలో పశువులదివాణం, పశువుల దివాణం అంటూ వచ్చారు. మా సహకార

భారత రాజకీయాలు (9 వ పేజీ తరువాయి)

శ్రీలక్ష్మి ప్రసూతి సమయంలో, కోజుకి 12 అణాల చొప్పున 12 వారాలకాలంపాటు, (ముందు అరువారాలు, తర్వాత 6 వారాలు) ధనసహాయం చేయటం జరుగుతుంది.

“వర్క్ మన్ను కంపెన్సేషను ఆక్ట్” ననుసరించి, అంగవికలత్వం సంభవించినప్పటికీ, ఆశ్రితకుటుంబ విషయంలోనూ, కార్మికుల ని ఇన్వలసిన్ ధనసహాయాలు జరుగుతవి. ప్రస్తుతం ఈ ప్రణాళిక ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ లో మాత్రమే ప్రభుత్వం ప్రయోగించి చూస్తుంది. యజమానులు, కార్మికులు అధికౌత్వత్తి మూలకంగా సహకారం చేస్తే ఈ విధానాన్ని ప్రభుత్వం దేశవంతటికీ విస్తరింప జేస్తుంది.

హైదరాబాద్

తాత్కాలిక ప్రభుత్వ స్థాపనకన్నా ముందు అవసరంగా రజాకర్, కమ్యూనిస్టు గుండా చర్యలనుంచి ప్రజలను రక్షించి సంస్థానాన్ని భద్రపరచటమే తక్షణసమస్య అనీ, తత్కారణంగా, ఇంకో మూడు నెలలపాటు, మిలిటరీ ప్రభుత్వమే అవసరమై కొనసాగవచ్చుననీ తెలియపడ్డది.

నిజాం కాండీకీర్తులు నాలమటుకు మళ్ళీ సంసానం చేరుకుంటున్నారు. సంసానంలో ఆహారపరిస్థితి అకాబనకంగానే ఉందనీ, పై పంటలలోపుగా ప్రజకు సక్రమంగా తిండి లభించగలదనీ, గవర్నరు చాదరి సంసాన పర్యటనం చేసి అభిప్రాయపడ్డాడు.

సంసాన పరిపాలనలో జరిగిన అవకతవకలను ప్రస్తుతి ప్రభుత్వోద్యోగులు సమీక్షించుకొంటూ వచ్చినకొద్దీ, మనుషటి ప్రభుత్వోద్యోగులంతా క్రెంకర్యం చేస్తూవచ్చిన మొత్తాలు బయల్పడుతున్నాయి. మోయిక్ నవాజ్ జంగ్, లండన్ లో పాకిస్తాన్ హై కమిషనర్ పేరుకు మార్చిన 1 కోటి 40 లక్షల రూపాయలు సామ్య విషయం నవాజ్ లండన్ బ్యాంకు వారితో ఫిర్యాదు చేశాడు. సక్రమ చర్యల మూలంగా ఆధనాన్ని మళ్ళీ హైదరాబాదు సంస్థకా పేరు తీసివేసి, పూర్వంనుంచీ ఉన్న ‘దివాణం’ అన్న పేరే ఉంచదలచాను.

“మిత్రులారా! మీ రంతా వచ్చి, మమ్మల్ని ఆనందపరచినందులకు, మా పండులతరపున మీకు నా కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నా”నని గునపం సారాగ్లాసు పట్టుకు త్రాగుతూ కూర్చుంది.

గునపం ఉపన్యాసం పూర్తి కాగానే, తిరిగి కరతాళధ్వనులు చెలరేగాయి. బైట నుంచి చూస్తూన్న జంతువులకీ, పండులలో ఏదో మార్పు కనిపించింది. అర్థంచేసుకోలేక, ప్రశ్నార్థకంగా జాకీ, ఒక్కొక్క జంతువు ముఖంకేసి చూసింది. కొన్ని పండుల ముఖాల్లో ఐదేసి గడాలు, కొన్నిటిలో నాలుగూ, కొన్నిటిలో మూడూ కనిపించాయి. కాని అదేమిటి? అలా కరిగిపోతూ మారిపోతున్నా దేమిటది? మళ్ళా భోజనాల గదిలో నిశ్శబ్దం. పేకాట ఆజేందుకు పండులూ, మానవులూ నుందుకు బల్లమీదికి వంగారు. జంతువులన్నీ, తిరిగి నెమ్మదిగా, పాతుకుంటూ బైటకీ వెళ్ళిపోయాయి.

ఇరవై గజాలదూరం వెళ్ళాయో లేదో, జంతువులన్నీ ఒక్కసారి ఆగాయి. భోజనాలగదిలోంచి పెద్దగొడవ వినిపిస్తోంది. జంతువులన్నీ వెనక్కి పరుగెత్తి, కిటికీలోంచి భోజనాలగదిలోకి తొంగిచూశాయి. మానవులూ పండులూ, దెబ్బలాడుకుంటున్నారు—గట్టిగా కేకలూ, బల్లమీద గుద్దడాలూ అనుమానపుచూపులూ. దెబ్బలాటకీ కారణం ఏమిటంటే, గునపం పోతు, రాజా ఒక్కసారిగానే ఇస్కేటూను ఆడడంచేత.

కోపంతో పన్నెండు గొంతుకలు అరుస్తున్నాయి. అన్నీ ఒకే పోలిక వున్నాయి. పండుల ముఖాలలో కల్గిన మార్పుకీ ఆ గొంతుకలే నిర్ధారణ. బైటనుంచి జంతువులు, పందివైపు ఓ మారూ, మానవునివైపు ఓమారూ చూశాయి. మనిషిని ఓ మారూ, పందిని ఓ మారూ చూశాయి; పందిని చూసి, మళ్ళా మనిషిని చూశాయి: కాని ఏదీపండ్లో, ఏదీ మనిషా పోల్చుకోలేక పోయాయి! (సమాప్తం)

ఖాతాకు జమకట్టవలసిందని ఉత్తర్వు లిచ్చాడు. మోయిక్ నవాజ్ జంగును జైల్లోకి పంపినా, తన కట్టి ఆజ్ఞ లేని రాలేదని, డబ్బుడబ్బుగా బ్యాంకు లోనే ఉండి కాబట్టి ఆ విషయం భద్రతా సంఘంలాంటి మధ్యవర్తి లెవరో తేల్చాలనీ మోరాయిస్తున్నాడు. హైదరాబాద్ కు వచ్చేయవలసిందని వైజాం నవాబు ఈయన కిచ్చిన ఉత్తర్వు ఈయన ఇంతవరకూ పాటించినట్లు లేదు. ఇంకా లాయకాల్ ప్రభుత్వ హయాములో, 28 కోట్ల రూపాయల నెహ్రూరీటీలు పాకిస్తాన్ కు చేర్చబడ్డాయి. ఇవి కూడా తాబట్టాలి.

అసలు మోయిక్ నవాజ్ జంగ్ కాతాలో తేలవనిన సామ్య 8 కోట్ల రూపాయలు ఉంది. లండనులో పాకిస్తాన్ హై కమిషనరు పేరట మార్చిన 1 కోటి 40 లక్షల రూపాయలు కాక మరి 60 లక్షల రూపాయలు అతని స్నేహితుల కాతాలో అక్రమంగా జమకట్టిఉన్నాయి. ఇంకో కోటి రూపాయలు హైదరాబాద్ ఖజానానుండి తీసుకెళ్ళి, సిడ్డీకాటక్ మొదలైనవాళ్ళందరి దగ్గర ఆయుధాలు కొంటానీకీ, ప్రచారాలకూ ఖర్చుపెట్టాడట. ఇవన్నీ ఇతని దగ్గర రాబట్టమాస్తున్నారు.

మాంక్లనుకు హైదరాబాద్ సలహాదారుగా ఉద్యోగం పూర్తిఅయింది.

ఈ మాదిరిగా దుబారాఅయిన మర్దులు అయిపోనప్పటికీ, హైదరాబాదు మాలసనం ఆట్రే అంత చెక్కుచెదరలేదనే గవర్నరు చాదరి విశ్వసిస్తున్నాడు. ఈ నెలంతంలోగా బడ్జెటు ప్రకటన జరగవచ్చు.

హైదరాబాద్ నై న్యాన్ని 8000 సంఖ్యకు తగ్గించేస్తున్నారు నవంబరు నాటికి ఈ తగ్గింపు అమలు అయిపోతుంది. అవసర పదార్థాలపై కంప్రైజుకూడా మళ్ళీ స్టాపిం చేశాననీ సంసాన ప్రభుత్వం చూస్తోంది.

నైజాం నవాబుమీద పత్తిడి తెచ్చి భారత ప్రభుత్వం తన అధికారం సాగించుకొంటూ దన్న విదేశీయుల దుష్ప్రచారాలకు నిజాం నవాజ్, అల్లాంటి దేదీ లేదని ఖచ్చితంగా ప్రకటించాడు.

నవాబుకు పత్రికా విలేఖరుల మధ్య పడటం అసలు ఇష్టముండదు. అక్కడికి మిలిటరీ గవర్నరు చాదరి పత్రికా విలేఖరులతో సమావేశానికి ఒడబడమని నవాబును కోరాడు. కాని నవాబు అతిసున్నితంగా, “మీతో సమావేశం జరిపినప్పటినుంచీ, మీరువ్రాసిన తప్పులన్నీ ఖండించుకొంటూ కూర్చోటమే అవుతుంది. నాకు తీరిక లేదు, తుషించమని”చెప్పి నవ్వుతూ తప్పుకొన్నాడు.

శ్రావణి ఇండియా ఎన్నికలు

తన పూర్వప్రకటనలను రద్దచేసికొంటూ, ఈ అక్టోబరు 24 కే ముగిసిపోయి ఎన్నికలు సాగించున్నామని శ్రావణి ఇండియా ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ప్రజావాక్యం సరిగా బయలుపడదన్నమాట గిట్టనివాళ్ళు చేసిన ప్రచారమే తప్ప, ఎన్నికలు చాలా సక్రమంగానే జరుపుతామని ప్రకటించుకొంది.

దేవుడెవరు (8 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రచారం చేశారు. రెండవవారు వైష్ణవులుగా వుండి మతప్రచారం చేశారు. యీ పుభయలున్నూ భగవద్భక్తులేకాని వారికీ వీరికీ ఉత్తర ధ్రువ దక్షిణ ధ్రువాల కున్నంత సామీప్యం. పురాణాలలో కొన్ని శివునికీ, కొన్ని విష్ణువుకు ప్రాధాన్యాన్ని నిరూపిస్తాయి. పురాణసంఖ్యను బట్టి చూస్తే శివుడికి వోక్లెక్కువగా వస్తాయి. దీనికొకరణం ఆయన పరాక్రమమే అని తోస్తుంది. యీ కాలంలో హిట్లరుపేరు కొన్నాళ్ళు వెలిగింది. పూర్వకాలంలో 1. హిరణ్యాక్షుడు, 2. హిరణ్యకశిపుడు, 3. రావణుడు. కొన్నాళ్ళు జరిగినతరవాత ఆయీ బలకాలులు వధింపబడ్డారు. వధింపబడతరవాత వారి ప్రతాపం చల్లారింది. రాక్షసులను వదలుకుందాం. దేవతలలోనై నా యెవరు యెక్కువ పరాక్రమం కలిగి వుంటారో వారే దేవుళ్ళు. “దేబ్బుకు దేయ్యం జంతుకుం ది”. అన్న లోకోక్తికే సర్వత్ర ప్రాధాన్యం పూర్వకాలంలోనే కాదు, యీ కాలంలోనూ కనపడుతూ వుంది పురాణాలన్నీ పరిశీలిస్తే తుట్టతుడకు—“కేశవోవా శివోవా” దగ్గిరకు వచ్చి నిలుస్తుంది. దేన్ని బట్టి అంటే? పరాక్రమాన్ని బట్టి అనాలి. పరాక్రమం రక్షోగుణంతో వుంటుంది. ఆపదతీని సత్త్వంకన్న రజోగుణమే పూజనీయం కావలసివస్తుంది. యే గదిస్తే బ్రహ్మహత్య, దిగదీస్తే గోహత్య. యీపాటు పడలేక అనుకుంటాను—అద్యేతులు అన్యత్ర దేవత్వాన్ని అంగీకరింపక ‘శివోనమా’ అని జపిస్తారు. యిది మహాభూతవిషయం. సర్వ సామాన్యంగా హిట్లరు దేవుడు. “అరయంగా కగ్గుడిత ఆగరిచేత”కనక వానితర్వాతయింకా దేవుడెవడో తేలలేదు. నేనైతే పూర్తిగా అస్తి కుణ్ణేగాని, కాస్త నేపు నాస్తికవాదం చేసి చూస్తాను. “దేవుడూ నై, దేయ్యూనై” దేవుడంటూ వుండడమే వస్తే వాని వుద్యోగ మేమిటి? శివురక్షణకూ, దుష్కర్మకూ అనేకదా చెప్పాలి. యిప్పుడు లోకంలో జరుగుతూవున్న ఘోరకృత్యాలు చూస్తూ (నైజాం. చూ) పూరుకోవడం వల్ల తేలే దేమిటి? దేవుడు వుంటే గింటేయే వుపనివత్తులలోనో. (సత్యశిరిసి ప్రవింక్తం...చూ.) అంటే కాని సర్వేసర్వత్ర లేడనే నా సిద్ధాంతం. యిది చాలా పెద్ద విషయం, త్వరలో తేలేది కాదు. నేను వొకటే మాట అడుగుతాను గాంధీవంటి నిమగ్నయోగ్యుణ్ణి అహింసావ్రతుణ్ణి వృద్ధుణ్ణి దుర్బలరానికీ గురి చేసిన దేవుడు యెక్కడో వుంటే మాత్రం యేం ప్రయోజనం? ఆయనకి కోపం వస్తే వస్తుంది. తగినంత నిదర్శనం ప్రజలకు కనపడేదాకా—దేవుడులేడు అనే ప్రచారం సాగిందాం. పిదప యద్భావి తద్భవ త్వేన. ‘పరైపరిధనే ప్రాప్తే, మదధీనాతవ స్థితిః’ యీలాంటి ఘోరకృత్యాలు జరుపుతూవున్న లేదా, స్వాధ్యం కోసం ప్రోత్సహిస్తున్న వ్యక్తిని శిక్షింపజాలని దేవుడు వున్నా వొకటే, లేకపోయినా వొకటే!

నరిత్రాత్రపునకము ! ఇప్పుడే వెలువడినది

తెలుగు మెఱుగులు

గ్రంథకర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు
తెలుగుదనము, తెలుగు సంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనవై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలోని గ్రంథులు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగల వారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు త్వరపడవలెను.
వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు 7 అణాలు.
ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

కూచిపూడి భాగవతుల బాలింతవేషపు జోల

శ్రీ శాంతదేవ బాలకృష్ణయ్య

8-9-'48 తేదీగల సంచిత్ర ఆంధ్ర వారపత్రికయందు "అన్న మయ్య జోల" యను జోలపాట యొకటి ప్రకటింపబడినది. కీర్తన వాఙ్మయమున కిది యొక శ్రాత్ర తోడవు. సర్కారుమండల ముల యందు పాటల సేద వివరములేదు. కాని సరిగా అన్న మయ్యజోల పల్లవితోనే ఉపనిషద్భాషకంటెగా తేటతెలుగు మాటలతో నొక జోల నే డాంధ్ర దేశమున వ్యాప్తిచెంది ఆబాలగోపాలమునకు బలి చేయమై యున్నది. అయిన నీ పాటను పూర్తిగా పాడుట కెవరికిని రానేరదు. నాలుగు చరణములు పాడగలవారు "పాటంతయు నింతే" అనెదరు. సంకీర్తన కవుల చరిత్రమునకు విషయనేకరణ మొనర్చు కృషితో "అచ్యుతానంద" జోల రచయిత యెవ్వరని విచారించుచుంటిని. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రకటించి మకుటమును గాంచి యత్యుత్సాహమున ఆ పాటను జదువునప్పటికి అది సేదకు కాదుక యందున్న దానితో భేదించి యున్నది. ఈ పాటను సంపూర్ణముగ బాడగలవారు కూచిపూడి భాగవతులు. అట్లుంట, దానిని బ్రయత్నించి సుప్రసిద్ధ (కూచిపూడి) భరతనాట్య చార్యులగు బ్రహ్మాశ్రీ వేదాంతం జగన్నాథ శర్మగారియొద్దనుండి సేను సంపాదించియుంటిని. దాని నీ క్రింద వ్రాయుచున్నాను :

జోల పాట
జో అచ్యుతానంద జోజో సుకుందా
తార పరమానంద రామగోవిందా. జో.
తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్టె గావించి
నాలుగు వేదములు గొలుసు లువరించి
బలువైన ఫణిరాజు పాసు పమరించి
చెలులు దోలకలను చేర్చిలాలించి. జో.
తొమ్మిది వాకిళ్ల దొడ్డిలోపలనూ
మూర్ఖులగు ఆర్థురూ-సాధు లైదుగురూ
అంతటా ముగ్ధురూ మూర్ఖు లున్నారూ
తెలివి దెలిపేవాడు చేపు దున్నాడు. జో.
పట్టవలె ఆర్థుని పదిలంబుగానూ
కట్టవలె ముగ్ధుని కదలకుండగనూ
ఉంచవలె ఒక్కర్ని హృత్కమలమందూ
ఉండవలె పండువెన్నెల నిండగానూ. జో.
విధి నొక బాటలో గీతంబు శాయా
పేటలో భేరిమృదంగముల్ మోయా
కోటలో చెలికొండ్లు కోలాటమేయా
దీటులేని ప్రభువు దొరతనము సేయా. జో.
నల్లదారములను మోము చూపేరా
వననీలవోరు డని పిలిచేర నిన్ను
పమిడిగిన్నెలో పంచదార జోసేరా
వరమాతృ నాచేతిపం డందుకోరా. జో.
వీలయేడ్చుదవు నీ కేసు కావలెరా
మేలైన గురుభోధ పాలు ద్రావారా
శ్రీలల్లా చేరి దుర్నిధినిండదురా
అలించి ఆత్మవిధి అనుభవముగనరా. జో.
యొక్కచే యొరుక ముత్యపు గుత్తిపట్టి
పొక్కెటి యింద్రియము లటు త్రొక్కిపట్టి
పట్టెరిగి తన "సోహం" భావగుర్తిగీ
యెత్తుకొని యానందభరితులైనారూ. జో.
ఓంకారమనియేటి యొక తొట్టెలోనూ
"తత్సమసి" అనియేటి చలువలు పరచి
వేడ్కతో పాపణ్ణి ఏర్పాటుచేసి
వీడకు భువనములు వీకమైపాడా. జో.
ఈడుగానీ వాని కూ డుండవలెనూ
జోడుగానీవాని జాడ గనవలెనూ
మేడమీదాయున్న మేలు గనవలెనూ
కోరి యాగోవిందు గురుతుగనవలెనూ. జో.
ఒడ్డునండేడివాని వైపు గనవలెనూ
కంటిపాపలలోను కాంతి గనవలెనూ
మింట బ్రహ్మానంద మంటుండవలెనూ
వైపు దెలిసియు వాని జాడ గనవలెనూ. జో.
పదిమూరు స్తంభాల బంగారుమేడా
శుశిలము జూడరే పగడాలవాడా
ఇది మునులు వెలికేరు వేదాలవాడా
నాకానివోద హరి వనగన్నతండ్రి. జో.

ఖండించి నాల్గింటి చెండిమిండాడి
నిండుపూవులగుత్తి నిండ పాన్పుననూ
పండువెన్నెలదీ ప్తి బలువైన వెలుగు
ఉండు నాఖండిమున మండలాకృతిని. జో.
ఇదాపింగళగంగయమున లానదుమా
త్రివేణిసంగమముల తీరువై పారా
పరాపశ్యతి మధ్య మధ్యరంగమునా
ప్రణవమే పురుషప్రభావమై పాడా. జో.
వాక్యార్థములచేత పరిశీలనారూ
లక్ష్మ్యార్థములచేత రంజిలీనారూ
వాక్యార్థలక్ష్మ్యార్థ మటు బారదో.
ప్రత్యక్షముగ పరబ్రహ్మమైనారు. జో.
ఇచ్చాక్రియాశక్తి యిరుగడల నిలచి
స్వచ్ఛామృతజ్ఞాన మాతృలో వలచి
స్వచ్ఛముగ మిశ్రణజలజములె గొలిచి
సత్తుచిత్రానందవే తలై నారూ. జో.
నాద విందుకళాగీతంబు శాయా
సుషుమ్న నాడీమధ్య రమము కడుచేయా
భ్రూమధ్యమున పరంజ్యోతి వెలయంగా
సత్తుచిత్రానంద భృత్తునై నారూ. జో.
సకలవేద శాస్త్రపురాణములె చదివీ
ప్రకటముగ మిశ్రయ తెలియంగలేక
అకలంకమైన సద్గురుకటాక్షమునా
ఒక్క శ్లోకము చదివి జ్ఞానులైనారు. జో.
దీనిలో గర్వ తన పేరుదాహరింప డయ్యెను.
కూచిపూడివారు సిగ్గేంద్రుని గొల్లక లా పము,
భామకలాపము ప్రదర్శింతురు. ఈ పాటను
వారు, గొల్ల, భామ ప్రకరణముల మధ్య వచ్చెడి
శ్రీ కృష్ణజనన ఘట్టమున బాడింతురు. ఆ సంద
ర్భమున బాలెంత (దేవకి) వేషము వచ్చును.
రంగులమున నొక ఉయ్యెల గట్టి యూపుచు
బాలెంత వేషధారి కర్ణవేషముగ వీ పాటయం
దలి కొన్ని చరణములు బాడును. కూచి పూడి
వారి నాటకసంఘమున దు ది ప్ర ద ర్శ న ము
లాసంగి యాంగ్రుల నలరించిన యశస్వీరులు
(బహుశా వారు లేరని తలంచి వ్రాయుచు
న్నాను) చింత వేంకటనారాయణ,
అను సోదరులు. వేంకటనారాయణ గారు,
దానిని, బాలెంత, భామ, భూమికలు ధరిం
చెడివారు. కేవల్యుగారు గొల్ల భామ వేషము
ధరించి భాగవతార్థముల నభివ్యక్తచ్యుక్తుగ,
రంగు రక్తిములు పెల్లుల్ల సిల్ల, పంటూలిచి
యొసంగిన రీతి, చూపజిత్రములు ద్రవించి
తన్మయత నొంద, దన విద్యాప్రావీణ్యమును బ్రక
టిం చెడివారు. వేంకట నారాయణగారు ఆభి
నవ భరతాచార్యులు, సంకీర్త, సాహిత్య,
నృత్య కళావిన్యాసముల సమానాధిక రహితులు.
వారే యీ జోలపాటను పురుటింటి బాలింత
రాలు వేసముననుండి యూయెల నూపుచు,
తమ్ములను నమలుచు, శ్రావ్య స్వరమున
వీపాటలోని కొన్ని చరణములు గానము సేసెడి
వారు. మఱల నట్టి జట్టు ఆంధ్రదేశ సంచారము
నకు రానేలేదు. ఆధునిక నాటకరంగ, ప్రయోగ,
సంబంధము, సచ్చాటన మంత్రము, ఆ సా
మాన్యమంత్రశాస్త్ర ప్రవీణులగు కూచిపూడి
వారికిని సమ్యాహనాస్త్రమైనది. నేటి సినిమాల
మరల అంతో, ఇంతో "భరతనాట్య" మను
భిజ్ఞుడైన మొసంగుచున్నయవి.
"అచ్యుతానంద" పాట సిగ్గేంద్రచిత్రమా?
కూచిపూడివారు దీనిని ప్రకరణాసంరణముగ,
రసోచితముగ, దమనాటకప్రయోగ సందర్భ
మున సంధానించుకొనిరా? సిగ్గేంద్రులు కొన్ని
కీర్తనలలో దన నామమును కేర్చియున్నారు.
జోలపాటయందు లేదు. వై సుదాహరించిన
జోలయు ససమగ్రముగాదు. సిగ్గేంద్రులు
కానిచో దీని కర్తయెవరై యుండును?
అన్నమాచార్యులవారి జోలకును, దీనికిని నొక
పల్లవి తూ - చా - లు తప్పకుండ సరిపోవు
చున్నది. ఏది ముందని నిర్ణయింప వగును?
మొత్తము మీద నీకూచిపూడివారు గానము
తేయుచున్న జోల చిరకాల మునుండియు

గ్రంథ పరిచయం

పెద్ద కాపు

ఖండికావ్యము. రచయిత "అభినవతిక్కన" శ్రీ తమ్ముల సీతారామమూర్తి చాదరి.
శ్రీ సీతారామమూర్తి చాదరి ఆంధ్రసాహిత్య
లోకానికి చిరపరిచయులు. పెద్ద కాపు లో
"ఆవేదన" అనే శీర్షిక క్రింద నేటి కవుల
దుస్థితికి దుఃఖిస్తూ చాదరి గారు "ఇస్మిరో!
యేంత దుష్టాల్, మీ తెలుగు జాతిలో జీము
నాంధ్రదేశమున గీర్తింపబడుచుండుట తథ్యము.
ఆ బాలగోపాలము - అక్షరాస్యులు - అనక్ష
రాస్యులు - సైతము దీని పల్లవివై నను స్మరించు
చున్నారు. అన్నమాచార్యులు వారి కర్త
నము పూర్వమునండియు నే కొంతటో భగవ
ద్భక్తు కాల తేజముల నుపయోగింప బడి
యుండనగును? నేడు అన్నమయ్య గారి జోల
వెలువడుట ఆంధ్ర సంకీర్తనాభి మా సులకు
పెన్నిగి లభ్యమైనట్లు దలంపవలసి యున్నది.
తాళ్ల పాక వారి వాఙ్మయము
ఇంతటనైనను వెలుతురులోనికి వచ్చుటకు,
శ్రీనివాసమూర్తి అనుగ్రహించుగావుత. సే సుదా
హరించిన కూచిపూడివారి జోలపాట సంబంధ
ముగ ఆనుపూర్వి దెలిసినవా రెవరైన నుండి
నచో బ్రతికాముఖున వెలడింప బ్రార్థన.
అన్నమాచార్యుల జోల నా "సంకీర్తన కవుల
చరిత్ర"మున కమూల్యముగ నుపకృతి యొనర్చినది.
తత్సంపాదకులకు గృతజ్ఞుడను.
సందర్భము గాకున్నను సిగ్గేంద్రస్వామివారి
పద్యములు రెండు వారి శైలి దెలుపుట కిట
సుదాహరించుచున్నాను :
"జనులార, వినుడి హరికథ
వినవేడుక గలిగినేని వీనులకొలదిక
వినుడి కథామృతాభిని
ఘనుడగు సిగ్గేంద్రమోగి కవితారచనా."
ఇది కృత్యాదిన పద్యము
"అక్కరలేని చుట్టము ధ
నాడుకు లేని పురంబు, మిక్కిలిక
మక్కువలేని భార్య, మతి
మంతుడు గాని సుతుండు, చేతిలో
రొక్కములేని బేరమును,
రోషము లేని నరుండు, శ్రీలక్ష్మక
ముక్కరలేని భూషణము,
మోదమలే భువనైకసుందరి!"
ఇది శ్రీ కృష్ణవిరహమున బరితపించు సత్య
భామ, ఆమె లికత్తెతో బలుకు వాక్యములు
గల పద్యము.
సిగ్గేంద్రుని కేయరీతి దెలుపు నొక కీర్తన
భాగము—మందుల పట్టులోనిదని శ్రీజగన్నాథ
శర్మగారు వ్రాసిపంపిన దానినుండి—
ద రు పు
మందులమారినా - సమీతి - ఏమో -
మందులెట్టుటకూ తా నెవతే?
మందయానరొ తనకూ - మరియూద కాదనీ
తగదానీమీరంతా-తగినట్లు చెప్పారె. మందు.
ఎన్నో మాయలు నేర్చుకొన్నది -
ఆవెన్నూని తా జేర్చుకొన్నది
పిన్న పెద్దల నంపి పిలిపించి చెప్పారే
కన్నెరో యిటువంటి కార్యముగలదాటె.
[మందు.
.....
.....
వాసిగా సిగ్గేంద్రస్వామిని -
కృపసేలిన ప్రకుంఠాధామునీ
కేళికి రమ్మని - కిటుకూ
పరాచీ - మందు
లాలించి పతికి తాం -
బూలంబులో నిన్నె. [మందు
జోలకును, పద్య - కేయరీతులకును గల భేద
మారముట కివి యుదాహరించితినీ. జోలయు,
దగువును, శ్రీ శర్మగారి యుత్తరముతో సన్న
ప్రతిలో సన్న రీతి నిట వ్రాసి నాడను. శ్రీ శర్మ
గారు నా కోర్కెను మన్నించి యవసర కేయ
ములు వ్రాసి పంపినందులకు నమోవాకములు.

నెత్తురులో సచ్చె కొక్కా" అని, "మెచ్చడు
తెల్లబిడ్డ కవిసామ్రాట్టుక్ స్వదేశీయునికొ" అని
విసుగుపెట్టారు. ప్రజానీకంయొక్క అపేక్షలు,
ఉపేక్షలు, సాంఘికస్థితి గతులవై ఆధార
పడి ఉంటవి. పూర్వకవుల స్థితి వేరు. వారు తా
చిన కావ్యవస్తువే వేరు. అనాటి సాంఘిక స్థితి
వేరు.
ఈనాడు చదువుకున్న వారు కొద్దిమంది. ఈ
కొద్దిమంది ఇష్టయిష్టాలే విమర్శననంబోది.
ఉన్నత పుష్పాలుగా చలూచునే అవుతున్నాయి.
ఈ స్థితి మారాలి. ఈ స్థితిని కవికు మాయ
దొక్కడే, అవగాహన చేసికొనగలడు. విసుగు
చెందిటం ఉదారలక్షణంకాదు.
చాదరిగారి కవితాస్పృహ చాలా సరళంగా
ఉంది. వైజ్ఞానికానందానికి ఇలాటి ఖండి
కావ్యాలు అవసరం. ఈ పెద్దకాపులోని శివ
కర్తకుడు, రచయితయొక్క కవితాపటిమకు
చక్కటి నిదర్శనము. కాని "కుకువి" అనే శీర్షిక
క్రింద, పెద్దగారవార్ని పొందాలని ఆశించే
"తెలుపనేర వీవు తెలుబాస్త్రు నచ్చు లెన్ని
గలవో, హల్లు లెన్ని గలవో" బాపతుకవని,
"నీ కనంబునే నీద్య దెవడు" అని వ్రాశారు.
పెద్దలు సలహా లివ్వటమే సమంజసం. తిట్లను
కుకువులకే వదలటం గంభీరంగా ఉంటుంది.
'కృష్ణ'
గ్రామ తత్వము
(మొదటిభాగము)
రచయిత ఉప్పలూరి వెంకటకృష్ణయ్య,
ప్రకాశకులు గ్రామస్వరాజ్యశీతము—కోగన్న
పాలెం, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా. వెల 0-8-0.
స్వావలంబులకు రెండు చిలవల వడుకునాలుకు
దొరకును.
ఈ చిన్న గ్రంథములో గ్రామతత్వము
మూల సిద్ధాంతములు, అసలు సంఘనిర్మాణముల
నూత్రాలు, గ్రామముల వసతి ఎట్లుండవలెను.
గ్రామములు వృత్తు లేవేవి, వ్యాపారవిధాన
ములో మార్పిడి పద్ధతుల (barter system)
ఆవశ్యకత, పంచాయతీ విధానము, అసలు జీవిత
మనస్తత్వాలు మొదలైన పెద్దాచిన్నా విష
యాలన్నీ స్వల్పంలో చర్చించి, నిర్ధారణ
చేశారు. రచయితలు ఆత్మశోధనా పరులగుటచే,
సహృదయుల విమర్శల నాహ్వానిస్తూ, మరె
వరైనా, దీనిసానే పసికవచ్చే ప్రజాశిక్షకు
తయారుచేసి తమను ఒప్పించగలిగితే
500 రూపాయలు బహుమానముకూడా వీతము
చేత ఇప్పించే ఏర్పాటుకూడా చేయించారు.
శ్రీ కాళహస్తీశ్వర శతకము
మహాకవి భూరజితకృతమైన కాళహస్తీశ్వర
శతకాన్ని తమ 16 వ పుష్పంగా సాధన గ్రంథ
మండలివారు వెలువరించారు. ఈ శతకముపై
చక్కని విమర్శగాను, భూరజిత కవిత్యలక్షణా
లను వివరిస్తూను, సంపాదకులైన శ్రీ బులుసు
వెంకటేశ్వర్లుగారు చక్కని పీఠిక వ్రాశారు.
ప్రకాశకులు : సాధన గ్రంథమండలి, తెనాలి.
వెల. 0-8-0.
నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము
రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదవిశిష్ట
తెల్లనిరంగును మార్చి కాళకముగా వెంట్రు
కలకు నలుపుచున్న గుణం కానిదో డబ్బు
వాపసుచేయబడును. తెలుపు కొంచెమైయుండిన
దా 2-8-0 మద్యరకమై యుండిన దా 3-8-0
పూర్తిగాయుండిన దా 5-0-0.
గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి
ఔషధ విచ్చ ఔషధము.
Dinraksh Aushadhalaya,
No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazariabagh.)

చాణక్య డు

(10 వ పేజీ తరువాయి)

అంటే ఇట్లాటివాండ్లకోసం మేర్పడ్డదిగాని ఆర్థికాస్రమన్నాం. లాకపోతే చాణక్య స్మృతి నేనాండ్లమే!

నే: చిత్ర విప్లవం బోధపడ్డది. ఈ ఉద్దేశం తెలిక, మేమునుకున్న మాటలన్నీ పాటించకండి! కాని, స్వామి, మల్లీ రాక్షసులువా మంత్రంగా జేసారేం?

చా: లాకపోతే, మా కందుకురా మంత్ర పదవి! మేం బ్రాహ్మణులం, బ్రాహ్మణులం యంబ్రాహ్మణం గామరా! దానికి వచ్చే వేత వాటా, సారవాటా మా కందుకురా? వాటితోనే బ్రతికారా మన పూర్వులు, పౌరవాటా మా పూర్వులు? మీ కి క్షేమే చృత్ర భుక్త్యా లేర్పడ్డతర్వాత భవంకోసం దాన్య మంగీకరించారుగాని, మా కేం కర్మంరా?

నే: (చెంపలు వాయించుకుంటూ) చిత్రం: తరతరాలు బుద్ధాచ్చేట్లు చెప్పారు. అయితే, నా ప్రశ్నల్లాగే వుంది?

చా: జ్యోతిరా తెలుసు! తమకు వాడంటే, వైరంగదా, వా ర్మందుకు కుదిర్చా రని కాదూ, నీ కంకా?

నే: చిత్రం,

చా: ఆరి తెలివి తక్కువ్వడా! మీరంతా ఆయనకూ, మాకూ వైర మనకుంటూన్నారన్న మాట! మా కాయనమో జేలాటి వైరమూ లేదు. ఆయనకు మామీదా లేదు! నండుల సామ్యు తిన్నామన్న ద్రోణాచార్యులవారికృతజ్ఞతాల్ని గంచా తాయన వాండ్ల పక్షం వహించారు. అది మా తంత్రించాత సాగదని తోచగానే చంద్రగుప్తడి మంత్రియ్యగు, అది ప్రాణం మీది కొనే సరేనని ఒప్పుకొన్నారు? వారు మహానుభావులు! మా ఆర్థికాస్రంలో నీతంతా వారు దిద్దింది, మేం మెరుగుపెట్టింది!

నే: చిత్రం. మనస్సు కెక్కింది. తమ కాలంలో పాఠ సీకులకూ, మనకూ ఎలాటి సంబంధ మండీ!

చా: మాకు కొంచెం ముందే జరిగింది. అది రాక్షసు జేర్చుచింది. జేతరక్షణార్థం పారియాత్రపు సరిహద్దుల హిమవత్సరతశాఖల సరిహద్దుపక్కంవచ్చి ఆయన యేర్పరిచిందే.

నే: తమకోజల్లో శాధనమతం లేదా?

చా: బుద్ధుడు మా తర్వాత పుట్టాడు.

నే: చంద్రగుప్తులవారి మతం మందేనాండి?

చా: మందేనా అంటే!

నే: అంటే ఆర్యమతమేనాని!

చా: ఆర్య మతమంటే?

నే: అంటే, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరున్నారని—

చా: అంటే?

నే: ఏమిటండీ, అట్లా గడుతారూ! వారున్నారని, సృష్టి, స్థితి, లయకారకులు వారేననీ.

చా: (పండ్లు బిగించి) ఒరేయ్. నీకు బుద్ధుడా? నీవు బ్రాహ్మణుడవేనా? అదిట్లా మనమతం?

నే: కొప్పడితే, ఎట్లాగండి—తెలి కడికే పప్పుదూ!

చా: తెలి దన్నా వడే చాలు! విను. పర మాత్మ జీవాత్మల భేద మెరుగున్నావ?

నే: చిత్రం.

చా: సృష్టంతా పరమాత్మ లీల: జీవాత్మలు వారు కల్పించిన అణువులు. అవి జీవాణుగా నవతరిస్తాయ్. కర్మబంధం విడిపోగానే మోక్షాన్ని పొందుతాయ్. అదీ మనమతం.

నే: అయితే, కొన్ని జీవాత్మలు మనుష్యులుగా, కొన్ని జంతువులుగా మెదట నెట్లా కల్పితా లయ్యాయ్?

చా: సృష్టం చేసి, మీ సంకుచితమేధాశక్తి కిప్పుడు జరుగుమాన్న మాట తొంద్రే కోట్ల సంవత్సరాల వరకే ఊహ. అంతకముం దెన్ని సృష్టలున్నాయో యెవడు చెప్పగలు? అప్పటి కర్మబంధాల్ను సరించి నీ వడిగిన జన్మలు కలి నుండాలి.

నే: అంటే, మూలం దెలి దన్నమాట!

చా: తెలి దనించి మమ్మల్ని చప్పట్లు కొట్టాలా?

నే: అయ్యా, యెంతమాటన్నారో? కనుక్కోదానికి అడుగుతూంటే!

చా: అట్లాగే తే మాల మెరకి తెలిదు.

నే: బుద్ధులకు, మీనంటి మువలకూనా!

చా: తెలి నే, మేమూ దేవతలమే అయ్యే వాండ్లం; మా కే మానవజన్మ స్వంధుకూ?

నే: మానవజన్మ అంత నిరసింపదగ్గదా?

చా: నెమ్మదిగా నంటావేమా! ఈ విధవ జన్మ నిరసనగా కేమిట్లా! దీన్నో నెన్ని అనవ సరానుబంధా లేర్పడ్డాయరా! వాట్ని వదిలిం చుకోలాక జీవుడేంత కష్టపడ్డాడా! ఛీ విధవ జన్మ!

నే: అయ్యా, యిదే మహాప్రసాదమని అంతా సంబరపడ్డారే?

చా: హానికరమైన పదార్థం మహాభాగుడని ఆతనించయూ, చాలామంది! ఇదీ అట్లాగే— ఇంతకూ యిదంతా వేదాంతవిషయం. నీవు మమ్మల్ని రాజకీయప్రసక్తికేగా ఉపాసించింది? నే: చిత్రం: తమ కాలంలో నాంధ్రులున్నారా?

చా: తమకాలంలో నంటావేమిటి? చిర కాలంగా నన్ను మహాజనాన్ని?

నే: చిరకాలంగా నంటే?

చా: అంటే, వార్షిగురించి వితరేయ బ్రాహ్మణమే చెప్పింది. మేం డిక్టేటరున్నారని కాదుగాని, ఏదో ఉదాహరణకిం దెట్టుకుంది.

నే: ఆకాలంలో వాళ్ల నివాసస్థామి మాడే నాండి?

చా: మాకుముట్ట కేం దెలుసురా, అంతా ఊహగాని. మనవాండ్ల కిట్లాటి కుంటిచరిత్రాం శాలపట్ల పాటించలేదురా. వాండ్లప్పుడారాని వర్తంలోనే వుండివుండాలని మా పూసే?

నే: అట్లాగే తే, దక్షిణాని కందు కల్లాసో నండి?

చా: దానికి మన ఆర్యుల, అంటే మన పూర్వుల ఆచారాలు కారణమయ్యిందాలి. అదీ ఊహే గాని సత్య మనడం లేదుగా. ఏదో తోచిందెట్లా సత్యమని వాదించడం మికానికే సరిపోయింది! మేం పూహను పూహంటాం: మాకు సత్యమొకటే, అది యెవరికీ యిదమిత్తమని తెలింది. చెప్పించింకేమిటంటే, మనజేతం కర్మభూమని నిర్ధారణేనప్పట్నుంచి ప్రజలంతా కర్మాభిమానులుగా వుండాలని పెద్దల ఊహ. కర్మాభిమానం సడలిన వాండ్లను ప్రాత్యు లు వారు జేతంలోంచి వెళ్లగొట్టేవాళ్ళో, అట్లా అచారాలు పాటించనివాండ్లు సిగ్గుపడి వాండ్ల దూరంగా వెళ్లేవాండ్లో కొట్ల సంవత్సరపరిమాణంల మనచరిత్రలోనిదీ అని తేల్చి చెప్పజాలం, మొత్తాని కట్లాటి కాత్తులం తా దూరం గా బొయ్యేవాండ్లు. మీ ఆంధ్రులుగూడా నట్లానే విధ్యం వాటి దక్షిణాని కేట్టుంటారు.

నే: అదిమాకాలాని కెన్ని లక్షలసంవత్సరాలా జరిగిందాలి.

నే: చిత్రం. తమకాలంలో మావాండ్లకు రాజ్యాలుండేవానండీ?

చా: లాకేం; మేం నేయించిన లెక్కలోనే వాండ్లకు నూటికి పైబడ్డ కోటలు లక్షకు పైబడ్డ సైన్య ముంటే?

నే: తమకాలంలో గ్రీకులు మనదేశాని కొచ్చారాండి?

చా: గ్రీకులంటే?

నే: యవనులండీ!

చా: వాండ్లా, అయోనిజులా? ఆ వకకో, యిద్దరో వచ్చివున్న జ్ఞాపకం.

నే: వాండ్లవరూ, యేమాత్రంవారూనండి.

చా: వాండ్లవేమిటి, మనవాండ్ల. అయితే, వైవ మేం జేస్సిన ప్రాత్యు జాతి వాండ్లు తండ్రుల్ను పోల్చుకో లేని వాండ్లు కా బట్టి అయోనిజులన్నాం వాండ్లను. వాండ్లు మంచి సాహసులుకాబట్టి, మనదేశాన్ని వదిలి, నీవిప్పు టివంటే—ఆ గ్రీసుదేశానికి—కొన్ని వేల మైళ్ల దూరం నన్ను దేశానికి పోయి అక్కడ నివాసా లేర్పరచుకున్నారు. తమతోగూడా మన విజ్ఞా నాన్ని తీసుకుపోయి భ్రష్టతచేత సోరు తిరుగక కొన్ని మాటల్ను పాడుచేసినా, మూలాన్ని చెడకుండా పట్టుకున్నారు. వాండ్లకొక్కడికి వచ్చినపుడు వాండ్లకూ, మనవాండ్లకూ కొత్తని పించేది కాదు.

నే: చిత్రం. చంద్రగుప్తమూర్త్యుని సామ్రాజ్య మెంతవర కుండేదండీ.

చా: అది రాక్షసుడు చెప్పాలిగాని, నే నుర్రిగూ చెప్పలేనా. అయినా, వినికినిబట్టి మహా పద్మసందాయిరాజ్యాన్ని మించిందనాలి; వాడిది గోదావరితో నాగింది, వీడిది కావేరి దాకా సాకుండాల్సి.

నే: చిత్రం. చంద్రగుప్తుడి మత మేమిటండీ?

చా: (తీగ్రంగా) వాడిమతమూ, వాడి శ్రాద్ధ స్మృతిం: ఏదో మానుమతం!

నే: అంటే?

చా: అంటేనా, నీ శ్రాద్ధం! వా డే పిల్చుకును.

నే: ఈకాస్తకూ ఆ యన్ను పిల్చడం మెందుకూ? మీరే కొంచెం శాంతించి, చెబు దురూ!

చా: నీతో బాధే; తిట్టినా పూరుకోవే? ఏదో విధవమతం!

నే: కొంచెం జెబుదురూ?

చా: ఏమిటి చెప్పేది? జైవమతం!

నే: అంటే?

చా: అంటే యేమిటో, వాణ్ణి కాకపోతే, వాడి మనమణ్ణి పిల్చుకును. అభాగ్యుకోమణ్ణిద్దరు చాపరించారు భీరతేఖం దానికి. ఇట్లాటి దౌర్భాగ్యుల తాతాంటే మే మంత పాటు పడే వాండ్లం గాం.

నే: అంటే, తమ మాటపలుకుల్లో నన్నంత కాలం తమ మతాన్నే ఆపస్థించారన్నమాట?

చా: లాకపోతే నాశనం జెయ్యం?

నే: రాక్షసుడుగారు వద్దనేకపోయ్యారా?

చా: ఆ యనం చే, పూరుకునేవాడా, సద్భాగ్యులము: ఆయన మరణించింతర్వాత పుట్టిందా ఆపరబునీ వాడికి.

నే: తమకు తెలిసింతర్వాత తమ గెండుకు మందలించి మల్లీ తమమతంలో గల్పారుగారు?

చా: ఒరేవో, పశువా, వినరా! మతమంటే బట్టలా—యిష్టం వచ్చినట్లు మార్చడానికి ఆర్య

మతాన్ని మించిన మత ముందిరా ప్రపంచంలో? ఏ పద్ధతైనా ఎంత హెచ్చుతగ్గున్న భరిస్తే అంత మంచి భద్రతకూ. మత మతంలో నెట్లాటి అవకతవకలు తా వుంది. అట్లాటిది పనికి రాదని నల్లిపోయే పవప్రాాయుల్ని మల్లీ కలుపుకోవడమూ? క్రైస్తవ మత ముట్టడి య సాంప్ర దాయాల్ను మంచి మీ రీ వధవధని నంగీకరిస్తున్నార గాని, మేం దాని కెంతమాత్ర మొప్పు కోం.

నే: వారికాలంలో చిరకరు ట్టుమ మొచ్చిం దాండి?

చా: అప్పుడే రావడమేం? ఈ మహా భూఖంఠంలో నెప్పుడూ యెక్కడో ట్టుమం కన్నానే వుంటుంది.

నే: ఆందు క్కారు లేండి: అప్పుడు దిగం బరజేనలు దక్షిణానికి వలసబోయ్యారని, వారితో.....

చా: (పండ్లు పటపట గొరుకుతూ) నో దౌర్భాగ్యి వామోదరకోమణి, పరమచంధా డెల్లాడని, ప్రావణి డెల్లాలాలో నా శ్రోణు లుపవసించి వాడి శ్రాద్ధం పెట్టుకున్నాడని యీ సోదేగా నీ నడికే ది. ఆ. అదంతా అట్లా జరిగిందని విన్నాం. ఇక పోతాం. నీ వధవ ప్రశ్నలో తప స్సాలస్య మైంది.

నే: చిత్రం. తమించండి: అవసరమైతే మల్లీ ఆహ్వానిస్తా.

చా: ఏమైనా యేడు: ఇట్లాటి షడవసోదిక మటుకు మల్లీ పిలవకు. (నిష్క్రమిస్తాడు.)

నే: అరి, నీ చాణక్యుడు చల్లగా వుండా! సుమారు రెండువేలండ్లయినా యింత తీగ్రంగా వున్నాడే, సమకాలికు లీయనో నెట్లా వేగవా రబ్బా!! అస లీయన వే కేమిటో కనుక్కోక పోతిని!! (నిష్క్రమి.)

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వము

ప్రథమ ద్వి తీయ సంపుట ములు

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమియ్య ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'ఆ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౮, ఇతిరపటములు ౧౨౧, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిమియ్య ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. 'అ' నుండి 'అశ్వినీ' వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౧౦, వానిలో ౨ అమరావతీ స్థూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెంది నవియు, ౬ దేశచిత్రపటములును గలవు ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములు కలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళాసంపదన వ్యక్తముచేయు అమరావతీస్థూపమును గురించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతీ శిల్పమునకు సంబంధించిన హఫ్ట్లోన్ బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషణుల చెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వలకును గలవు. మరియు అభి నయమున వ్యాసమున భీరతేశ్వ్రమునందలి వేటు వేటు హస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౭ ను 'అనాహతము' నందు పట్టుకొడుల చిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆ యా వ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౧౦ కి పైగా నున్నవి. వివిధ విషయముల సంఖ్య ౪౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము చక్కని స్వదేశీ చర్మముతోడను బంగారు రేఖలతోడను సంపుటి కృతము. ప్రతి సంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును.

ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦.

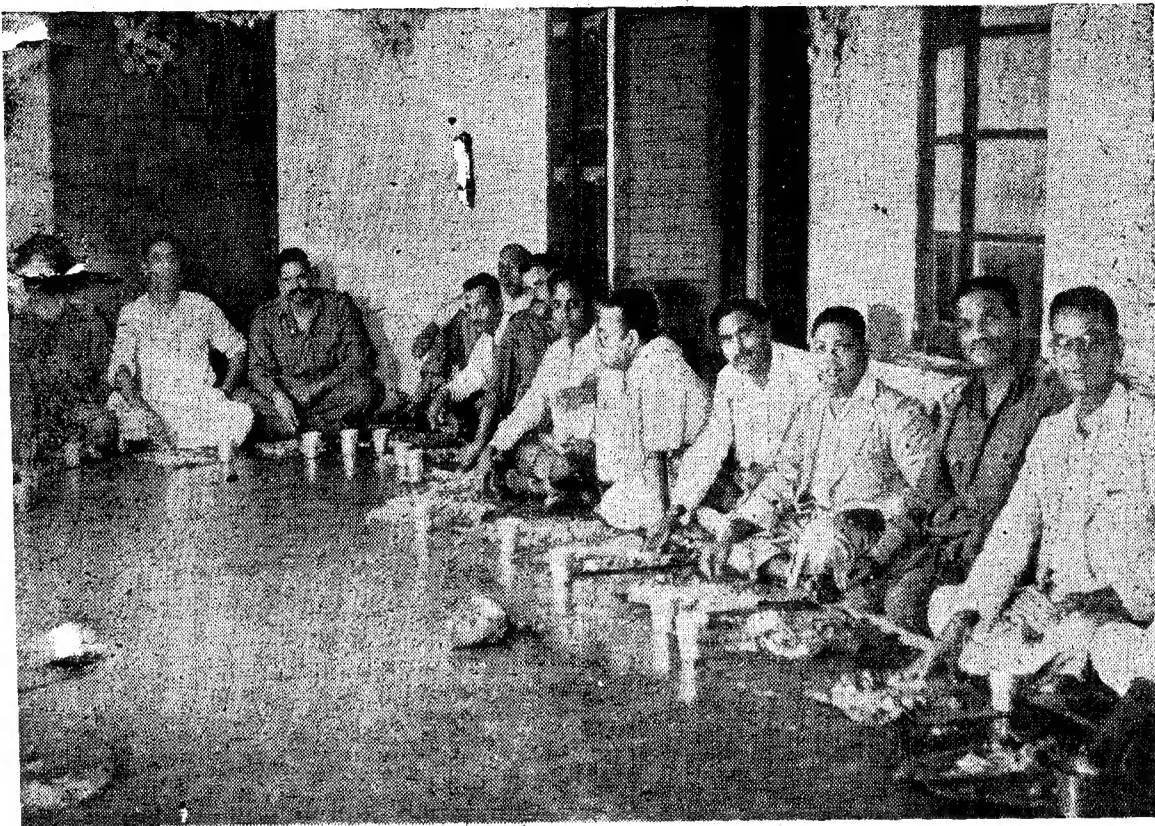
పోస్టు ఖర్చులు: రూ. ౧-౮-౦.

రైలు ద్వారా దగ్గర చోట్ల ఖర్చులు అ. ౧౨.

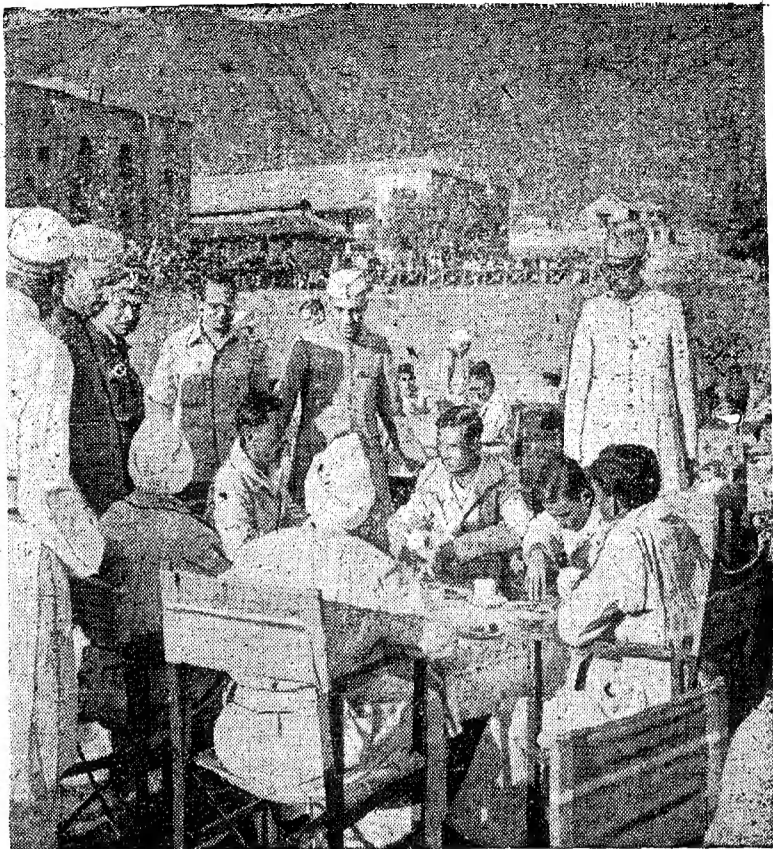
మేనేజరు,

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము,

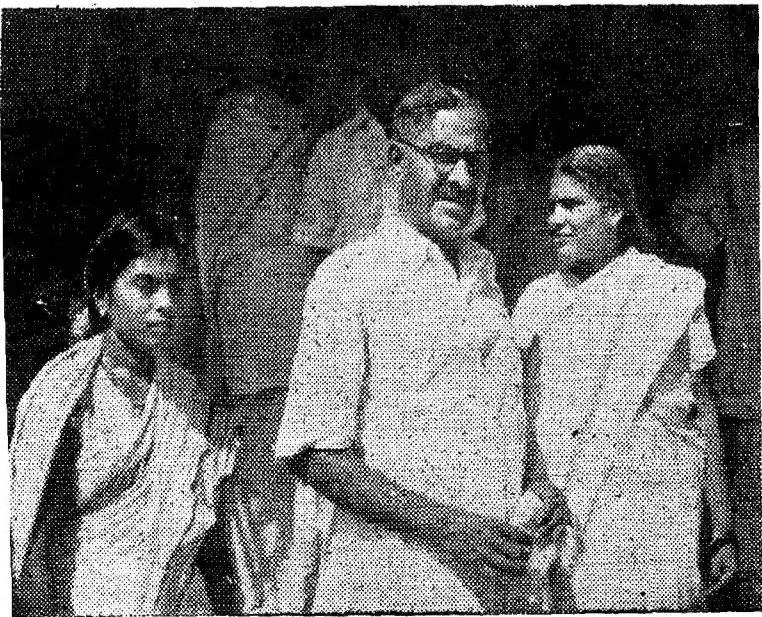
నెం. 7, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.

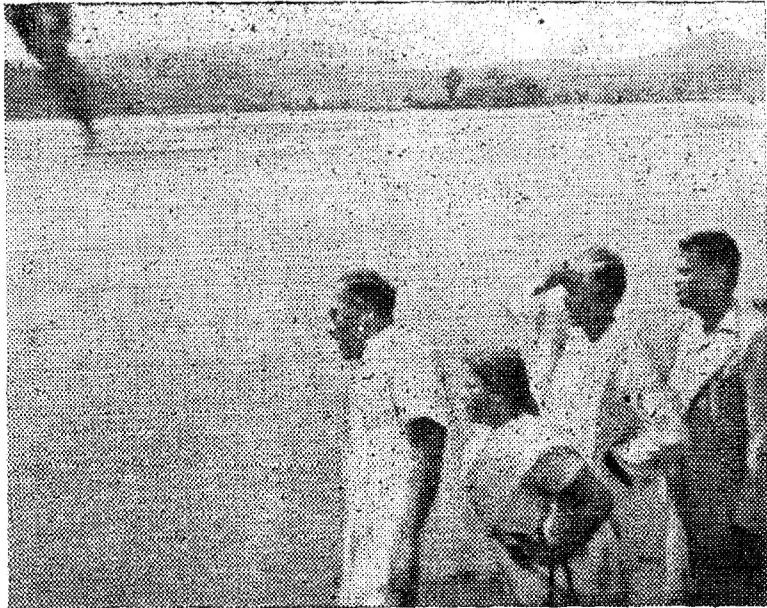
గుడివాడలో మిలిటరీ ఉద్యోగులకు విందు సందర్భమున తీసినచిత్రం. అడుసుమిల్లి సుబ్రహ్మణ్యంగారి కుడిపై పున
కెన్ మనోహరసింగు (పంజాబు రెజిమెంటు ఏర్ లియైజాక్ ఆఫీసర్) ఎడమపై పున కర్నల్ క్యూమన్ (8 వ
పింటుఆఫీసర్) జిల్లా కలెక్టర్ మలయప్పన్ గారు కూడ వున్నారు.

పతాకదినోత్సవం (ఆక్టోబరు 2-వ తేదీనాడు) భారతి ప్రధానాచార్యుడు
పండితజనకరాల్ సేహూ శ్రీనగరమందు వాదామిబాగ్ లో, తుదిగాత్రులైన
భారతీనికులకు తేనీటివిందు ఏర్పాటుచేసి, పరామర్శ చేయుచున్నపుటి దృశ్యము.

మంత్రి కే మాధవమూనె, వారభార్య కుటిహులుతమ్మ సీతానగరం ఆశ్రమం
భండార్తించినపుటి ఫోటో. మాధవమూనెగారికి కుడిచేతిపై పున ఉన్నవారు
ఆంధ్రరాష్ట్ర కస్తూరిబా బ్రాహ్మ వీశెంటు శ్రీ దుర్గా విద్యావతి.

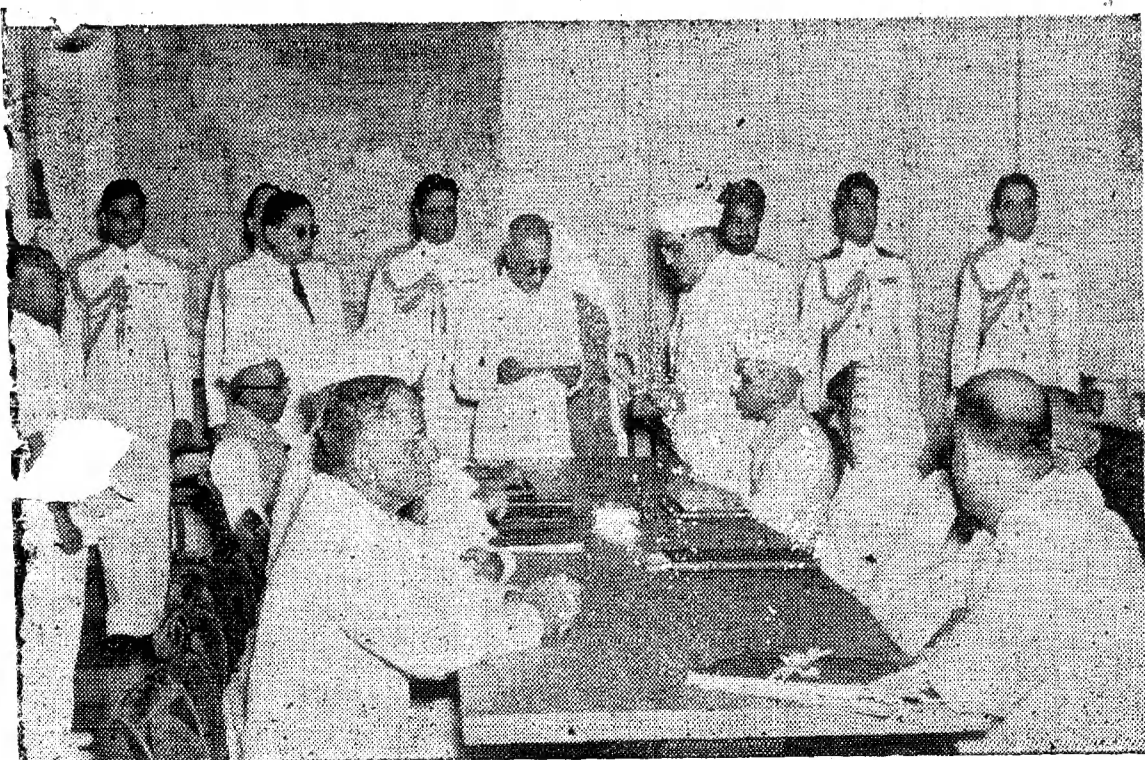

మాధవమూనె దంపతులు రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు సరిహద్దులు చూచు
చున్నపుటి ఫోటో.

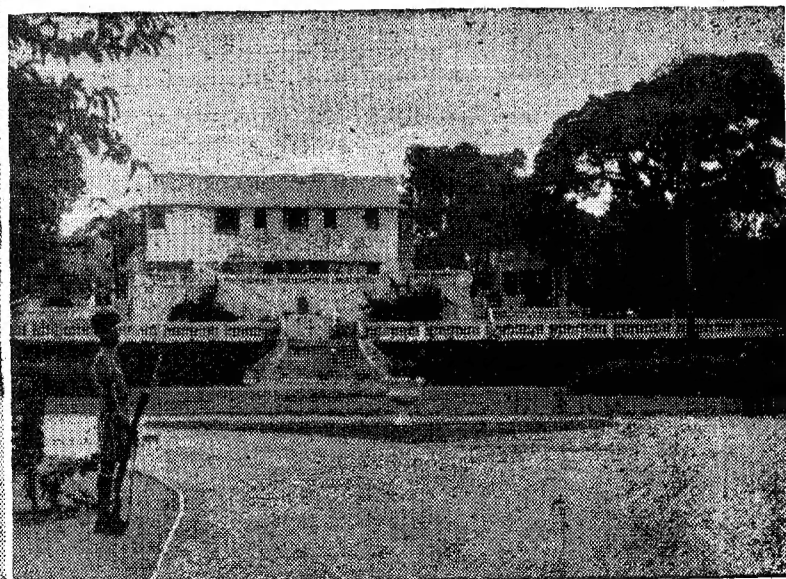

గుంటూరు కళాశాల ప్రథమ భా
రతీయ ప్రిన్సిపాలుగా పనిచేసిన కీ||
శే|| జాక్ గారి కుమార్తె మిస్ వి.
హేమలతాబా M. Sc. ఈమె
ఆంధ్ర బాధరక్ చర్చి ప్రతినిధిగా
అమెరికా వెళ్లి ఉ ప న్యాయము
లిచ్చుచూ పర్యటనము చేసి ఈ
మగ్గవ తిరిగి గుంటూరు వచ్చిరి.

|| వార్తా చిత్రాలు ||

క్రైస్తవంబగు 80 వ థిల్దీ ప్రభుత్వస్థానములో గవర్నరు జనరలు రాజగోపాలాచారిగారు డెప్యూటీమంత్రిగా నియమింప
బడిన మర్రి వీలాలో గారిచేత అధికార ప్రమాణమును చేయించిరి. అంతకుముందు ప్రమాణమును తీసికొనిన కె. సంతానం
గారు ఎడమపై పున చివర కూర్చొని యున్నారు.

హైదరాబాదు సంస్థాన సివిల్ పరిపాలకుడు భాగ్లే
కార్యాలయము 'కేక్ ఫ్లౌ'.

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత: శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగునటికాకాత్పర్య విశేషార్థ
వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాధ్యయన
పరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రు 4-0-0లు.

తపాలాఖర్చు రు. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

గాంధీ మహాత్ముని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

[చతుర్థ ముద్రణము]

శ్రీ కావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రు 10-12-0

కళా ప్రవూర్ణ

శి॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారి

ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాక్యచరిత్ర

సరికొత్తవర్ణన, సంక్షహరూపంలో వడిచిన సమగ్రనమిత్తు.

విద్యోంక్ష వాక్యాయ చరిత్రకు ముద్దవర్పణం. పాఠచరిత్రల సన్నిధిని అవలోదనచేసి,
సమన్వయించి శ్రోదీకరించిన సినలయిన చరిత్ర.

శాననాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, సన్నయ ధర్మమూ
అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంలో బైటపడి, నానాటికి నవనవో జ్వలంగా వికసించిన మన
వాక్యాయ పోయిన పలుపోకడలను పోడిమిలో చూపెట్టబారిన ఉత్తమ గ్రంథం

వెల రు 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టు బాక్సు నం. 212, మదరాసు.

